

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_232167

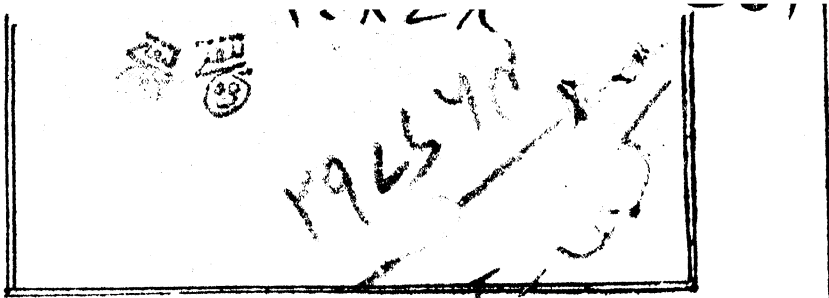
UNIVERSAL
LIBRARY

ان الله واشركوه هم كبر
الا اولياء الا هو عليهم لا حجرت

1951

مطبعہ سعید شاہ کتب خانہ کراچی
در کاروانی بی بی ام ایمن حسین

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي كَلَّمَ مُوسٰى بِكَلِمَاتٍ وَجَعَلَ لَلِإِنْسَانِ كَلِمًا وَالصَّلٰوةَ عَلٰى اٰلِى الْاَقْبَامِ
خَاتَمِ النَّبِيِّينَ بَشِيْرًا وَاَنْذِرًا وَّرَحْمَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ مُبَارَكًا وَسَبْرًا حٰمِدًا مِّنْثِيْرًا
السَّلَامُ عَلٰى اٰئِمَّةِ الدِّيْنِ وَاَوْلِيَآءِ اللّٰهِ الْمُهْتَدِيْنَ هـ ا م ا ب ع د
يکریدینہ۔ ماسی محمد قاسم علی کلیمی بن حافظ سید مبارک علی صاحب عفی اللہ عنہما

پہوں میں اولاً ظیفہ را زید و شعور بذر و ذکر صاحب دلائل و اولیاء اللہ رغبت بسیار است
و طبع میں نیاز مند استماع حالات بزرگان خیلے اٹوس و مسرور ہے باشد ہذا دریل و
سادت اقران کہ عاتقہ صدی سیر و ہمست برے آ۔ ہوا استفاضہ طالبان حقیقی اتفاق
طبع میں ادراک موسوم بکتوبات کلیمی کہ ہر ورقش دفترے از معرفت کردگار است افتاد
بر سخی از حال حضرت ایشان میگوید۔ بدانکہ حضرت شیخ الاسلام و المسلمین المتخلف
باخلاق اللہ و المتصف باوصاف اللہ فانی فی اللہ باقی باللہ حضرت شیخ کلیم اللہ صاحب
شاہجہاں آبادی حقیقی قدس سرہ العزیز بن حضرت شیخ نور اللہ مہندس رحمۃ اللہ علیہ
در اوائل عمر از کتب درسیہ فقہ و حدیث فارغ شدہ بتلاش مرشدہ اعانہ کتبہ اللہ زاد اللہ

شرفاً و تعظیماً شدند حضرت شیخ الاسلام شیخ یحیی مدنی حبشی قدس سره موافق الهام غیبی در سبک
خود آورده در مبلغ مدت بحمت حقانی و فیض سبحانی مشرف و ممتاز فرموده باز تقبلیت
شنا جهان آباد سرفراز کرده و این بهند و ستان فرمودند حضرت ایشان موافق ارشاد
مُرشد نجسته بنیاد شنا جهان آباد را بقدوم سینت ازوم خود بار دیگر شرف بخشیده در هدایت
خلق الهد و اعلاء کلمة الهد تادم و اسپین کوشش مبلغ بکار بردند و اتقاعے ظاهری و
باطنی سجدے رسانیده بودند:

از تصانیف حضرت ایشان بسیار کتبهاست اما اسما کتب مشتهره خاص و عام
تیر کا بحیثه تحریرے ایند اول تفسیر کلیمی که مطبوع گردیده بزبان عرب برگزیده و پسندیده و جمع
مذاهب است دوم عشره کامله سوم سوار اسبیل چهارم کنگول پنجم مکتوبات کلیمی - و این
همه کتب در علم تصوف حجت نام دارند ششم کتاب رد و افض که در جواب اهل تشیع تصنیف
فرموده اند لائق مطالعه است هفتم نسخه مشتمله بر مرثیه که حضرت ایشان در عملیات اوردند
و نوافل رقه رقه تحریر فرموده بسیار مجرب است:

۱۰۶۰

حضرت ایشان بتاریخ بست و چهارم شهر جمادی الثانی در سنه یک هزار و شصت و هجده
از عالم روحانی بعالم جسمانی رونق افروز شدند چنانچه تاریخ تولید شده است حضرت خواجہ شیخ
از لفظ غنی برے آید تا هشتاد و یک سال در اجازت و در خدمت خواجہ شیخ حسن محمد
حق نبوش حضرت ایشان در دادند بتاریخ حضرت مدینه المعرفه و الحقیقت و العرفان
و چیل و یک در جواب لبیک اجابت بگنج یحیی مدنی حبشی رحمة اللہ علیہ و حضرت ایشان
جاودانی گردیدند - ماده تاریخ ابا خلاق اللہ و المتصف باوصاف اللہ فارانی فی اللہ
کلیم اللہ عارف پاک بوده

آب کبر رحمة اللہ علیہ - وصی اللہ تعالیٰ

خبر و گفتا - کہ ذات پاک بودہ

بیرسیدم چو تاریخ و صالت

بر رخے از اولاد حضرت ایشان میگوید کارکنان قضا و قدر ہر دو پلہ ترازو اولاد ایشان
مساوی وزن و ہم پلہ یا فرید یعنی پسران و دختران تبعاً و مساوی بودند۔ از فرزندان
سہ فرزند داشت اول صاحبزادہ ابوسعید جلال الدین حامد دوم صاحبزادہ محمد
فضل اللہ سوم صاحبزادہ محمد احسان اللہ و از دختران سہ دختر اول حضرت بی بی زہرا
دوم حضرت بی بی فخر النساء سوم حضرت بی بی زینب الحیموۃ عرف بی بی مصری کہ حضرت
ایشان ایشان بسیار نظر التفات مے داشتند و تا حال فیضے کہ با اولاد این نخصومتہ و
عفیضہ روزگار بہت بدگیراں دیدہ نمی شود عجبے نیست کہ اقل جبال الارض طومرا
انہ الا کعظم عند اللہ قدرا و مثلاً شاہد آنت :

بر رخے از احوال سلسلہ حضرت ایشان میگوید کہ بطریق سلسلہ چشت اہل بہشت
از حضرت سرور کائنات خلاصہ موجودات حضرت محمد مصطفی صلی
و سلم ہمچین بواسطہ خواجگان حضرت ایشان رسید خرقہ خلافت پو شانید آنحضرت
رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم از دست مبارک خود امیر المؤمنین حضرت علی ابن ابیطالب

طبع این اوراق موسوم ہو باب حضرت خواجہ حسن بصری رضی اللہ عنہ۔ حجت ایشان
بر رخے از حال حضرت ایشان یہی کہ رحمتہ اللہ علیہ و جودہ یہاں حضرت خواجہ فضیل
باطلاق اللہ و المتصف باوصاف اللہ فانی فی اللہیت خواجہ ابراہیم ابن ادہم رحمتہ اللہ علیہ
شاہجہاں آبادی حقیقی قہس برترہ العزیز بن حضرت شیخ علیہ و حضرت ایشان حضرت خواجہ
دراو اول مر از کتب درسیہ فقہ و حدیث فارغوشہ۔ متلا شرت خواجہ ابواسحاق شامی
رب خواجہ ابواحمد چشتی رحمتہ اللہ علیہ و حضرت

ایٹاں بحضرت خواجہ ابو محمد چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت خواجہ ابوالناصر ^{سخت}
 چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت خواجہ مودود چشتی رحمۃ اللہ علیہ حضرت
 ایٹاں بحضرت خواجہ حاجی شریف زند رانی چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں
 بحضرت خواجہ خواجگان خواجہ عثمان مارونی چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں
 بحضرت شیخ الاسلام و المسلمین خواجہ خواجگان حضرت خواجہ معین الدین حسن سجوی
 ثم الاجمیری چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت خواجہ خواجگان خواجہ قطب الدین
 بختیار کاکی اوشی چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت شیخ الاسلام و المسلمین
 خواجہ فرید الدین گنج شکار اجدہنی چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت شیخ الاسلام
 خواجہ سلطان المشائخ محبوب باہی حضرت خواجہ نظام الدین احمد بن محمد دایونی چشتی
 رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت شیخ الاسلام محمد و نصیر الدین محمود جیراغ دہلوی
 اودھی فاروقی چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت خواجہ شیخ کمال الدین علا
 چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت خواجہ شیخ سراج الدین چشتی رحمۃ اللہ علیہ
 و حضرت ایٹاں بحضرت خواجہ شیخ علم الدین چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت
 خواجہ شیخ محمود عرف راجن چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت خواجہ شیخ
 جمال الدین عرف حسن چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت خواجہ شیخ حسن محمد
 چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں بحضرت مدینۃ المعرفۃ و الحقیقت و العرفان
 شیخ الاسلام و المسلمین حضرت خواجہ شیخ پیملی مدنی چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایٹاں
 بحضرت شیخ المشائخ المتخلق باخلاق اللہ و المتصف باوصاف اللہ فاروقی فی اللہ
 باقی باللہ حضرت شیخ کلیم اللہ جہان آبادی چشتی رحمۃ اللہ علیہ - وصی اللہ تعالیٰ

علیٰ خیر خلقہ محمد وآلہ واصحابہ اجمعین ۛ

مخفی نامد کہ حضرت ایشاں را اسوئے حضرت شیخ الاسلام حضرت نظام الدین اورنگ آبادی چشتی رحمۃ اللہ علیہ خلفا و کثیر اندا اما سامی مشہرین تبرکاً بحیطہ تحریر سے آئندہ اول از عالم خلفا و راشدین حضرت شیخ الاسلام مولانا شاہ نظام الدین اورنگ آبادی چشتی است قدس سرہ دوم حضرت شاہ محمد ہاشم کہ نسبت خویشی نیز بحضرت ایشاں سے داشتند سوم مولانا شاہ ضیاء الدین چہارم مولانا شاہ جمال الدین جلیوری پنجم مولانا شاہ جلال الدین ششم مولانا شاہ محمد علی ہاشم مولانا شاہ عبداللطیف ہاشم مولانا حافظ محمد عبدالدرہ رحمہم اللہ ۛ

برخے از نسبت ظاہری و باطنی خود بحضرت ایشاں سے گوید۔ عاجز تر از اقدام و رویشاں کہ بنام کنندہ کونامے چند است بہ چہار واسطہ از نسبت مادی حضرت رابعہ عصر عقیقہ زمان بی بی زینب الکحیوۃ عرف بی بی مصری رحمۃ اللہ علیہا سے پیوند کہ صبیحہ خورد و مورد عنایات و فیوضات حضرت ایشاں بودہ اند و نسبت باطنی از نسبت ارادت و اجازت کجفش برداری حضرت ایشاں میرساہیچنانکہ خرقہ خلافت پوشانید از دست مبارک خود شیخ الاسلام و المسلمین حضرت شیخ کلیم اللہ جہاں آبادی چشتی قدس سرہ مرحضرت شیخ المشائخ خواجہ نظام الدین اورنگ آبادی چشتی رحمۃ اللہ علیہ را و حضرت ایشاں بحضرت محبت نبی مولانا محمد فخر الدین چشتی رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایشاں بحضرت مولانا محمد عظیم چشتی رحمۃ اللہ علیہ حضرت ایشاں بحضرت سید السادات مولانا محمد حسین علی عرف مولوی حسنو محبت دہلوی چشتی القادری رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایشاں بحضرت سید السادات سید محمد شرف الدین

- ہیبہ شہتی قادری رحمۃ اللہ علیہ و حضرت ایثار حضرت مرشدنا و مولانا شیخ
 الاسلام و الحقیقت و المعرفت حضرت سید السادات قاضی سید محمد زبیر حبشی قادری
 متبع اللہ العارفین مجر و مؤجدہ و ادا م اللہ علی العالمین فیوضانہ و حضرت ایثار ایس
 عاجز را کہ پہنچ وجہ لیاقت ایس نعمت عظمیٰ نہ داشت منتشر و ممتاز ساختہ
 اقمید از صاحب دلاں و عارفان حقیقی آنکہ ایس عاجز اسبجراے آنکہ ایس فیض حاصل
 عام کردہ ام بدعاسے خیر وصول الی اللہ عن شانہ و التکرک ما بسوی اللہ یاد مے فرمودہ باشند
 والسلام تمت الکلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مکتوب الاول شیخ الاسلامی شاہ نظام الملئہ والدین سلمہ اللہ تعالیٰ از خادم ذرویشاں خاک راہ ایشان کلیم سلام محبت انہام مطالعہ نمایند امر وز کہ بستم شہر صفر ختم اللہ بخیر والظفر است محرر میگردد کہ از ابتداء آمدن شہاد شکر بادشاہی کہ تا تاریخ حال ہفت ہشت ماہ گذشتہ باشند دو کتابت رسیدہ یکے در اول آمدن کہ ہنوز جاے مجلس مقرر نشدہ بود و سجانہ نصیب خان قراول انعقاد مجلس بود و یکے دیگر بدست بہیم خان بہ ثبت شہر شاہ یار بیگ۔ و فقیر شاہچندین کتابت ارسال داشتہ شاید رسیدہ باشد اما زبانی بعضے مردم شنیدہ شد کہ صوفیاں در حال وجد از لباس خود بطرف قوالاں مے اوازند و آں را بقوالاں عطائے کنند بلکہ باز بہاں و اسب عطا میشود و اندکے بظاہر بطور صوفیہ کہ بذل و صف لازم ماہیت ایشان است دورے نماید باید کہ صوفی از خانہ کہ بدرے آید باں در نزود۔ و اگر براسے غرض بلکہ جامعہ صوفی کہ در و چندین عبادت کردہ باشد متطربے کہ ہمیشہ نہتیاں ارتکاب دارد و نادرتر است و نادر و باشد علاج و دیگر باید اگر حق قوال است بمقتضای حدیث **مَنْ قَتَلَ قَبِيلًا فَلَهُ سَلْبُهُ** کہ مراد از سلب

اینجا لباس و یراق او بہت مستند فرقیہ است کہ لباس صوفی بقوال سے دہند بہر حال
 و کیف برآمدن صوفی و باز در آمدن او بہاں جامعہ طبع انصاف پسند این معنی نمیکند۔ اولاً
 باید کہ بقوال دہند من قتل قتیلًا فلہ سلبہ مؤید این است و اگر بقوال نہ دہند۔
 در میان خود پارہ بسازند و بطریق تبرک ہر ہر قطعہ او را یاراں بگیری ند و اگر پارہ نہ سازند
 درست یار سے بخشند و آنچه مرقوم شد بر ہمہ شواہد در کتب مرقوم یافتہ میشود و الاکتف
 لایک و المحکمہ لکدایک آنچه شادریاراں خود قرار خواہد داد دستور خواہد شد۔ اما در خاطر
 فقیر جنین میرسد و دیگر مرقوم بود کہ دل از ذکر جہر و خفیہ و مراقبہ ہمہ خواستہ است مجلس
 سرور در ہم دل نیشود و عجب است کہ با وجود این ہمہ داعیہ محبت دل ازین امور بر خیزد ظاہر
 قبض خواہد بود و این صوفیہ را می باشد علاج آنست کہ در ہمہ اوضاع لضع عمل باید کرد
 و دیگر معلوم باشد کہ ملا ابو فیض مجلس عالی برے یاراں کرد و روزے با یاراں بجانہ او
 رقم انواع تکلیفات بجا آوردہ جزا اللہ خیر انجزا و مقدمہ تکیہ ہجیان ملتوی است
 این سال دوم شروع شدہ واجب باید داد و عمل این کار از ما نئے آید معلوم مدخل و
 مخرج او میان عبد اللطیف بغایت فدویت در جناب شادریارند مرید جنین باید و صاحب شوق
 درین ایام غم شکر کردہ اند اگر چه سفارش مہربانی حاجب نیست زیرا کہ سیر مہربان تراز
 ماور و پدر مرید است اما نوشتہ می آید کہ در مہربان لطف عظیم در کار ایشان دارند و السلام
 مکتوب دوم۔ شیخ الاسلامی شاہ نظام الدین والدنیاسلمہ۔ از درویش کلیم سلام
 مطالعہ نمایند لے برادر ترقی در ہر مرتبہ مرجوہست درویش را مرتبہ نمیرسد کہ در آن حال
 از جمیع وجوہ ترقی بر اجمال نباشد شنیدہ باشند کہ بایزید قدس سرہ میگفت۔ قولہ ما
 نفذ الشراب و ما دویت بس اہمال اطوار ذکر و فکر و مراقبہ و امثال ذلک و جب

واجب الاحتراس است و ایضا در تربیت سالکان این قسم اہمال مجوز نیست اما معلوم چنین
 میشود کہ باعث بریں قبض امر سے دیگر خواہد بود من جانب اللہ سبحانہ طوراً فی تمہیم امر اولیاء
 اللہ سبحانہ آل برادر لادیر گاہ دارد کہ امر را بجد اقصی رساند والسلام
 مکتوب سوم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الدینا والدین - اندرون شریف کلیم سلام - مطالعہ
 نمایند کہ محب صادق العقیدت محبوب ہل اللہ اخوند و ملا ابو الفیض کہ بصفاء محبت خلوص
 مؤدت مخصوص اند در تواریخ ماہ ذالحجہ مجلس عظیم انعقاد کردہ بودند و خلوت خاص برائے
 راحت فقر با تکلفات شایستہ آراستہ فقیر شمارا مستعدہ شدند چون اخوند نہایت مصروف
 عقیدت اند مسؤل ایشان مقبول افتاد و این مجلس از اول تا آخر بطور خواہش فقر
 صورت بست و بیچ مکروہے واقع نشد باز در تواریخ ماہ صفر بایاراں بدر گاہ حضرت
 خواجہ تطیب الدین رفیق اخوند جمعیت سرد و طعام سرانجام دادند و ہمہ مسرور و محفوظ ماندند
 و در روز شب انجام گذارند و حالات شکریت بریاراں رو داد از اول تا آخر این بار نیز
 بیچ مکروہے نبود با نوبت سوم ہشتم ماہ ربیع الاول مجلس انعقاد یافت بر دستور مجلس ذالحجہ
 لیکن قریب دوپہر نظام امجد پسر دلاور خان با چند او باش بے اذن در خلوت آمد و حالت
 سبطیاریاں بانقباض انجامید بتقریب نماز ظہر از مجلس برآمدہ بخانہ آمدیم بخیاں آنکہ این
 بیگانہ را اخوند دیدہ و دانستہ راہ دادند قسم خوردیم کہ باز دریں مجلس نیام چون اخوند را
 بر فقر طبع فقیر اطلاع شد بر نہ بے از خانہ آمدہ استغفار خواستند اول خود صورت انقباض
 بود چون صدق عقیدت و فانی شیخ در سیماے ایشان نمایاں بود کفارت ہمین دادم
 و مجلس در آمدیم تا آخر روزیاریاں محفوظ و مسرور بودند و در روز آخر قمیص از بر کشیدم و با خود
 بدست خود پوشانیدم اگر شمارا این سرگذشت بطور دیگر رسانند اعتبار نخواہند کرد برے ہمیں

تمام احوال سابقہ نوشتہ شد و السلام بعد از چند روز نظام الدین امجد را برائے استغناء
 آوردند **عَفْوٌ عِنْدَ الرَّسُولِ مَبْدُؤُنَ الْاٰنِ** داوم در خصمت نمودم ؛
 مکتوب چهارم - اسد اکبر شیخ الاسلامی و المسلمین نظام الدین و الشرع و الحق و الدین
 ادام الدفیوضانہ علی العلیین محمد از درویش کلیم سلام محبت انجام مطالعہ نمایند مکتوب شما
 کہ مصحوب میان محمد مقیم بود رسیدنا در شاه ضیاء الدین و شاه اسد الد متوجہ حریمین
 الشریفین شدند انحمد لله و المنت لے عزیز شما ہمین حج ہفتا کہ متوجہ بارشاد طالبان باشند
 ز بہار قصد حج نخواہند کرد - دیگر برادر من شما ہمینہ در ایصال فیض حقیقی بکوشید امو
 دنیوی اعتبار سے نثار و سلسلہ را چنان بر سلوک طریقت محکم سازند کہ تا قیام قیامت برائے
 ما و شما ہدایا سے فواج پیہم برسدر غایات دنیوی سہل است سہل در آں کوشش زود دست
 و آنچه مسطور بود وقتے کہ ملاقات خواہد شد حرف تکیہ و خانقاہ و حویلی خود مذکور خواہم کرد
 بلکہ مقرر خواہم کرد کہ آنجا ہمیشہ چیزے رسانیدہ باشد اگر مصلحت خواہم دید این حرف خواہم
 گفت و الاخیر ادرار را مقرر نباید ساخت کہ درویش بدخویشود علی التیسر ہرچہ میسر آید فرستاد
 و اگر میسر نیاید فرستاد این خوب ہست و طیفہ دار شدن طریقہ مردم دیگر است طریقہ مردم
 آنست کہ ناگاہ ہرچہ رسد بہتر است مقرر روز مرہ خوب نیست ہر کارے و ہر مردے شعر

نہ ہر کہ سر بہر شد قلندری داند

نہ ہر کہ آئینہ سازد سکندری داند

دل این میخواد بیشتر تقدیر دیگر و السلام ؛

مکتوب پنجم - الحمد لله تعالی علی ان یجعلک للناس اماماً و بعثک الی سادات
 الکساکین ہما ما لے برادر مکاتب متوازہ و مراسلات شکاثرہ از شمار سپہ
 و حقائق و دقائق یک بیک ظاہر و بازرگردید و برائے ہر کتب جواب نوشتہ آمد و آنچه از

اشیاء سوال رفتہ بود جواب ہمہ نوشتہ شد۔ العاقل تکفیه الاشارہ مصرعہ دل کہ
 روشن شد کتاب و دفترے در کار نیست و اما رحمت خدا تعالیٰ بر شما باد کہ بے اجازت
 قدم بر نازند کسیکہ بدو تے رسید ہمیں ادب رسید۔ آنچه از نااہلی بعضے حرفے رفتہ بود در حق
 نوشتہ نے آید درویشے ہمیں جفا و خفا کشیدن از خلق ہست و برداشت و صبر نمودن بر آن والا
 زندہ پوشی ہر ناشستہ رو ہم ہیو اند کہ و اگر کسے غیبت ستا کر و در نفس الامر اگر شما خوب ستید
 بدی آنکس سرایت بہ شما نخواہد کرد و بلکہ ہمیں بدی کہ قار خواہد بود و لا یحقیق المکسر
 الشئ الا باہلہ من حفر ییر الا خیر فقد وقع فیہ مقرر ہست و اگر
 در نفس الامر شما خوب نیستید پس غیبت او موافق ارشاد شما شد

شعر

عارف کردگار چوں باشی

تو کہ در نفس خود زبوں باشی

غرض خدمت خلاق بر خود متحمم و التہ موافق شریعت و طریقت و حقیقت کار بندید
 دریں صورت ضرر ہرگز عائد نخواہد شد و اللہ متہم نونہ و کو کیرا المشیر کون
 البتہ حامی وقت شما باد و دیگر معلوم باد کہ سیادت پناہ صلاح آثار میر عبد الرشید از جملہ
 مداحان طور شما اند ظاہر آنست کہ از پدر خود سید احمد یا از عزیز دیگر شغل یافتہ اند اما این نادر
 طریقہ شما کہ امروز کبریت احمد و عنقائے مغرب است در روزگار خود یافتہ نمیشود مگر در سنیہ
 بے کینہ شما لہذا سہ کتابت بفقیر نوشتہ اند کہ شیخ الاسلام والدینا والدین بنویسند کہ ملول
 شغل را ہم از طریق خود آشنا سازند لہذا بر عایت خاطر عبد الرشید نوشتہ ہے آید کہ ایشان
 موافق استعداد ایشان بہر روز سازند کہ در یافتہ ام کہ ایشان در ظاہر فانی در شما اند اما بترتیکہ
 از جملہ اشغال مقبل مغزول شوند و از سر نو ابجد این دفتر خوانند و الا معنی ندارد کہ سرے از اسرار
 این راہ مبینام ایشان و ہند و اگر نوشتن ایشان سفارش سائر خلاق ہست نہ برائے خود

مسؤل ایشان باجابت مقرون نیست شما از ہمہ بیگانہ بیگانہ باشند کہ طوراً اینست آیت
 قُلْ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي حَوْضٍ يُعَذِّبُونَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ أَتَى عَلَيَّ
 میان محمد افضل کتابت نوشته اند اگر توجہ بکار ایشان مبذول دارند بل جزاء الاحسان الا الا حسا
 از حق تعالی اجر خواهند یافت +

مکتوب ششم - شیخ الاسلامی و المسلمین نظام الحق والدین متع الله الطالبعین ببقائه
 از درویش کلیم الله سلام مطالعه نمایند و بہر حال مشتاق خود تصور نمایند آنچه از حقائق
 و رویداد فیما بین و حقیقت فرستادن اعظم شاه قاب طعام ورد آں و باز فرستادن
 برای صوفیان و باز ورد آں و منع او از ذکر ہر در مسجد جامع باد و صدہ صد کس وقت
 مغرب ہمہ معلوم شد برادر من آنچه شما کردید فقیر کہ از دولت مند ان چیزے قبول
 مے کند باعث تالیف ایشان میگردد و در عدم قبول و حشت مے افزاید سلف صالحین
 ہر دو طریق ذریرہ اند الھدایا لالا ثم ذریرہ بعضے گفته اند + بیت :

بہتر از آنست کہ نتانیش

زر کہ ستانی و نیفتانیش

حاصل ہر دو واحد است یعنی ہر چہ باشد برائے خداے تعالیٰ باشد قبول ورد اگر برائے
 خداست محمود است والا مذموم و آنچه مرقوم بود کہ طبیعت از صحبت دولت مند ان گریز است
 اگر فرمایند از صحبت ایشان اجتناب و رزم برادر من ہر چہ بخاطر شما میرسد عین بصوات
 آن کنید کہ در آں مرضی خداے تعالیٰ و رسول الله صلی الله علیہ وسلم باشد دنیا بہست
 اگر نفرت از ایشان برائے حق باشد و اگر صحبت با ایشان ہم برائے حق باشد این است
 معیار در ہمہ کار نیست المؤمن خیر من عملہ از نجاست کہ اساس عمل بر نیت است
 ان خیرا فخر او ان شررا فخر او بہر حال در اعلا کلمۃ الله کوشید و از مشرق تا ان

ہمہ اسلام حقیقی برکنید۔ دیگر آنحضرت تقسیم اوقات معلوم شد۔ اگرچہ ذکر و جہر بے گرمی باطن
 خواب ست اما مختلف فیہ است و کذا لک مسئلہ سماع میں متفق علیہ جمیع سلاسل و مجمع مذاہب
 ائمہ علم ذکر خفی و مراقبہ بعیت حضور و توحید غنیمت است کہ در این احد سے اختلاف
 نیست پس انچہ متفق اشاعت آں و ترویج آں بصواب اقرب خاصہ درین زماں آبادنا
 ہندوستان کہ از اولاد امیر تیمور از بطریق حضرت نقشبندیہ بغایت آشنا اند زیرا کہ امیر
 تیمور را حضرت خواجہ بہاؤ الدین نقشبند ارادت تمام بود پس روزے تمام برای کار
 ہم موضوع باشند خوب است و در طرفی انہار باعث کثیر مراقبہ کردن تا یک پہر روز آید
 بہتر است و کذا لک در آخر روز و در میان مراقبہ کیفیت بخودی بیہوشی اگر بعضے فرود
 بنایت لطف دارد چنانچہ شوق و رقص در وقت سماع زیباست و الحمد للہ والمنة کہ شام
 طریقہ نقشبندیہ نیز دارند اہمال اوچرا و امیدارید خصوصاً مردم تورانی ہا را ہمیں از
 سلسلہ نقشبندیہ مشرف مے ساخته باشند در جواب بدیاریام نوشتہ آمد کہ مواظبت
 بہ درود نبی صلی اللہ علیہ وسلم بسیار نمایند کہ سرمایہ ہر سعادت این است دیگر مطالعہ کتب
 سلوک و تواریح چون نفحات و تذکرۃ الاولیاء و رسائل حقائق چون لمعات و شرح لمعات
 و لواجیح و شرح آں در مطالعہ داشتہ باشند اما احدی از بیگانگان مطلع نشود۔ شاہ
 ضیاء الدین راکہ باشتی آورده اند خوب کردند ہم میرزا یار بیگ را خلافت دادید خوب
 کردید ہمیت خدا سے جہاں را ہزاراں سپاس کہ گوہر سپردہ بگوہر شناس
 از رقمہ ایشان کہ بفقیر نوشتہ بودند معنی عشق مے رحمت الحمد للہ والمنة علی ذلک
 و بجز عامل رقمہ بیان رحمت اللہ داخل سلک این طرف است دیگر مقصود از دخول اہل ک
 نہ آنست کہ ایشان مے مراتب درویشی کنند و در مجلس سماع ذوق و شوق رود ہندو

و مجلس ذکر و سحر و رویشاں ذکر نمایند بلکه مقصود آنست که بسبب دخول این مردم
 اکثر مردم دیگر داخل میشوند و در نظر عوام دخول این مردم اعتبار تمام دارد و یقین
 بدانند که مستطاب سلف همه بیادشاماں و وزرا و وکلای و امراء و تباطداشتند اکثر
 در عرف و عادت اشتغال فقر و رجوع خلایق باشتنای این گروه دست داد و سفارش
 باین منط مستحسن است که اگر مصلحت باشد کمبند و الا فلا حضرت گنج شکر قدس سره بیارشا
 زمانه نوشته اند عَرَضْتُ حَاجَتِي إِلَى اللَّهِ ثُمَّ لَيْكَ فَإِنْ أَعْطَيْتَ فَاللَّهُ هُوَ الْمُعْطِي
 وَأَنْتَ مُشْكِرٌ وَإِنْ مَنَعْتَ فَاللَّهُ هُوَ الْمَانِعُ وَأَنْتَ مَعْدُودٌ وَالسَّلَامُ
 مکتوب ہفتم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الاسلام و الشرع والدنیاء والدین از درویش
 کلیم سلام سطلعہ نمایند امر و زکرت و دوم ربیع الاول است مرقوم میگردد مرقوم بود
 کہ دل از صحبت دولتندان تنگ آمده میخواہم کہ بطرف روم و نیز مرقوم بود کہ سماع
 و سرود اندکے سر راست ہر چند یاراں التماس مے نمایند اما دل نمیخواہد اے جان
 معلوم باد کہ صحبت دولتندان کسے را کہ بطبع خوش مے آید از فقر نیست زیرا کہ
 تفاوت تام است در میان اوصناع غنی و فقیر تیج سیدانید کہ شما چندین آزار از اوصناع
 ایشان چیرا مے کشید مے خواہید کہ نفس پروراں مانند فقر و مساکین بذوق ذکر و فکر و قہ
 و تلاوت قرآن و افورا و عمارت اوقات و سایر حسنات چوں ذوق و شوق و سماع و وجد
 مشرف گردند و این خود محال و از قوت بفعول این تلاش مے آید و در آخر بے مزہ بگرد و تقصیر
 الشربد رجال و للحرب رجلا ازین گروه اینہم درخواستن محض محال و عدم امکان ازین
 مردم ہمیں قدر بس است کہ ایشان از آن رعونت و فرعونیت کہ دارنیک مرتبہ فرود آید
 بخانہ ہچو شما عاخری میکنی قدم نہند و شمار آدم شمرد و در حق شما این قدر اعتقاد کنند کہ شاید

از دعائے این کس در مرتبہ دنیاوی افزونی پیدا شود و بر شاموعے از التجا پیش آید اینقدر
 از ایشان بپند نهایت ست طالب آخرت کجا ذکر و فکر کجا۔ این قوم را خدا ہمیں ہاں
 مراد است و بس و حرف و حکایت قیامت و حشر و امثال ذلک پیش این قوم طاعت
 بیش نیست کہ چندے برے زجر و توبیح انجمنہ اند فرودا کہ ہمیدہ است مقولہ ایشان است
 از ایشان اوضاع اولیاء الدخواتن دور از اسکان و بر عدم حصول این ملول
 گشتن نہایت بعید ز بہار ازین فرعونیاں توقع خصائل موسیٰ نداشتمہ باشند غنیمت
 نمی آید کہ ایشان ہاں جرات از مرتبہ خود افتادہ گاہ باشند کہ بشما بیعت کنند و دست
 زبر دست نشانہند و توبہ از افعال ماضی کنند و در سلف و خلف درویشی نشیندیم و ندیم
 کہ قاطبۃ اہل دل بردست ایشان و از صحبت ایشان بصلاح فقرا رسیدہ باشند
 در لشکرے کہ شما سبتید اکثر شنیدہ میشود کہ معتقدات رض بغایت راجح است این اصلا
 اثبات ولایت از غیر دوازده تن نمیکند۔ و اہل سنت را بدتر از کافر بیشتر از چنانچہ از
 رسائل و فتاویٰ ایشان مذکور است کہ سنی بدتر از کافر و سگ است پس این گروه کہ
 معتقد چنینی باشند اگر شمار سنی میاننا خود معلوم و اگر نوعی دیگر خیال کردہ اند
 و طویظا ہر شمار معمول بر تقیہ میدانتند تا شواہد دیگر کہ چون سب شیخیں و لعین معاویہ
 نعوذ باللہ بہ بیان فرضی تقیہ ہم کہنت نشیندہ اند کہ با بخت سید غلام محمد روح اللہ
 در خلوت چہ نوشتہا کہ نمیخورد از آنست کہ امر وز در شیراز مموط است و ہمیں شما ہم در
 ایام ہزار و پیمہ شیراز برائے او فرستادہ ای چنانچہ این معنی از دیار ام کہ قبل ازین باشند
 کلاب ملاقات نمودہ بطرف جاگیر رفتہ و از آنجا مکرر بخداست گرامی شما کتابت نوشتہ و بہن
 نوشتہ کہ خواہم فرستاد و وقت ارسال کتابت او حاضر نے باشند شنیدہ ام کہ فلان بن فلان

طالب جاه اند با ایشان یقین ذکر و فکر بے مزہ آری اسے برے کشائش در دوزخ یعنی دنیا با ایشان باید فرمود تا بعد از موت او در درک اسفل السافلین با وی قرار گیرند و گرنہ ہمیشہ بوعده و وعید کج دارد و مزہ بسر باید برد آری انتفاع خلافت اگر از ایشان بوقوع در آید ہمین برے ایشان ذکر و فکر است و آنچه قصہ خواجہ محی الدین مرقوم بود این چنین کار نامہ پیشتر ہر شیخے کہ باین بازیچہ بازی میکنند می آید پاک نیست **وَاللّٰهُ يُعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ وَالْحَقُّ يَعْطُونَكَ وَلَا يَعْطُونَكَ** بیت

تو حامی شرع و حامی تو شایع	تو حافظ قرآن و خدا حافظ تو
----------------------------	----------------------------

و آنچه از سردی دماغ مرقوم بود اسے برادر کثرتِ سماخ ہم خوب ندارم بلکہ تعین ہر روز ہم نیامدہ - علی الاتفاق اگر میسر آید رونقے دیگر دار اما حلقہ مراقبہ کبوتر اتصال با ذکر خفی یا جلی این بردوام احسن است و خیر الاضناع بعد از تقید بشراعی و صلوات خمسہ و نوافل و اشراق و ضعی و تہجد و مراقبہ بعد از نماز صبح تا اشراق و بعد از عصر تا مغرب و احوالی مغرب تا عشاء با بواہین و نوافل و دیگر اندکے بکتب حدیث و فقہ و سلوک چون احبار و کیمیاد و اسنائل ذلک چون تواریخ متنازعہ پیشین بہتر است و گاہے برے اہل درد اگر سماع باشند کہ در آن خبر محرم راز نباشد اقرب بصواب است و تاکید صوم و وضو و رسوم نفل چون ایام بیضی و غیرہ و الحجہ و غیرہ و خندہ ہزاری و مانند این نگاہ داشتن بغایت نافع و خود چیدہ نشستن از غرہ آخر شعبان تا روز عید و مخلصان را این طریق نشانند آمدہ است نہ آنکہ دولتنامہاں را باین کار دلالت باید کرد این کار در رویشانت کہ کمر برہم بستہ اند و در چلہ اربعین چند درم سنگ لحام مجوز است اما نرم و شور با نفیر باشد و کچھ معلوم از مسکاتیبہر شما میشود کہ شمارا با قبیلہ خودارتباطے نامدہ چنانچہ این معنی مکرر

نوشته اند بنا علی ذلک هر قوم میگردد که بدایت فقر مبنی بر سلوک و تجرید و تفرقه و قطع
 تعلقات است و نهایت فقر مبنی بر انزواء و تکمین و باطل و مباشرت اسباب است این معنی
 بر طریق اکثریت نوشته می آید الحمد لله رب العالمین که شمار مراتب قلق و اضطراب قطع نمود
 اکنون نسبت تکمین است اگر درین صورت از دواج و مباشرت با سبب شود آن بود
 معنی که اگر از دواج باشد و با قبیل خود چنان مالوف نیستند اینجا فایده کرده آید
 سخن صریح تر آنکه میان امام الدین که برادر عموزاده فقیر اندوخته در سن چهارده
 ساله فی الحال بصلاح نماز و روزه و تلاوت قرآن آراسته دارند و خالی از صحبت و
 وجاست هم نیست و از طرفین مجیب اینقدر است که داد و ستد در میان نیست نمیدهند
 چیزی و نمیخواهند چیزی بر کاسه آب انعقاد میسر میشود و اگر اشاره نمایند علی الرسم یک
 نشان از طرف شما داده آید من بعد بقریب ملاقات بیایند و در عرصه یک هفته نصراکم
 کار نموده متوجه آن طرف گردید و اگر هنوز بے تعلقیست سرفراشته باشند و استغنا جلوه
 پس اشاره رود که حرفی ازین باب زیاده گفته نشود و خط خواجہ نورالدین از اورنگ آباد
 بسیار با ادب مریدان بود که از خط این مردم مبتسام می آید از خطوط اکثر مخلصان شناسی آید
 غیر شاه یاریگ التماس نموده بود که امیدوارم که مرا محبت پیر خود سلمه العینیت فرمایند
 که همه سعادت ثمره محبت پیر است چهار سال است که در غلامی قبول کرده اند اما میخواهم که
 آنقدر محبت آنحضرت سلمه العین من استیلا کند که جان و مال و دنیا و آخرت برایش حضرت
 خود بیارم و شاکر کنم این خواجہ نورالدین متحقق بوده است چه حرف کلامه میزند بارک الله
 من بغایت مشتاق جمال این صاحب کمالم که محبت با پیر خود میخواهد این مریدان بے ارادت
 هیچ کار نیامد مرید آنست که محبت پیر پیرایه سعادت کو زمین سازد شیخ فریدالدین گنج شکر

قدس سرہ میفرمود کہ روزِ قیامت اگر حضرت جل شانہ بصورتِ خواجہ قطب الدین کہ پیرت
ہست تجلی خواہد کرد و خواہم دید و الا نہ معلوم ہوتا کہ ضدِ سرود و سماعِ مردم پیر کا نو درواہ
بجسور بادشاہ بودند آخر بادشاہ مسلم داشت پس بر این دستور خود را دست نباید داد
شنیدہ باشند والسلام

مکتوبِ ہشتم - شیخ الاسلام شاہ نظام الحق والدینا والدین سلمہ اللہ تعالیٰ از فقیر
خاکچاسے درویشانِ کلیمِ دہلی سلام مطالعہ فرمائیں امشب ہفتدہم ماہ شوال یک پہرہ
و یک گھڑی شب ماندہ از نماز تہجد فاسخ شام و علی الصبح رخصتِ قراول خاں چہا
کہ در آں وقت فرصتِ نوشتن دو کلمہ نیست ہمیں وقت بدو کلمہ شوقِ متصدعہ وقت
آں جانِ جانان میگردد شوقِ ملاقاتِ گرامی نہ چہا نیست کہ قلمِ دوزبان شرحِ آں
تواند کرد سن این فقیر بجاہ و پنج رسیدہ بلکہ ازین گذشتہ و و ہن عظام و سستی و کاہلی
روز بروز افزوں گردیدہ و حرارتہا بہ برودتہا مبدل گشت دل از تربیتِ خلائق
کند گردیدہ و انزوای تام و قطعِ کلامِ نمایاں گشتہ - و داعیِ سفرِ حجاز و مجاورتِ در آں
مقامِ شہر کہ کالی یومِ الفراق و الوصال ہجوم نمودہ اما چہ توان کرد کہ قیدِ الماءِ اشہدین
تیدہ الحدید چون ارادت اللہ متعلق شود ہمہ اسباب جمع آیند و ہمہ موانع مرتفع شوند -
حالِ متعلقاتِ بجزائے تعالیٰ روشن است فرزندِ حامد سعید کہ دریں پرنیائی عطا شدہ
دہ سالہ است چندان دل بخواندن تے دہد بہر رحمتِ کتابِ منشعب در صرفِ بیخواندہ اگر
این را چاہل گذارم ضائع نشود و اگر ہمراہ برم وقت راتباہ کن رہہ خود جمعیت ماندا کہ بحسب
والدہ باز بہند و ستان میل نماید و بگرد و عاجزہ دارم یکے سفش سالہ دوم سہ سالہ - بارکے
آں در قرآن خواندہ باشند کہ **لَا تُرِيدُ وَالصَّابِہُ الْکِتَابِ** و تقدیر رفت فقیر

مصرع تا در میان خواسته کرد و گار حبیبت *

مکتوب دهم شیخ الاسلامی شاه نظام الدینا والدین سلمه الدین درویش کلیم سلام مطالعه فرمایند معلوم باشد که خلافت راد و قوم باید ساخت خلافت زبانی و خلافت سلوک اولی هر که حیثیت فقر داشته باشد باید فرمود من غیر امتیاز من اکنون عالماً او جاهلاً اما قسم ثانی که مثلاً بنویسد و بر مهر بکنند این قسم مخصوصاً بابل علم دارند اما طور دیگر اختیار نمایند خلافت راد و قسم سازند خلافت عظمی و کبری و خلافت صغری و خلافت کبری قسم اول که مخصوص بابل علم دارند و ثانی عام بهر حال آزرده کردن دهباسے راغبان این کار اندکے محمودی نماید کار خود ہم باید کرد ہم کار طالب لے برادر اگر جا لے باشد که در مصلحت را نوزیدہ باشد لیکن معنی عشق و تقوی داشته باشد به از عالمے که معر ازین باشد اما چون علم جز لے است شاید دیگرے رافع رساند۔ حامل رقیه میاں محمد عاقل و میاں محمد شاکر از یاران قدیم اند میاں محمد شاکر فاضل جمید بود و میاں محمد عاقل اگر از تحصیلے نداشتند اما علم فقرا اندک پیش گوش زده اند مرجمت و لطف که عام انعام است خاص النواصل ہمارند و السلام *

مکتوب دهم شیخ الاسلامی شاه نظام الاسلام والمسلمین الدینا والدین سلمه الدین درویش کلام سلام محبت انجام مؤدت انعام مطالعه فرمایند مر قوم بود کہ قبل بعضی یاران ناخواند کہ استقامت شوق و ذوق داشتند فجار گردیدہ انداکنون ہجوم علماء است از آن اجازت نام است یخواہم کہ منع کنم برادر من مصلحت و ضوابط دید آں نے نماید کہ در منع آں گروه بیچنان فتنہ و انبعاث سبب است بہتر ہمانست کہ از ما سلف قطع نظر کردہ و اجازت ہاے آں لفظ را بر محل نیک توجہ معقول فرود آورہ ہر فروع القلم و کان لم یکن شئیاً تصور باید فرمود من بعد ہیچ ناخواندہ اول ارشاد نیاید داد اقل علم این قدر مشروط باید داشت

کہ اعراب و صیغہ و لغت عرب تو اندر دریافت و ظاہر را موافق شریعت تو اندر نگاہداشت +
 مکتوب یا ز دہم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الملئۃ والدین والدنیاء والشرع والحق ادرام اللہ
 ظللہ علی رؤس المرشدین از درویش کلیم سلام محبت انجام مطالعہ نمایند برادر من گاہ
 دنیا سہل بہت شمار اصلاح دل مجویاں بکوشید کہ بغرض وصال و قرب برسند و بریاضت
 و مجاہدہ و عشق و بیخودی مریدان و طالبان را تربیت کنید کہ تا قوام قیامت برائے او شما
 فواجح پیہم و متصل برسد رعایت این جہاں سہل است مرقوم نمودہ بودند کہ حرف بچکیہ و
 خانقاہ و حویلی مذکور خواہم کرد کہ آنجا ہمیشہ چیزے رسانیدہ باشند اگر سعادت خواہم دید
 خواہم گفت و الآخر - برادر من مقرر ساختن خوب نیست کہ درویش بد خویشود بلکہ بزام
 علی حسب الاتفاق ہرچہ میسر آید بہتر است مصرعہ بچننائے درے کہ من ندارم خبرش
 دل این میخواہد باقی ہرچہ در تقدیر است آن را تبدیل نیست میاں رحمۃ اللہ قبول نکردند ہم
 قبول ازیشان بچید نیست مصرعہ نہ ہر کہ چہرہ برافروخت و لبری داد - شاہ ضیاء الدین
 و شاہ اسد اللہ روانہ حرمین شریفین شدند الحمد للہ و المننت کہ خوب شد شاہر گزار این نسبت
 در دل راہ مذہب ہر دم شمار ایک حج است متوجہ باطن مریداں باشند کہ سیر سلوک نہ عبارت
 از پیوند کورہ و دشت و ہاموں بہت بلکہ سیر از صفات بشریت بسوے صفات الوہیت -
 و باید مذہبیاں رخصتہ و زندقہ بکرم داری و نعم باید گزارانید **اِذَا هَمُّوْا بِاللَّغْوِ مَرُّوْا كَرَامًا**
 اما چنان باید نمود کہ این مردم پے بہ تحقیق مذہب خود و نیز در حدیث است
اسْتَوْا ذَهَابِكُمْ ذَهَابِكُمْ و مذہب گفتگوے توحید کار بزرگ و فکر و مراقبہ باید کرد و مجاہدہ
 بانفس شرط است و سفارش و صدارت بہر وضعی کہ مناسب حال خود دانید بکنید اما ابراہیم
 بر این کار نمیکنم آسے مشاہدہ در مجاہدہ نخواہد کرد و مجلس را بزرگ و عشق گرم داشتہ باشند

قبول مردم نوعی از قبولیت حق است و بہر سلسلہ کیکہ پیش نما آید مشغول کنید سلسلہ
نقشبندیہ و شہروردیہ و کازونیہ و کبرویہ و شطاریہ ہمہ از شماست +

مکتوب دوازدهم شیخ الاسلامی نظام الحق والدینا والدین از درویش کلام سلام خوانند
و مشتاق خود دارند الحمد للہ علی ذلک اللہ تعالیٰ شما را بتقریب خاص خود زیادہ ترقی دہاؤ کہ
این مدد بروقت بود کہ درین بارہ چہار سال است کہ قحط سہت و جمعی کثیر متعلق این طرف
اگر بہ و ما من د آتو فی الارض الا علی اللہ ما ذقنا تفرست ما این فتح ہم از د و یکہ
انما لکون کل شیء و اذیکہ ترجون بارے ما بہر حال انباراں خدا طلبی میخواستہم باراں
در دنیا طلبی بدر واژہ دولتہاں طواف مے نمایند اللہ اللہ مصرعہ فکر بہر کس بقدر محبت
اوست - درین راہ فقیری برابر شاہی باید اختیار کرد اما کجا این مذاق بہر کس نمیدہند
قال النبی صلی اللہ علیہ وسلم من کان ہجر تہ الی اللہ فہجر تہ الی اللہ و من
کان ہجر تہ الی الدنیا او اہلہ ی تزوجھا فہجر تہ الی ما اصبر الیہ
و طریقہ مراقبہ را مشق و ورزش بسیار نمایند کہ مراقبہ در ہمہ سلاسل باب منتهی است کہ کہ بعضی
در اواخر و انتہا کنند و اگر کنند ہدایہ اللہ ہایہ بئینہ +

مکتوب سیزدہم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الدین از درویش کلیم مطالعہ نمایند اشک
سنہ شب محرم الحرام است قلمی میگردد صحبت میاں اسد اللہ بہادر خاں کوکلتاش
میگویند محکم نشست واللہ اعلم میاں غلام بیچے نوشتہ بودہ کہ میاں اسد اللہ ہزار دویہ
گرفتہ متوجہ شدند و یک اسب بہ بہادر خاں بخشید غرض مقصود آنست کہ لہراں بروض متنازع
قدیم باشد یعنی فقر و فاقہ نگذارند و سعی در شیوع سلسلہ نمایند و مردم را از ورطہ غیبت
مقصود حضور رسانند و بر دل بندگان خدا محبت دنیاسر و گردانند و میل بجانب فقر

وہند تا آنکہ برے گدائی بخاند امیران نروند کے اس گدائی ہم آمدہ است اگر برے خود
 نباشد گدائی برے غیر عبادت است ثنائی شمشہ بودید کہ در عدم فتوحات سلسلہ خوبی جاری
 میشود و در قبول فتور و جبران سلسلہ است اسے در ویش خدائے تعالیٰ شمار عقل معاش
 و عقل معاد ہر دو دادہ است آن کنید کہ در آن اجرے سلسلہ باشد اگر فتن و ناگفتن نے
 و انیم اگر رونق سلسلہ از عدم قبول است عدم قبول بہتر از قبول در ویشان ماضی کہ قبول
 بعضے فتوحات کردہ اند اغلب کہ برے استالت خاطر معتقدان کردہ اند و الا بصورت حتمیاً
 خود کم کسے قبول کردہ باشد در مراقبہ کوشش نمایند کہ سلسلہ انقت بنیہ نیز جاری شود مرقبہ
 آرام بخش است و ذکر جبر سوزندہ در اول بسوزانند و خرد و ثنائید و در آخر بیا رامید و نمودن

این طریقہ ہمیشہ مرعی باید داشت و السلام ۴

مکتوب چہار و ہم شیخ الاسلامی نظام الدین و الدنیا از درویش کلیم سلام مطالعہ نمایند
 بنجامت نقادہ اخوان الصفا و خلان الوفا مزایا محمد بیگ از فقیر سلام رسانند و بگویند
 در سلسلہ اما پیر پستی بہتر از جاہ عبادت است ہر رونقے و قبولے و تاثیرے کہ درین سلک
 محسوس میگردد بسبب پیر پستی است پیر پستی بر ہمہ عبادت مقدم است کہ اصل کار است
 باقی فروتر ازین نوزد بالند آنکہ ازین محروم است از مہ دولت محروم دیگر معلوم شد کہ
 ازین امیران و منصبداران کہ ثنائیت نمودہ اند پاسے تلقین ذکر و شجرہ در میان میباشد

یا ز این را مفصل خواہند نگاشت و السلام ۴

مکتوب پانز و ہم - السلام علیکم و علی من لدیکم ہو الملک المقدر عالم عارف محبت و
 محبوب فقر مولانا نظام الاسلام و الدین از فقیر سحر ص و ہوا سیر کلیم اللہ سلام محبت انجام
 خوانند و مشتاق خود را نذنیقہ ہ ملاحظہ الطیقہ کہ از فرط اخلاص و محبت و استیلا نمودت قلم گیر

صغیر اختصاص صحیفہ اخلاص گردیدہ بود در اسعد اوقات قرۃ العین و شرح صد و گردید
 توقع که تا رفع جلباب دوری ظاہری مخبر از احوال خیر آل خود باشند مرقوم بود کہ دل نرینا
 و ایل آن کشیدہ شدہ الحمد للہ و المنة شکر این نعمت بکدام زبان شرح توان داد آنکہ دنیا
 نیک شناختہ گردان گشتہ و آنکہ گشتہ نیک شناختہ شیخ ما قدس سرہ این عالم اکثر بزبان
 خود میگفتند **اللهم صغیر الدنيا و حقها فی عیون عبادک و**
کبر جمالك فجلالك فی عیون عبادک ہرگز از دنیا رست بالبد کہ او و اصل بہت مصرعہ
 چیست دنیا از خدا غافل بودن و چون غفلت رفت و اصل بہت آنقدر کہ منقطع غیر بہت
 و اصل باوست این اصل کلی بہت **فان الوصال عندنا هو الالاقطاع ما سوى الله**
 ہر چند تیر پیش کار پیش این ورق نہ جلسے شرح این سخن بہت - خوب کردید کہ سفر حجاز
 موقوف کردید رفتن از خود چہ مبارک سفر بیت نیکو گفت آنکہ گفت **بیت**

خود اگر سوئے خود فظرت کنی	بلکہ دل نرسی تا ز خود سفر کنی
---------------------------	-------------------------------

اما خوب معلوم نشد کہ اوقات گرامی بکدام توزیع مصروف ست آیا بزرگ طالب علمان - یا
 درویشان یا نہ ایشان و نہ ایشان بہر حال و بہر رنگ و رایصال نفی و علی نرود آن بود
 و **الآتاب الی الہا عنت کیرست والسلام** ہ

مکتوب شانزدهم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الدین والدینا و الحق و الشرع از درویش
 کلیم سلام مطالعہ نمایند اخوی مرزا محمد یاریگ را از فقیر سلام رسانند و بگویند کہ اسے بلکہ
 طریقہ ناقبول ہمیں قبول پیراست پیر پستی شیوہ باید کہ وہمہ سعادت دارین دانستہ
 این قبول است اگر پیر قبول کرد مقبول عالم است و السلام علیکم و علی من لدکم
 مکتوب ہفتم شیخ الاسلامی نظام الملہ والدین والدینا از درویش کلیم سلام مطالعہ

نمائند الحمد للہ در رب العالمین کہ دریں سالہا کہ از تنگی بابران صورت قحط دریں ملک شدہ
 وبانہ ذہ نفس سوار مہمان گذران میشد گاہ بیگاہے قرضدار میشد از جلا قراض خلاصی
 میسر شد الحمد للہ در رب العالمین آنچه مر قوم بود کہ از ذکر و مراقبہ و سماع ہمہ مطبوع است
 و مر غم و دوام لطف دارد و معلوم شود کہ شما وضع آن قرار دادید کہ چیزے از کسے نستانید۔
 اسے برادر این طور بنایت نیک است درویش مجبور اقدار بقوم صلہ کفایت میکند طعام
 ہر قدر کہ بیاید بگیرند و بخورند و بخورائند و از جنس نقد روانیست کہ بگیرد آسے متاہل محتاج
 است باو ہمہ روا است قلیلا و کثیرا مگر آنکہ اہل اورانیز و رزش توکل بحال باشند کہ بریں
 تقدیر طعام اتقا نمایند محمد شفیع فوت کردند رحمۃ اللہ علیہ ایشان مجرد بودند و با انہمہ ہرچہ
 مفتوح میشد قبول میکردند۔

مکتوب ہنزدہم۔ شیخ الاسلام نظام الحق والدینا والدین سلمہ اللہ علی رؤس الطاہرین
 از درویش کلیم بصر المدعویوب نفسہ سلام مطالعہ نمایند ملاحظہ نمائیک کہ سہ عرضہ از شما
 و یکا عرضہ دیگر بود رسید بامضامین مکاتب معلوم شد آنچه گفتگو سے حقائق مر قوم بود ہمہ
 بموجب وصواب نمودے برادر از یک تخم چندین بر پیدا میشود و ہر یک بموجب ورنگے کیل
 نیستند بعضے میگویند کہ شغلہا ما باب یار رسیدہ و بدیگراں کم این حرف مسموع نیست چہ غیر
 ہمہ معمولات خود را نسخہ ساختہ بیک و تیرہ ماندہ قطع نظر ازین بر تقدیر تسلیم از آں کم شغل
 عالی را روشن کردنیاراں باوجود آں ہماں کثرت اشغال عالی را بد خلق کردند پس
 این قلت باز کثرت است آنچه مر قوم بود کہ صحبت دولتمنان نمیتوانم داشت الحق
 صورت ہمین است اما تصور این بود رواج این سلسلہ و اشاعت این سلاک صحیح و حق
 صریح بشود و محوام یا از خوارق الفیاد پیدا میکنند یا از آمد و رفت اہل دول مقصود از آمد و رفت

و ملاقات این گروه نه آنست که ایشان بطور صوفیاں صاحب وجد و حال یا صاحب فکر و فکر
 باشند بلکه اینها آلت رجوع خواص و عوام اند بیچ و دولتند در زمان سابق و لاحق
 شنیده اند که در خدمت و ارادت بیچ شیخی در عین منصب و جاه و دولت و جد و حال و کد
 و فکر مشرف شده باشند آری بعضی قطع علائق کرده در کسوت فقر در آمده اند شما مخلصم
 نمی شمارید که از باعث دولت صحبت شما بعضی دولتند ان بذکر مشغول میشوند با وجود اینهم
 اگر شمارا خوش نمی آید آن کنید که خوشی شما باشد تصوف و سلوک کس بلند تر از تصوف و
 سلوک محمد رسول الله صلی الله علیه و آله و اصحابه و سلم نخواهد بود و وضع شریف استمالت بر
 بود و دولتند ان را تعظیم و احترام و امتیاز میکردند باقی اختیار داری دیگر چون اوقات بر
 مامور بذکر جبر و مجلس سماع داری و قتی را مقرر کنی که در آن مراقبه نموده باشند و نقشبند
 هم در آن حاضر ساخته باشند ذکر جبر بے مبتدی است و مراقبه بے منتهی شما هم اکثر اوقات
 مراقبه و حضوری کرده باشند هر شخصه یا اختلاف بدید بفرمائید که عرضیه بسوے فقیر
 بر تفصیل حال ابتدا و انتها بنویسند که از آن حیثیت هر که ایم معلوم نمائیم کتاب شمار
 آنچه در باب ارسال بدیه مرقوم بود آن را سعادت خود دانسته در روز قیامت همین قدر
 شفیق من است که این همه لطف بر فقیر فرموده اید در رویش من عارف من این سخن غمی شما
 ما را بغایت معظوظ کرد فی الواقع این بے تکلفی که این معاصی را با آن زبده اولیا و سفوه عرفا
 با عزیزان دیگر نیست این قسم بے تکلفی که با شما میروید بکس زلفه با خصوصیت خاص است
 شما به حال است و کفنی بالمشهد و دیگر معلوم شد که از کثرت و جوان بسیار از وضع شما معظوظ
 بودند و تعظیم از مذاق شما میکردند معلوم شد که کمال شد شناخته اند لیکن آن قدر توفیق رفیق
 در که بعیت نمایند بهر حال مدح شما بودند و اشتیاق فقیر نیز از رگدز شما پیدا کرده بودند

و توفیق محبت نیافتہ اند حقیقت مجلس سرود و سماع آنت کہ ہمہ متروک شد زیرا کہ احوال نیست
و بتقریب عرس حضرت شیخ اگر قوالاں سے آینہ مجلس از افسردگی دل میشود حظنے یا ہم
مصرعہ بہار عمر ملاقات دوستداران است :

مکتوب نوزد ہم - عارف معارف ربانی سالک مسالک سبحانی متع اللہ الطالبین بطول
بقارہ از درویش درویشان تراب اقدام ایشان کلیم اللہ لبر اللہ عیوب نفسہ و وفقہ
لخیر مافات سلام محبت انتقام مؤدت التیام مطالعہ نمایند داعیہ زیارت حریم شریفین زاد ہما
شرفاً و تعظیماً کنوں چہ طور است اگر سست است اینجا بیا ئیں بمشیت اللہ سجانہ بعد فراہم
آمدن اسباب باتفاق سیر آں طرف میروم اگر قومی است پس دریں ایام حجاج از ہر طرف
بہ بندرسورت رو نہادہ اندو راہ مفتوح شدہ چرانشستہ اندو اگر محتاج خرچ بہ تنہ از دہلی
کہ برآمدہ بودید براسے این داعیہ کد ام خرچ برداشتہ بودید بر قدم توکل برآمدہ بودید اینجا
حرف مشہور شدہ کہ براسے حج برآمدہ اندو داخل لشکر و مجاور شدہ اندو خیر گاہ عذر عدم
فتح راہ بود کنوں باتفاق ہمہ مخیراں راہ مفتوح است چہ عذرست مگر اینکہ فقیر شمارا طلبتہ
کہ این قدر طریقت منظورست طور توکل و فقر از دست نہادید خوب کردینے باید کہ این
وضع را بہر حال انجام تالب گور باید کردو این کہ فتوح شود آں فتوح لایرد از عجیب ہر جہ
رسد بے عیب است والسلام :

مکتوب بستم - السلام علیکم ورحمۃ اللہ وبرکاتہ علیکم ایہا الفاضلون لے اقسے مار الشہد
واعلی مطالب الوجود از چگونگی احوال بدتے برآمد کہ اطلاع نیست بہر حال اقرار خیر مسؤل
در گاہ صمدیت انجہ مزقوم بود کہ اہل دول بعد از داخل شدن افتخار این امر میخوانند و من لہما
آں را موقوف بر ظہور بعضے تاثیرات میدارم ہمہ موجب و مقبول است باید افتخار داما ظہور تاثیرات

بے سببشرت اذکار و افکار و مراقبات میر کتر است و این طائفہ را فرصت این کار کجا است
 لہذا ظہور این امر جلیل القدر و رسیا و این معطلان کتر است اما بہر حال بر استمالت خاطر
 این قوم باید کوشید و منتظر ظہور تاثیر ازین دم سردان کتر باید بود حقائق میان اسد اللہ و
 میاں ضیاء الدین تفصیل معلوم شد شاہر گز مخالفنت باہر و عزیز نخواہید کرد و ایشان را
 بکار ہائے خود بگذارید و شما متوجہ کار خود باشید اگر شمارا کار خوب خواہد بود فساد یاری از
 قول و فعل یاراں اثر درو نخواہد کرد اگر خوب نیست پس معلوم حقیقت میر نور علی این است
 کہ ایشان سربیت بہت میخوہند و تربیت بہت عنایت است از اینکہ شخصے مجرد رسیدن
 بخدایت درویش بے خود و محو متلاشی شدہ بہ نہایت رسید و یقین است کہ تربیت چہیز
 است تربیت ما مردم بسلوک است باذکار و افکار و مراقبات و امثال ذلک و ایشان را
 فرصت و مانع سوزی این کار نہ اگر چہ تا حال کہ ۲۸ - سوال است پیش نیامدہ از خواہار
 کلام بعضے ہم صحبتان او چنین معلوم میشود و السلام *

مکتوب بست و حکیم - خلاصہ اخوان الصفا و خلائان الوفا مولانا نظام الدین و الحق
 متع اللہ العاشقین بطول بقائہ از خادم درویشان کلیم شاہ جہاں آبادی سلام مطاہ
 فرمایند بعد از شرح اشواق معلوم نمایند مرقوم بود کہ طالبان حق بہ بنگ و شراب و افیون
 آلودہ اند با وجود آن صدق طلب میکنند چہ حکم است برادر من تلمیقین ذکر بعد معیت
 بکنند کہ نام حق تعالی تاثیر خواہد کرد و یادیردیگر مرقوم بود کہ بعضے درویشان دعوت
 میکنند و بخوایش تمام جان خود یا برائے عرس بزرگان مے طلبند فقیر نے رو دہر چہ امر
 عالی شود برادر من فقیر شاہجائے نمی رود و درویشی رنے طلبد اگر چہ بظاہر ترک سنت
 مے نماید اما اگر نظر تحقیق نگریدیم سننت است آرسے بعضے از مشائخ کہ استغنا از شما نمند

و معروف افادہ شامی شوندر و اباشد کہ برے استمالت خاطر و گاہے احیاناً قدمے رانده شود
والا امر فرخیز و برکت در مجلس مثل سخن مانده است دیگر در کتابها مرقوم بود کہ طالب صادق
مثلاً پیر او فوت شده و او را از نو نمئی زرسیده یا مثلاً در واقع شده کہ این طالب نمیتواند
اما از پیر خود نمئی با و زرسیده اگر همچنین طالب طلب ذکر و شغل نماید چه امر است جواب این
سوال مکرر نوشته شد و تفصیل او این است کہ کلیہ در این امر بفقراء این بہت کہ سلک
چوں متمرشد و مومرشد شود احتمال اصاحت دارد زیرا کہ اگر گفتہ اول کند تلقین ثانی
لغو واقع میشود و اگر گفتہ ثانی بکند تلقین اول لغو واقع میشود و جمع پیر برے از انکار اول
دارد کہ بر آن قناعت نکرده و آنرا بسیار نکرده و ناچختہ طالب دیگر میشود برمان نقصان
و بواہوسی خود اقامت میکند چوں در این سوال مذکور این است کہ از پیر خود چیزے
نیافتہ ہیں دریں صورت مانع برخواست گویا سادہ لوح است ہرچہ نقش کنند زیبات
بجلافت تختہ منقش کہ تصرف دروغالی از میزگی نیست ب دیگر در رقمیہ مکتوب بود کہ زنا
بعیت کنم یا نہ برادر من ہمہ زنا را بیعت کنید اما با زنان جوانان خلکو تھا سے طویلہ
کہ موجب فتنہ مردم بشود و نکلند و در صحبت اولی وقت بیعت دانے بردست خود و بیچید
دست بردست او دارند کہ مس اجنبیہ حرام است - دیگر محمد قایم میگفت کہ دو دختر
ناما لغہ را بگفتن ذکر امر فرمودند برادر من ذکر انات چوں مرا ہتی شوند ذکر تلقین
میتوان کرد اما قبل ازین منع است کہ خوف ہلاک است من بعد پیر و دختر خود را تلقین
نکلند کہ ہلاک جانست - دیگر یارانے کہ بسیار بزرگ گفتن مشغول باشند خوف جان آنها
باشند بفرمایند کہ موسے سرنگا ہارند و آنرا چرب دارند و چرب خوردند کہ از جنون درلا
باشند - دیگر امر خلافت آساں ندانید کسے کہ فاضل یا طالب علم اقلًا عبارت عربی

درست تو اندر خواند بر لے او نشان نبوی سنجوں میان عبد المدخاں - و اگر عاری
باشند و حال عالی دارد و ریاضت شاق باو هم جائز است و عاری محض باشد فلان
فان امر الخلافة له شان عظیم و عند اعطاءها للجهود يستهان فاعلیکم
ان تغمضوا هذا الامر فان الخلیفة تمثال المستخلف و الناس یقیسون

حال المستخلف من حال الخلیفة *

و دیگر قوم بود مہیب و یارام و بند و پاسے و دیگر بسیار در بقیة اسلام در آمده اند - اما
با مردم قبیلہ پوشیدہ مے مانند برادر من اہتمام نمایند کہ آہستہ آہستہ این امر جلیل از
بطون نظر در انجامد کہ موت در عقب است مبادا احکام اسلام بعد از رحلت بجا نیارند
و مسلمانان حقیقت را بسوزانند یارام اگر خطے مے نوید خطے نوشته خواهد شد میان اسلام
و میان ضیاء الدین برادران شما اند باید کہ اصحاب یک و دوس با یکدیگر فانی باشند و اگر از
یکے خلاف مرضی امرے شد دیگرے از کرم عفو نماید و محبت زندگان کند شمارا المد تعالی
صاحب ولایت و کن ساخته است این کار را تمام نماید قبل ازین مے نوشتم کہ بہ لشکر
بر وید کنوں این امر است ہر جا با شید در اعلاء کلمتہ الحق با شید و جان و مال خود صرف
این کار کنید و السلام ۶

مکتوب است و دوم - نظام الاسلام والدنیا والدین از فقیر تا کپاسے در ویشاں
طیم المد سلام کہ سنت اہل اسلام و منتوج کلام و مونس التیام و مؤید انصاف محبت انجام
مظاہرہ نمایند و متوجہ احوال خیر المآل خویش تصور نمایند بلا لطفہ گرامی رسید بے تعلقی
از دنیا عنوان مضمون او بود شکر حضرت و اہرب العطا یا بجا آوردہ شایسے برادر
مفتون دنیا نیست مگر میون شنیدہ باشند کہ اجتہاد علمایاں کشیدہ کہ اگر کسے وصیت کنند

وقتِ موت مالِ مرا با عقلِ الناس بدہند کہ ام کسے را باید گفتند تبارک دنیا باید داد کہ زیر
 آسماں آنکس عقلِ الناس بہت بہر عالم و جاہل قباحتِ دنیا میداند اما ترک گفتنِ آن را
 قدرتِ درخود نماند یا بندہ چہ این تفصیل دانستہ بہشت خوشحال کسے کہ این فضل شامل
 حالِ او شد۔ اما معلوم شد کہ تمام اوقات شب و روز در چہ میگذرد محض بمجاہست
 و محالطتِ مردم میگذرد یا ضبطِ اوقات ہم دارد ضبطِ اوقات آنکہ ندارد و خسر الدنیا
 والاخرہ بہت زنجار یاریں کو چہ نباید رفت آنچہ قدر و قیمت دارد اعراض عن الدنیا و التوجہ
 الی اللہ تعالیٰ دارد اگر جزو ثانی نباشد یقین دانید کہ جز اول ہم نیست چہ دنیا پیش ما
 ماسومی اللہ۔ دیگر معلوم نیست کہ لباس چہ اختیار کردید بعضی سالکان بر حال میدارند
 و بعضی میگردانند و ہر یکے نفعے خاص دارد اینقدر مقرر است مدار فقر بردل است
 و باطن نہ کل است و نہ ظاہر۔ دیگر واضح باشد کہ مرتبہ فقر پیش خدا و رسول خدا بیشتر
 از مراتب جمیع طوائف است چہ ایشان را اہل اللہ میگویند و این اضافت چہ شرف
 بخش است فعلی ہذا توقع کہ شما خود را متکلم بہمیں طور سپارند کہ رسم طالبِ علمی یا یہ غور
 و تکبر و خود بینی است از خود بردارند بلکہ تغیر لباس ہم مکنند کہ سبب اطالبِ علمان چون
 لباس شمارا لباسِ طالبِ علمان میند شمارا فریب دادہ از راہ خدا براہ دنیا برند و
 ارشاد از خلق دریغ ندارند و جہدِ بلع نمایند کہ مردم در سلک شما داخل شوند و بہ مرتبہ فقر
 رسند و محبتِ دنیا از دل سرد شود و در سماع و وجد شریک شما گردند و شیطنتِ باطنی آنها
 بکلی بر جانیت مبدل شود و از کار و افکار شائع سازند اما باہل نہ بنا اہل کہ این حرام

است والسلام

مکتوب بست و سویم شیخ الاسلامی نظام الدنیا والہین سلمۃ اللہ تعالیٰ از فقیر حقیر کلیم

سلام محبت انجام مطالعہ نمایند آنچه نوشتہ بودید کہ مردم در جناب حضرت شامپیر سے میگویند
کہ کتہ شدن صواب ہے نماید ہذا اضافے اسم شامپیر و گاہ اسم شامعبدالمد و ملک اللہ
و فلاں سیاح و فلاں و فلاں میگیریم و نام حقیقی می پوشم اما پیش مجاہد حقیقی ظاہر میکنیم ہتھول
مضمون کلام کم لے برادر ما کہ باشیم و چہ باشیم و چہ لائق باشیم کہ کسے مارا بدشتنامی ہم یاد کن
کہ ہر کہ مارا بد یاد میکند ما مستحق زیادہ از انیم کہ اولطف کردہ کم دشنام میدہد ما عفو کردیم
شام ہم عفو کنید و در آنچه جناب شمارا عیب ز سده کسیر نشان شام نشود ہماں کنیا مارا ہم
قبول است لیکن پوشیدن اسم شیخ اسلام و مطلقاً بمن نذار و این معنی شاید رشتہ کار
آید اما ز ہمارا الف ز ہمار کہ وغار عمہ پوشیدن اسم شیخ فلاح و صلاح دارین سیر در شہر
بر حیحہ مصلحت و عموما بدید شام خواہد بود شاید نیکو خواہد بود اما خیر خواہ ہستیم پنچواہیم کہ اسم شام
پوشیدہ شود و بعضی نامہ تجاراں میگویند برو سے من کہ حضرت بجہی قدس سرہ حقائق
و معارف نہ داشتند ز بدختاک بود کہ من ازین آزار چہ بگویم کہ من مرید فلاں سیاح
یا فلاں مجذوب یا فلاں ارواح ہستم این معنی را طریقت مشائخ بر معنی آید باقی اختیار بہت
شماست لے برادر چوں شیخی مشہور میشود براسے سوختن او طائفہ توفیق آزاری یا بندویا
عادت المدح جاری است در زمان مشیخت حضرت سلطان جیو دشنام وطنی سلطان جیو بگریز
مرداں بخداست سلطان جیو نالش این معنی کردند کہ مردم حضرت را بر سر بنبر دشنام مینند
ما کشتہ خواہیم شد حضرت سلطان جیو سفیر مودنا کہ اعفو کردیم شمانیز عفو کنید و این دو
بیت خوانند + بیت

ہر کہ مارا یار نبود ایزد اورا یار باد
ہر گئے کہ باغ عمرش بت گد بے خار باد

ہر کہ مارا رنجہ دار در حقش بسیار باد
ہر کہ خار سے بر نند در راہ ما انوشہ منی

سوختن ساقین کا درویشان است والسلام *

مکتوب بست و چہارم - شیخ الاسلام شاہ نظام الدین و الدین سلمہ اللہ تعالیٰ من جمیع
 الآفات و البلیات از درویش کلیم سلام محبت انجام مطالعہ فرمایند باید کہ در ایصال نامحبت
 تسامح نورزند کہ المکتوب نصف الملاقات است مرقوم بود کہ مردم بجا اند کہ ببادشاہ
 ملاقات کنید بلکہ فلاں شیخ جو بجا اند کہ من تقریب نیک میکنم ملاقات بکنید لے برادر
 ملاقات بادشاہ بھیج نیست آخر ضعیف میشود درویش - کہ بادشاہ تا امروز ہزار درویش را
 دیدہ باشد اما اعتقادے و اخلاصے بھیج کیجے پیدا نکرد و عقوبت صحبت بخیرنے انجام داتی
 اختیار است مجرب جنین است کہ گفتم دیگر مرقوم بود کہ بعضے امر ابرس بادشاہ نمیتوانند
 پیش شما آیند میخواستند کہ شما پیش ایشان رفتہ تلقین ارشادی کنند لے برادر طاہر
 این بھیج نمی نماید اگر میرید را این قدر ہم گرمی این کار باشد کہ مخالفت نفس کردہ یک روز
 بخانہ شما بنیادیں بیشتر خواهد شد اما اگر دانید کہ صاحب خیر است روا باشد کہ بر لے روانہ
 حاجت دیگرے دل کشیدہ بخانہ او بروید شاید روے نیکبختی پیدا کند دیگر مرقوم بود
 آزار ہامہ دارم ظاہر و باطن ادہ یشفعکم جمیعکم ابھیج و سواس نکنند کہ ام شخص
 کہ خالی از بلا خواهد بود - دیگر مرقوم بود کہ مردم بجا اند کہ تامل بکنند لے برادر تامل جنجاست
 بے ضرورت نباید کرد و الضرورۃ یقدر و یقدر ہا اگر اسی گرفتہ قضائے حاجت نمودہ
 آزاد کنید شاید اقرب باشد از آنکہ ہمیشہ دریں بند گرفتار گردید - دیگر مرقوم بود کہ سید
 عبدالرحیم اکل و شرب نمیکند لے برادر چہ باک اگر دل مشغول بحق است ترک دارو
 انتشار اللہ تعالیٰ این فاقہ آسیب نخواہد رساند و السلام *

مکتوب بست و پنجم شیخ الاسلامی شاہ نظام الحق و الدین و الدین ادم اللہ شوقہ و وقوہ

وافی علی العالمین برہ و احسانہ از درویش محمول ز او یہ ذہول کلیم المدبرہ المدعیوبہ
 نفسہ کما ہی و وفق بعالجتہما مہا آنکہ سلام مؤدت انتسام مطالعہ نمایند ذکر و تابل کہ نشان
 فقیر و سابق بالخیر است از آن مہراست نگہ دید این علاقہ آخر درویش را از وضع استغنا
 مے اندازد و اگر خواهنخواہی از دواج باشد انہم بعد الفضاے طریق سیر و انزو و ادبہر
 میسر خواہد و بر لے انزو کہ مسئلت ازین فقیر نمودہ بود در صلحت دیدین آنست کہ
 المدد درین روز نامہ در بر ہانپور خوبہاست وطن اختیار کنید اما بر لب آب اگر چہ صحرا
 باشد انشاء اللہ تعالی آبادی ہم آجنا خواہد رفت و آنچه ایارفتہ بود کہ بخانہ بعضے دو تہند
 باید رفت تا داخل سلک شوند لے برادر نیت مقدم است بر عمل صحت و فساد عمل مبنی بر
 نیت است اگر نیت شماسلح است انشاء اللہ تعالی اعمال باصلاح راجع اند غم مخورید و آنچه
 ایارفتہ بود کہ ملاقات خلیفہ را امر و زباعت اند لے برادر بار تجربہ معلوم شدہ صحبت ہیج
 درویش تا آخر کار با خلیفہ برابر نشدہ زیر اچہ محال طلبہاے خلیفہ بر درویشاں شاق
 مے نماید و لذت خود با عباد اللہ از درویشاں بر خلیفہ دشوار مے نماید انجام بقیح صحبت
 میگردد و مگر باشیخ مہدوارث مرحوم کہ ایثاں بر لے کسے خلیفہ راتنگ نکرند خلیفہ محم فر
 محال طلبہا نیافت کہ از وہلی بدر رفت۔ ملاقات خود آسانست اما بر لے آمدن صحبت مشکل
 و اللہ الموفق بہر طریق اگر درین ملاقات کار عاجزی از شما بر آید سعادت خود خواہند دانست
 حافظ شیراز علیہ الرحمۃ میفرماید بیست

چو قصد بادہ کنی جرعہ فتاں بر خاک | از آن گناہ کہ نفعے رسد بغیر چہ باک

بارے ایساں فیض بغیر عبادت متعدی است شاید اقرب الے القبول باشد والسلام
 مکتوب بست و ششم۔ شیخ الاسلامی شاہ نظام الدین سلیمان فقیر کلیم المدد

سلام محبت انعام مطالعه فرمایند مکتوب محبت اسلوب مدتهاست که نرسیده چشم نگران است
 لے برادر یک کلمہ اللہ کہ از زبان بندہ از بندگان برے آید از ثواب آں از مرگز خاک تا مجذوب
 فلک اعظم پر میشود پس طوبی لمن قل و طوبی لمن قال و طوبی لمن قال من
 قال من قال و لھم اجر الی اوان من قال بس و السلام

مکتوب بست و ہفتم - شیخ الاسلام و المسلمین نظام الدینا و الدین سلمہ اللہ تعالیٰ از درویش
 کلیم سلام مطالعه فرمایند امروز کہ چارم ربیع الثانی ۱۲۰۰ جلوسی است محرر میگردد و پسر
 حافظ اسحق تنہا متوجہ شکر شدہ بدست او کتابت مطول مشتمل حقائق دیگر نوشته خواهد
 انشاء اللہ - از جلد آن حقائق این حقیقت است کہ اگر شمار قصد از دواج باشد بخانہ بن
 عم فقیر صبیہ است اشارہ کنید کہ چیزے بطریق رسم برسانم و اگر داعیہ این کار نیست فہو
 کہ درویش در تامل از عادت باطن تفاوت میکند دیگر معلوم شد کہ انجہ از هجوم دولت مند
 و قضیہ خواجہ محی الدین و سرای مجلس سرود ہمہ معلوم شد لے برادر این جنابین واقعات
 باختلاف دولت مند ان میشود باک نیست فالہ خیر حافظ و هو ارحم الراحمین و یقین شناسید
 کہ دولت مند ان ہرگز در ایچ حصے مرید ہیچ شیخی نشدہ اند اگر شدہ دولت مند نامدہ ہمہ را
 گذاشتہ لنگ بستہ اند و اما دولت مند ان کہ ہنوز بر رسم خود با شنید و مرید خود را گیرند مرید
 نیستند لے برادر مریدی ایشان ہمین است کہ با وجود فرعونیت از جاہ خود فرو دادہ
 ہو واضع شما صحبت داشتند اینقدر سلوک تمام است اگر بر ایشان بولایت رسیدند از ایشان
 ذکر و فکر و اوضاع درویشان چشم داشتن نہایت غلط است ایشان کہ سبیت کردند در
 ایشان چہ ماندند ایشان ہمیں قادر مطلوب است کہ بجا جے چیزے برسانند و الا بیج
 اذا خلوا الی شیطینہم قالوا انامعکم انما نحن مستہزؤن صفت ایشان است

در مجلسی که بگویند که شام بی‌فلاں شیخ ایدروئی ایشان سیاه میگردد و عیب خود میداند
ذکر و فکر از مردمی طلب است که دلچ درویشیاں پوشند و از کار دنیا معطل شده
بکار عجبی بکوشند و مجلس سرود با احتیاط گاه گاه بکلیه ترک نهند و مقرر همیشه نکنند و اسلام
مکتوب بست و هشتم شیخ الاسلامی شاه نظام الاسلام و المسلمین و الدنیا والدین سلمه
الله تعالی از درویش کلیم سلام مطالعه نمایند امروز که سبت و هشتم ذالحجه سنه هزار صد و
است الحمد لله والمنة که همه وجوه عافیت است زمین سنجیه وسیع تر می باید اکنون دو صد و
چهار ده گز دارم بلکه دو منزل کرده ام هنوز تنگ و دقت است که آن را بر اسلوب حویلی
ساخته ایم اگر بر اسلوب سنجیه بجهتیم بغایت دق می نماید آری هزار گز زمین سنجیه میتوان داشت
و از مرسول سنجیه اگر نزدیک قدم مبارک بار و ضنه شاه بایزید بالا به فیروز شاہی یعنی دور
از آبادی بگیریم هم سر انجام میشود اما اقول که کسی را مطلوب ایصال فیضی باشد انقدر
دور دست چار و دو گاه بخاطر میرسد که اکثر عمر در همین تنگی گذشت اکنون معلوم چه قدر
باقی ماند که کشایش درخواست چه توان کرد اما چون این کل نعمت تعدیست شاید
عزیزان دیگر نیز از این نعمت فیضمند شوند من بخواهم زیرا که شمارا کار بزرگ ایصال فیض و
اعلاء کلمة المد فرموده ام و شما هم درین کار گرم آمدید می ترسم که مباد از اینجین فرمایش
که از آن جهت است قفل و انہمال راه یابد و در وضع بے نیازی نیازمندی پیدا گردد و
انچه از امور دنیا و می بشما نوشته می آید و نوشته خواهد شد کلیه آنست که اگر در خود تائب
ملاقات آن بر بنید و دانند که باسانی و سیر و بے لجاج کثیر میرسد آید کرده باشید و اگر
دانید که در آن بتک حرمت طوری درویشی و خروج از وضع مختار آن را بر ذمہ شما گذاریم
اگر نخواهید کنید و اگر نخواهید ترک دهید که جنین کرده اند و السلام

مکتوب بیست و نهم شیخ الاسلامی شاه نظام الاسلام والدینا والدین از درویش کلیم سلام
 مطالعہ نمایند خلیکہ بعبرفت میان عزت علی چرمینہ فروش مرسول بود رسید مرقوم بود کہ
 آزار نزلہ و ذکام و سوزاک غالب مے آید خلوات مے یا جم و هجوم خلایق سبب پریشانی
 خاطر مینودے درویش السد حافظکم و ناصر کم از شنیدن آزار خاطر این عاجز کو فتمند شد
 شفاء عاجلاً ذکام و نزلہ شمارا انجام ہم بود آنچه در باب سوزاک حکما میگوند مشورت محب الفقه
 محمد علی خوشنویس کہ عقیدت تمام در محب شما دارند و من درین باب مکرر بشما نوشته ام
 بتفصیل و در این ورقہ باجمال نیز مے نویسم کہ تا ممکن باشد گریزن نباید گشت بیست

آن راه زناں ہمیں زنا نند

در راه خدا کہ رہ زناں اند

و بر تقدیر ضرورت والضرورت بیبیم المحظور باید کرد اما تقدیر ضرورت اگر کینر کے بجزند
 تا دفع مضرت کہ سوزاک نموده فارغ شوند اقرب بصواب مے نماید و اگر کہ خدا ہم شود باید
 کہ ذکر محتاجے کہ دنبالہ گراں نداشتہ باشد باید خواست انجام در قبیلہ ما دوسرہ ختم بود و منجوا تم
 کہ یکے نامزد شما کنیم اما بعضے موانع کہ موجب تشویش ما و شما بود اندیشیدہ ازین داعیہ فارغ
 گشتیم اگر ہما بخا صورتے پیدا شود جائز است و آنچه از کثرت هجوم خلایق مے نویسدے
 برادر علی مے در امید قبول سرگردانت شما سر از قبول میگردد ایند همچوں میت بہن کبری
 الغتال باید بود اگر قبول و سپند قبول باید کرد و اگر محمول و بند محمول باید کرد و عمدہ درین کار
 فنا زبایست خوش است بیست

در نموانی ہم نمونان تو نیم

دف گفت کہ ما ز پوست پورشان تو نیم

ردہ قبول عنایت اوست ہر چه عنایت شود مہماں باید ساخت و شکوہ این نباید کرد و اسلام
 مکتوب بیست و نهم شیخ الاسلامی شاه نظام الدین سلمہ السد تعالی از درویش کلیم السد سلام

مطالعہ نمایند مکتوب شمار سید کہ مرقوم ماہ صفر بود مرقوم بود کہ عجب صورت رو سے
 داده است کہ اصلاً و مطلقاً دل را جمعیت ذکر و فکر نئے شود بلکہ پریشانی طور دیوانہ وار
 جمعیت ذکر و فکر نمیشود سابق روز و شب سولے ذکر آہی و ذوق و شوق و ذکر و احوال
 بزرگان چیزے دیگر نبود معلوم نیست کہ چه سبب است مگر آنکہ حضرت شاید بفقیر کم
 توجہ باشند بہر حال امید توجہ است انہی کلام معلوم شد کہ حکم من استوایوماہ فہو
 مغنون ترقی لازم حال صوفی باید پس آنکہ در ترقی است سالک است و آنکہ در یک حال مانع
 واقع و آنکہ نحو ذالک بعد بآنچه از آن برآمدہ بود کردہ راجع است انچہ شما نوشتہ اید در ظاہر
 بقسم ثالث مشابہ است اما نہ چنین است بلکہ چون صوفی را ترقی نمی نماید اورا در آن کہ
 بود مخطومی نماید و ہر مرتبہ سختانی ذکر مرتبہ فوقانی است جائیکہ ہنوز مع اللہ باشد ذکر و فکر
 آرزوش ندارد و اما اگر فی الواقع حضور نیست و ذکر و فکر ہم نیست پس درین صورت جا کہ
 ماتم داشتن است و این بر جوع پہلو بزند در علاج آں باید کہ شید کہ ہر شغلے مانع ذکر
 و فکر است چون توجہ بجلالت و دنیا سے سید ہمہ گذشتنی و گذشتنی است و دل بستنی و ہمت
 آوختنی است پس حیث باشد کہ توجہ الی اللہ را کہ باقی است اورا توجہ الی الخلاق کہ
 فانی است باید فروخت التستبدلون الذی ہوا دنی بالذیے ہو خیرین
 مرگ خود باید حاضر داشت و کار بمولانا افتادہ نصیب العین باید نمود بیت

مرگ ہر دم نہ واعظ تو بس است

مجلس وعظ گرترا ہوس است

فرمودہ اند کہ چون صوفی دکار خود ترقی نہ بیند باضداد حال پردازد یعنی اگر تقیم است
 مسافر شود و اگر سیر میخورد گر سمنہ باشد و اگر خوب میپوشد درشت پوشد و اگر متوجہ خلاق
 شود سختگفت شود بہر حال بہ تہذیب نفس و بسیاست آں کوشیدن از جملہ نعمات وقت

ساکست و دیگر مقدمہ کہ خدائی نوشتہ بودند بارے از یاران شما ایجا رسیدہ بود
 میگفت کہ میاں محمد علی جابے منسوب شدہ اند میخوانند شاہ نظام الدین جو در میان قبیلہ
 منسوب شوند فتوای ما در آن کار است کہ اگر احتیاج نباشد ہرگز کہ خدا نباشد ہرے یکدم
 شہوت کہ خاک بر سر اوست اسپرزن نتوان شد عبر ہائے دراز القیروث تقار و بقدر ہا
 دایسے درم خریدہ پیدا باید کرد یا خاتونے کہ مہر آں زیادہ از وہ درم شرعی کہ مقدار
 سہ روپیہ باشد تخمیناً نباشد در ہائے وہوی زنان نباید افتاد کہ این قوم رہنر نان میں اند
 عیاذ باللہ و اباء عن هذا الاصلک والسلام ۛ

مکتوب سی و یکم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الحق والدین والدنیا از درویش کلیم سلام
 بہجت انجام مطالعہ فرمایند کہ مکاتبات شما متواتر رسیدند و بعضے یاراں را احوال گرم
 دیدہ شد الحمد للہ علی ذلک و را و آخر ماہ صفر قدوۃ الاصفیاء و الاصحاب و زبدۃ الاجاب
 خواجہ نور الدین محمود علی کہ نوشتہ بودند عجیب صاحب توفیق ہست اللہ تعالیٰ طفیل شما در عمر و
 حیات و منصب محبت آہی این مرد بیفزاید کہ از جان و دل در شما فانی است و ہر گاہ کہ سبز
 نوشتہ ہمیں نوشتہ کہ حضرت لطف فرمایند کہ مرا محبت حضرت پیر و سنگیر شاہ نظام الحق
 والدین زیادہ از زیادہ دست دہد خود را فدائے خاک پایے حضرت شاہ صاحب نامیم و
 گاہے از مطالب دنیوی و امنود نکرده اند عجیب استغنا بلند دارند ہمچنین مرد اگر مجرد
 شدہ در کار پروریشی در آید عالی از درویش شود خدا تعالیٰ محبت شما در دل آں مرد
 روز بروز زیادہ کند آمین یا رب العالمین ۛ

مکتوب سی و دوم - شیخ الاسلامی و المسلمین نظام الدنیا و الحق و الشرع والدین از
 درویش کلیم سلام مطالعہ نمایند مکتوب شما از لشکر رسید کہ در آن مذکور مجلس بجا

نصیب خاں قراول و بنوبت خانہ محب الفقراء محمد علی خوشنویس بود من بعد هیچ کتابت
 نرسید لے برادر وقت را غنیمت دان آنقدر که بتوانی مشغولی بحضرت تعالیٰ بیمائے
 عمر است بر تو قبول خلق متوجه نباید بود در ایصال فیض بہت باید بست و آنچه در آن
 آفت قبض باشد از آن احتراز منگھم - باید دانست و آنچه بد این کار باشد باید پرداخت
 در ویشے کہ مقبول جمیع خلق الله باشد هیچ کس را از درویشاں دست نداد مقبول خدا
 باید بود و از قبول خلق چه سود و السلام

مکتوب سی و سوم - انجمنی اعزنی شیخ الاسلامی شہا نظام الدینا والدین از درویش
 کلیم الله مطالعه نمایند مدت مدید و عہدہ بعید برآمده کہ منیقہ شمار سیدہ اگر چه بعضے از
 مخلصان خبر خیر و عافیت رسانیدہ اند چون محل و منزل با متعلق است و شما اکثر محال
 در سیر و بتفرید عذر نوشتن کتابت از طرف ما اگر باشد مقبول است و مسموع و از
 طرف شما مقبول و نامسموع چنانچہ شمار از مکاتیب این درویش التذاذ است
 ما چنان فقیر را از مکاتیب شما بہتلاج و بہتر از ہر جا باشند بعافیت باشند و بخدا
 مشغول و بخلق خدا بسوسے حق راہ رو و نوشتہ می آید کہ امر و زور و تحریر اذ الحجبہ است
 قرصندار یک درم نیم حکم اما بہت ربک فحدث میں سخن گفتہ می آید و لعل ذالک
 اگر چیزے از غیب مفتوح میشود آن حوام و بیم نیست چنانچہ کریم نیست اما اگر در میان
 پیغام باخان مذکور واقع میشود باعث رعایت بعضے از مخلصان است چون میان محمد
 و میان محمد یار و میان محمد حسن از مخلصان شما آنجا رسیدہ اند و بفقیر ہم آشنا اند شما توشہ
 می آید کہ توجہ باطنی در حق این ہر سہ عزیز باقصی الغایت مبذول دازند و توجہ ظاہری
 خود تالیع توجہ باطن است آنکہ توجہ باطنی در بیخ ندادد توجہ ظاہر چون در بیخ خواهد داشت

بہر حال شرم و شکرے مفتوح بر عایت ایشان داشت شاه ضیاء الدین تہار
 شکر اعظم شاه بہ شہر کا نور فتنہ اند و شاه اسد شکر را نخواہد گذاشت بحق
 الحق و هو یجہدی السبیل واللہ متمدن نورہ و لو کسرہ المشرکون بہر طریق
 بودن شہاد شکر موجب رحمت علی عباد اللہ است دیگر زبان عبد الرشید معلوم
 نیست کہ کجا تا بحجج ترقی کردہ اند اگر سلوک تمام کنند و طلب رخصت ارشاد نماید
 و شہاد را ایشان قابلیت این یعنی احساس نمودہ رخصت ارشاد بنویسند و بجز
 بندہ زادہ حامد سعید سلام مہر سازند

مکتوب سی و چہارم - شیخ الاسلامی شاه نظام الملئ و الدنیا و الدین سلمہ
 تعالی از رویش درویشاں خاک راہ ایشان کلیم اللہ سلام محبت انجام مطلق
 فرمایند مکتوبے کہ ملفوف در کتابت بود رسید حقائق معلوم گشت در اینجا عرض
 ہستند کہ فضیلت چند چیز دارند اسم ایشان عبد الوالی از مردم سگمانہ قریب
 نارنول از قبیلہ قضاات چون دولت فقر داشتند بعنایت درویشاں ایشان
 یافتند قبل ازین میان محمد شفیع کہ مدرس علی الاطلاق اند از فرزندان شاہ عیسی سہیل
 اولاً فاتحہ فراغ از فقیر گرفتہ بودند اکنون بعد از بر آوردن چلہ ما فاتحہ این کار
 ہم گرفتند الحمد للہ علی ذلک لے برادر از خود کار سے نمیتوانم کردیاری می شاید
 دیگرے باین طور مشرف گرداں بے ادبہا نمودہ میشود و الاچہ لائق شمانیز
 در اعلا کلمتہ اللہ حق سعی بجائے آرید و خواہند جا آورد شاه ضیاء الدین محمد مذکور
 میگردد اگر جائے را گرم سازند و پاراشکستہ جائے بنشینند خوب باشد اما چہ علاج
 کہ تقدیر چنیں رفتہ ما و شمارا کار فرما ہم آوردن طنکہ و نقد و جنس نیست فرامہ آورند

دلها مطلوب است تا دلهاست عاشقان صادقان اطراف و اکناف عالم جمع آریم
 و آنچه در نظر جلوه دار و نبوی در کام جان ایشان بریزیم شاید کسی که افتد هزار
 در هزار فراموش آریم شاید از هزار یکی بر عنانی و زیبائی عالمگیر شود مصرعه بهر یک
 گل منت صد خار می باید کشید *

مکتوب سی و پنجم - الحمد لله والتمه که مکاتیب شما پیوسته از شهر کانون رسیدند اما
 مدتی است که در پرده توقف اند تقسیم اوقات و توزیع مجالس که مرقوم بود همه
 بر پنج صواب دارند این قدر یقین دانید که نیت نیک لازم است در همه حرکت
 باید داشت و آنچه قیمت دار و از اعمال آن عمل است که وایم است اگر قابل باشند و
 گاه عملی کردن و گاه ترک آن کردن از پنج صواب بعید است تلون از آثار بد است
 است و دیگر گنجی از آثار نهایت و بی رنگی تمام مقصود این سفر تا ممکن باشد برنگشاید
 زمین مجلس و ترتیب خلقها از عالم ارشاد است و بجزود بودن در همه اوقات از عالم
 دیگر رزقنا الله و ایاکم بذالمقام علی الدوام مرقوم که بیان عبدالرشید مشغول
 الحمد لله علی ذلک اگر مشغولی ایشان محسوس باشد اذن بخواهند داد و اگر طرح اختلاط
 بدینا از ایشان محسوس باشد اذن نخواهند داد و اگر انقطاع از دنیا در یابد اذن
 خواهد داد و هیچ آفت بالاتر از اختلاط بدینا نیست ما و شما هم اختلاط بدینا و ابناء
 دنیا میکنیم الحمد لله همچون سوزن در آب شد با شیم مرقوم بود که غازی الدین خاں
 طالب ملاقات کرد ز فتم خوب کردید که ز فتم اگر او را فریاد در خدمت فقر بودی خودی آمد
 و خود آرائی نمی کرد بیت

از سائلی و سلیبی و سکیسی در سر کشی و تکبر و خود بینی

بر آتش اگر نشاندت نشینی بر دیده اگر نشاندت نشینی

اما نوشته بود که او خطے باین طرف در باب اذن ملاقات با صلے خواهند نوشت
بلکہ نوشته است خواهد رسید بحال ۲۰ - ذالجمہ است اثنی عشر از آن پیدائست بر تقدیر
کہ بنویسد اذن علی العموم نخواہم داد آری بر طرف فنا در خدمت فقر اذن است
کہ فقر انیز متوجہ این قوم باشند و الا فلا - دیگر رقم حویلی از جانب محل اندرون
قریب نہند و ہزار خرج شد الحمد للہ اکنون یک درم ذمہ مانده ذلک فضل
اللہ یؤتیہ من یشاء واللہ ذو الفضل العظیم اگر ملا ابوالفیض دریں باب تصدیق
میکشید تصدیق اور اروا ندارد و اگر بلا کلفت است واللہ عنینے عن
العالمین ولکن یقبل التوبۃ عن عباده شما در جیت کردن با عورات چہ اہمال
سے وزید اگر جوان اند و اگر پیر اگر حسین اند و اگر قبیح ہمہ را بجائے محرمات پنداشته
کلمہ حق بگوش ایشان باید رسانید و بگوش شنیدہ شد کہ شما چون سفارش پیش
دو نمندان میکنند اگر او کار شما کرد خوش شدید و اگر کار شما نکرد آزرده قطع شد
اخلاص میکنند اگر این معنی حق است خود چیز سے نیست طریق سفارش این نیست
کار شما ہمیں سفارش است اگر او کار شما میکند کار خود میکند و اگر نیکند کار خود
نیکند شما چہ آزرده میشود اگر سفارش صدمہ بار میکنند و او صدمہ بار نیکند باز
سفارش باید کرد و آزرده نباید شد این طریق مستقیم است کہ بزرگان بے نفس
بریں طریق بوده اند و در انچہ معمول شماست بوسے از نفس باقی است والسلام
مکتوب سی و ششم - شاہ نظام الدینا والدین از درویش کلیم سلام سطا لہ
نمائند از اورنگ آباد شاہ نور الدین شاعر رضیہ نوشتہ اند کہ مشتل بر طلب فنا

فی الشیخ دارد یا نسبت پیر دستگیر درین معنی دلیل واضح است و محبت ساحل است
 بر بلند بی استعداد ایشان که هر که دریافت از حسن اعتقاد یافت پیر من نخست
 اعتقاد من پس است همین معنی دارد و ارادت بیار و سعادت بگیر همین معنی
 دارد و سلف که بسیار کرامات پیران میگفتند از صفائی اعتقاد بود و اگر در بزرگی
 پیر متردد باشد که شاید ولی باشد یا نباشد و این را هرگز مرتبه ولایت ندانند -
 بنا بر آن نوشته می آید که شما توجه و حسن تربیت از خواجه نور الدین مذکور در منبع
 ندارند و بمراقبه تصور صورت خود تا کید ابلغ نمایند که انشاء الله تعالی مقصود
 حاصل خواهد شد الدینا مزرعة الآخرة همین است معلوم شما باشد که در زمان
 نبوت علیه السلام نفاق پیشه نماز و روزه میکردند و در احکام مسلمانان تحقیقی و
 در ایشان تفرقه یافتند و حقیقتاً زکوة را فرض کرده دادند مال بسیار
 مشکل است چون زکوة واجب شد مسلمانان قبول کردند و منافقان این حکم را
 قبول نمودند و فخر گشتن از مسلمانان همچنین امروز در راه خدا از دست زرد
 دل جا بردن دلیل قوی است بر رسوخ اعتقاد البته متوجه ایشان خواهند بود
 ایشان سفارش از فقیر شما خواسته بودند بنا بر آن مزید تاکید نوشته آمد و السلام
 مکتوب سی و هفتم - شیخ الاسلامی شاه نظام الملک و الدینا و الدین از فقیر
 فقیران کلیم البدر المدعیوبه و غفر ذنوبه سلام خوانند واضح باد که باران
 چون قراول خاں و پیر محمد سعید همه بخیر هستند و آنچه نوشته بودند که مرد عاقل
 ناخوانده طلب اجازت نامه میکند درین باب چه صلحت است حق این است
 که اجازت اہل علم باید داد اما براسے رعایت دل این مردم ہم گونه اجازت

خاص مفید باید داد بسنا خوانده که این از ایشان خوب سرانجام شده و آنچه
 نوشته بودید که فلاں شخص کسب فقیری پیش شما کرد و رخصت ارشاد از شیخ عبدالحق
 گرفت این معنی خوب نیست چرا خود نداید اگر خلافت کبری و رخصت عظمیٰ میدادید
 باره خلافت صغریٰ میدادند شاید در سلسله و چیرانگی روشن گردد که ما همه را
 روشنی او کفایت کند والسلام +

مکتوب سی و هشتم - شیخ الاسلامی شاه نظام الملک والدینا والدین سلمه الدار
 درویش درویش و خاک راه ایشان کلیم سلام مطامعه فرمایند مکتوبی که بدست
 شوقا فقیر رسول بود رسید مسطور که عب الکریم نامی در موضع فلاں خانقاه عظیم
 ترتیب داده و از جهت علم غیر از قرآن مجید شاید سواد سه نداشته باشند مردم
 آنجا قاطبه برحمت آن بهمت کمر بسته و معروض قبول استاده اند درین باب
 چه حکم است رخصت ارشاد باید نوشت یا نه - بدانکه اقسام فقر مختلف اند چنانچه
 در دیباچه و مقابله نجات الانس و حضرت القدس بنظر آمده باشد که بعضی ازین
 طائفه خدام طائفه ایست که خدمت مخلوقات را اختیار نموده پیوسته خط نفس
 بر خط نفس خود اختیار کرده اند پس درین مرتبه ایصال سالکان از وادی غفلت
 و غیبت بسواد عظیم انبیا و حضور در کار نیست بلکه بهمت این قدر داشته
 باشد که از سر خط خود برخاسته در خدمت دیگران ایستاد و خدمت مالی و جانی
 صرف او نمایند پس آنچه درین باب ظاهر میرسد که مردم ناخوانده اگر صوفی مرشد
 متکمل نمیتواند باشد باره از خدام باشد اینهمه رتبه دارد پس اجازت بجزایرت
 خدمت باید نوشت والسلام +

مکتوب سہمی و نہم۔ شیخ الاسلامی شاہ نظام الملۃ والدینا والدین از درویش کلیم سلام
 مطالعہ فرمایند مرقوم بود کہ میاں بہاؤ الدین بہمہ وجوہ لائق خلافت است براہ
 سن از حکم شما چارہ نیست و مجرد خلافت بچہ کار سے آید تا کہ بہمت با علاء کلمۃ اللہ
 نہ بستہ شود و کمر بہمت بے اختیار درویشی مستحسن نیست و مرضی والدہ ایشان بہین
 کہ چیزے از دنیاوی پیدا کردہ صرف وابستہ ناسے خود کند کہ خبر گرفتن مر اہل فروع
 بہ از درویشی است دیگر مرقوم بود کہ بعضے مردم را خلافت ماقبل دادہ بودم اکنون
 معلوم شد کہ لیاقت آن ندارند منع بکنم یا بگذارم بہتر آنست کہ منع نباید کرد کہ در منع
 فتنہ انگیزتہ میشود باقی ماند علاج آن کنند کہ خلافت دو قسم کنند خلافت مطلق
 و خلافت کبریٰ آنانکہ در لیاقت و استحقاق خلافت است لفظ خلافت کبریٰ
 یا عظمیٰ زیادہ کنید و مردم سابق را خلیفہ عام بگذارید کہ قید کبریٰ و عظمیٰ
 آن داشته باشند تا تفاوت پیدا خواهد شد والسلام :

مکتوب چہلم۔ شیخ الاسلامی شاہ نظام الحق و الحقیقت والدینا والدین سلمہ اللہ تعالیٰ
 سلام نسوب این درویش خوانند مدت مدید و عہد بعید برآمد کہ مکاتیب شما
 نمیرسد ازین طرف ہر کتابت کہ نوشتہ می آید جواب نمی فرستند ظاہر مکاتیب ما
 بشما نمیرسد المکتوب نصف الملاقات واقع است و ایجا خود در حکم تمام ملاقات است
 باید کہ در رفع جلیب مفارقت مقصر نباشد والسلام :

مکتوب چہلم و یکم۔ شیخ الاسلامی شاہ نظام الحق والدین سلمہ اللہ تعالیٰ
 سلام مطالعہ فرمایند مکتوب منجر از وصول مکاتیب رسید الحمد للہ علی ذلک اما
 چون جواب شمارا کہ بطرف ابو طالب خاں بود خواندم از اینجا معلوم کردم کہ شاید

ایں مرد بشما نوشتہ کہ مرا اجازت سے سلسلہ شدہ بر تقدیر سے کہ ایں مرد کذب صریح تو
 باشد شما اعتبار و اعتماد نخواہید کرد کہ من اجازت بے علم را نمیدم الا ما قد سلف است
 بعضہ اشغال قادر یہ نقش بندی تقریباً گھنٹہ شدہ و اگر ہمیں قدر را اجازت میگویند
 فلا ساحتہ لاصطلاح و مردم ایں طرف را از آمدن خود امیدوار ساخته باید کہ البتہ بلکہ
 الف البتہ خود را برسانند و السلام *

مکتوب چہل و دوم - انا لله وانا اليه راجعون کل نفس ذائقة الموت
 واستعينوا بالصبر والصلوة مخفی نماز کہ بتاریخ بستی و چہارم شہر ربیع الثانی
 فرزند عزیز خواجہ محمد از دار الفنا بدار البقا رحلت نمود داغ جدائی بر سینہ دوستان
 گذاشت انا لله وانا اليه راجعون ماہمہ صبر نمودیم و شکیبائی و زیدیم شما ہم
 مصابرت نمایند و درازی عمر و کمالیت فرزند عزیز جامد سعید از حضرت و امیر العظام
 خواہید و ایں مقدمہ را بشکر میاں اسد اللہ و ضیاء اللہ ہم بنویسید کہ مبادا ایست
 سلام بآن متوفی بنویسند و معصیت گرفتگی سامعین گرد حضرت حق قادر مطلق
 بنعم البدل ما را مشرف سازد و متوفی را از خیرہ آخرت و فرط ما گرداند دیگر معلوم باشد
 کہ طریقہ پیغمبر علیہ الصلوٰۃ والسلام مواسات باہمہ بود تا ایں کس بایں مرتبہ نزیہ
 ناقص است باید کہ باہر آشنا و بیگانہ بایش است و در مشغولی و در حضور نفور
 واقع نشود گر بختن از آمدن دو ہمتندان چیز کے نیست بایشان صحبت باید داشت
 کوشش ایں طرف باید کرد اگر میسر آید فہو المراد و الا بیت خیر شمر تو است لیکن تلقین کہ
 بہمہ نیک و بد کہ اعتقاد داشته باشد باید اسم اللہ بخالصت خود از باب مہنیتات
 تارک خواہد ساخت و دیگر عورات را تلقین باید کرد و از کلمہ آنها در اماں باید بود مبادا

بربائید و بجز این فقیر در دعوتِ درویشان منیر و دشنام نروید کہ دعوتِ ایشان
 بر طریقِ مشیت نیست کہ از ترکِ آن ترکِ سنت لازم آید و بجز اجازتِ ارشادِ را
 اند کہ علمِ باری بے علمِ راندیند اقلًا عبارتِ عربی تواند خواند تا حالِ نافع داشته باشد
 بہ دیارِ امینی شیخ فیض اللہ اگر کتابتِ مے نویسد جوابِ مینوسیم و السلام
 مکتوبِ چہل و سوم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الملئہ والدنیاء والدین از درویش
 حکیم سلام مطالعہ نمایند امروز کہ ۳۰ شوال است مرقوم میگردد کہ حقیقتِ مجلس
 گذشتہ ما ابو الفیض آنت کہ این مرد فقیر با یاراں با برام دعوت کرد قبول کردیم
 بشرطِ خلوتِ این مرد چون بانظام الدین احمد آشتانی از ویر داشت بسبب
 مردم و بجز نظام الدین احمد با یک مرزا و دیگر با چندے او باش داخلِ مجلس بے
 اذن شد فقیر از مجلس برخاستہ در حجرہ رفتم و ملا را گفتم کہ اینہارا شما طلبیدہ اید ملا
 قسم خورد کہ ما نطلبیدہ ایم بلکہ از جائے سرخ یافتہ آمدہ گفتم بہر تقدیر یا ایشان را
 خصت کنید یا ما را گفت حالا چہ طور خصت کنم علی الفور تو ائم کرد درین باب سوال
 شدہ ما مذمرا این معنی بمذاق موافق نیفتادہ گفتم برے نماز مسجد خواہم رفت ہنوز
 وقت ظہر رسیدہ بود کہ بتقریب مسجد بے عمر ای عزیز می تن تنہا از خانہ او بدندم
 و عقبہ ہمہ مجلس پریشان شد و نظام الدین احمد و او باش ہمہ پراندرہ شدند من
 بخانہ خود آمدم از عقب از خانہ عابد خاں تا خانہ فقیر ملا ابو الفیض گریہ کناں باہرینہ
 و مجال مرگ رسیدہ آمد و گر بہاے سرشار کرد و تمام مجلس شفیق او گشتند و فقیر قسم
 خورد کہ خانہ او نرود و آنقدر زاری و بقراری کرد کہ دل یاراں و عزیزاں
 برو سوخت آخر ہمہ یاراں از طرف او برپاے فقیر افتادہ و التماس باز مجلس رفتن

خواستند گفتم قسم خوردہ ام تلاً گفت کہ من دو کثیرک خریدہ ام آن را در کفارہ
 آزاد میکنم یا آنکہ آنرا موطوہ او بود چوں اینہمہ خاکساری کرد از طرف خود طعام
 وہ مسکین دادہ عمل بر قول سعدی قدس سرہ کہ کفارت یمن سہل و آزردن
 دل دوستان جہل سوار شدہ بخانہ اور فتم چوں او درین روز خیلے کت خوردہ
 در سولے او بجایے رسیدہ در آخر مجلس بڑے استمالت خاطر او پیراہن تبرک
 باو عطا کرویم این پیراہن تبرک ست پیراہن خلافت بے ارشاد نامہ کہ او را
 در اضلاع قوم مثال گویند معنی باشد کنوں کہ فدویت کمال بہم رسانیدہ و آنکہ
 در حفظ جان کوشش نمودہ میخواستیم کہ شمار اوراد دستار خلافت بارشاد نامہ در سلک
 چشتیہ بفرسند و ماخرقہ تبرک بہ بیماری از مردم معتقد میدہم اماخرقہ خلافت
 مخصوص بچندے مخصوص است چنانچہ در خانہ معتقدان فرزندے متولدے شود
 خرقہ تبرک میسزد و همچنین اگر کسی کہ دل را باو لطف و رحمت پیدا میشود خرقہ
 تبرک دادہ مے آید از آنجہ ست کہ در ماہ شوال حال تباریح ہ شخصے متوجہ لشکر
 بود شیخ محمود نام بدست او برے خلاصہ اخوان الصفا و خلان الوفا خواجہ نور الدین
 یک نیمہ آستین کہ مکر پوشیدہ بود دم فرستادم و برے شما خرقہ خلافت مے دیکر
 اشجرات متعاقبت میفرسیدیم بحسب طلب شما کہ شجرہ سابق اندکے محسوس از آب شدہ
 خرقہ تبرک تو ان داد و خرقہ خلافت مخصوص است در احتیاط است بہر کس
 نباید داد در حق بہاؤ الدین لطف خواہید کرد او را منع کنید کہ نااہلی باہل خود بخند
 کہ موجب رضائے نیست و آن نااہلی بر و شاید کہ واضح تر باشد اگر چہ از ما مخفی است
 این سخن گفتہ بہ بوالد ایشان نوشتہ شدہ والسلام

مکتوب چہل و چہارم - زبده العاشقین و عمدۃ الواصلین نظام الاسلام و المسلمین
 ادا م الشکر کاتہ و ضاعت اللہ درجاتہ و کثر المد تخریدہ و افر تفریدہ از عاجز درویش
 گدازہ ایشان کلیم شاہجہاں آبادی سلام مطالعہ نمایند و پیوستہ متوجہ حال خود
 تصور فرمایند انھوی محمد ضیاء الدین در ہر رقمیہ سلامتی احوال شما و رونق و گرمی
 یاران شما بہم در مکاتب سے نوید و موجب شکر میگردد و امید کہ برخلاف سابق
 لاحق دارند - میان اسلام بقصد حرمین شریفین عازم بر ما پیور شدہ بودند
 اکنون شنیدہ شد کہ ایشان بسبب تراخی فرصت حج قصد شکر دارند بلکہ
 در شکر داخل شدہ معاملہ را بجای رسانیدہ اند کہ بادشاہ وقت فتح محمد جلیہ را بخت
 ایشان فرستادہ طلب ملاقات نمود اگر نہ از طرف ایشان ابارا مول بادشاہ میبود
 جائے مواخذہ بودے برادر اصل درویشی فانی بودن است از خود و باقی بود
 بچی آنانکہ در شہرت خود کوشیدند نام آہنبار صفحہ اعتبار باقی نامزدہ این شہر
 عظیم است کہ کسی این سخن را بکار می برد بارے رحمت خدا بر بہت شاہ اسلام
 کہ در مقابل طلب بادشاہ فی الجملہ بے نیازی کرد اما اگر الحال از شکر بدرزند
 بہتر است کہ ما ابری نفسی ان النفس لامارۃ بالسوء عند خواہ است و گبر
 او کہ نسخہ کشکول بدست میاں غلام بیچی ابتدا فرستادہ شد و معلوم شد کہ
 بخازانہ نام رسانیدند منع از ذکر بناید کردند ہن موسی سر و چرب خوردن نافع
 انشاء اللہ تعالی و وعس مقرر دارند عرس حضرت سروریکائنات
 و مجال
 عرس شیخ بیچی مدنی - اما عرسہا کہ کمند یعنی مرہر صنعت را طعام باید کرد
 لاص صاوق آزند مرید کنیدا و در خلوتہا صحبت ندارد کہ جائے بنامی
 برو سوزند

و جائے قربِ شیطان و اگر بالجزم امن باشد تو دانی کار تو دیگر بہر کس خلافت
 نہ ہیدا کہ بے اعتبار میگردد و اقلّا شرط علم داشته باشد کہ بے علم رونق ارشادست
 و اگر در حال غلبہ داشته باشد ہمہ برائے خلافت جواز دارد اما درین باب علم بہ از حیات
 برائے میان عنایت است کہ در جوہلی خواجہ محمد سعید راندند در چاندنی چونک عقبِ حمام
 بیگم مثال نوشته شد و المدالموافق دیگر ملاقاتِ سلاطین کہ بر در درویش آید
 روا باشد اما بر در آہنہا نباید رفت مگر آنکہ مرید شود آن زمان ہم گاہ گاہ ہے احوال
 اسد الدرد و میان ضیاء الدین انچہ شما شنیدہ و باشد تفصیل بنویسید
 کہ نوشتن شما سزااست و موجب طینانِ خاطر و باید کہ برادران در یکد گیر فانی
 باشند و سناکرہ و مناظرہ در میان نباشد و محبت و مودت باشد کہ یکے تعریف
 دیگری کنند آن کار و دور و عرس اگر خواہید مجلس ہراگ عام کنید اما تہتر
 آنست کہ شب مجلس ہراگ باشد و روز طعام و ختم مصحف و ذکر تسبیح و تہلیل و السلام
 علی من اتبع الهدی +

مکتوب چہل و پنجم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الملئہ والدنیاء الدین ہاز درویش کلیم
 سلام محبت اتسام مطالعہ نمایند خطے کہ بعد از سیر ہجا پور ۲ - شوال مرقوم بود رسید
 بعضی حقائق مکتوب بود موضح انجامید یعنی حقائق معلق ماند انچہ از کیفیت حالات
 معمور خاں مرقوم بود بود موضح پیوستہ این مرد موضح برائے ہمیں کار ما ہستند
 از ایہناں طوری عدالت و صلاح از جملہ محالات از دنیاں ہمیں قدر کہ دستِ سعیت
 بدرویشی دہند نہایت صلاح آنست کہ درین بنایت قہر نفس کردہ باشد کہ با نظر
 یکے سعیت کردہ باشد تدبیر ہچ مردم عدم صحبت بالمشافہہ بلکہ صحبت بکانتی بے

میر جعفر خویش اور اچھا لباس پہننا بخود جذب کر دیکہ دریں آرزوگی خان و دختر
 خان باشد نعم الخیر فیما وقع و یقین دانید کہ دولت مند ان ذکر و اشغال را عبث
 کاری و ہرزہ کاری می شمارند دولت مند را تعویذے برے منصب جاہ یا اسمے
 برے زیادتی دولت و کنت از جعفر و جامع امام جعفر صادق علیہ السلام بایگفت کہ ایشان
 بغایت رضا مند ازین ہستند ۴

مکتوب چہل و ششم شیخ الاسلامی شاہ نظام الحق والدین والدنیا از فقیر کلیم
 سلام خوانند عجب حال است کہ از بعضے مکاتیب شما بوی آنکہ شاید عزیز علیہ السلام پیر
 نگاشته باشند می آید و حال آنکہ من مکرر سکر نوشتہ ام و اکنون باز مینویسم علیہ السلام
 واللہ کہ در حق شما کسے چیزے اکنون نے نوید و بر تقدیرے اگر نوید باللہ
 واللہ کہ اثر ندارد و نخواہد داشت آرسے قبل ازین برادر خورد و بار دوم کلمہ چند
 کہ از راہ حسد و ضیق النفس میباشند نوشتہ بودند و من آن را بعینہ بشما نوشتہ
 بودم و چون شیخ سوند با از پیش شما آمد کتابت طویل الذیل از من درین باب
 نویسانیدہ و بشما فرستادہ حالانکہ ہرگز در خاطر این قسم و غدر غمہ نار را نہ دید
 بعضے باران خلیفہ وقت را در نیافتہ اند و اجرامی بینہا و شما نزدیک ہستند
 شنیدہ باشند للہ الماتۃ والسلام ۴

مکتوب چہل و ہفتم شیخ الاسلامی شاہ نظام الملک والشرع والدنیا والدین
 سلمہ اللہ از رویش کلیم اللہ سلام مطالعہ نمایند مفاوضہ شما کہ در و بر نے از ذکر
 مراد و متعلقان سلطان وقت و طلب ملاقات سلطان بود رسید خوب
 کردیکہ قبول این معنی نکرد دیکہ ہمیں طلب سلاطین دلیل رعونیت و جباری است

اگر در طبیعت ایشان شکستگی و فدویت فقر باشند ابرام بسلطانت نمکنند بلکه خود
 از سر قدم ساخته بخدمت مشتابند تا مدوح جناب صمدیت که نعم الامیر علی باب الفقیر
 باشند و صلحت آن می نماید که چند گاه از لشکر بادشاهی بطور سیر متوجه سمت
 دیگر شود که این مطالبه سرد شود این سلطان اگر چه بحسب ظاهر تعلم شرع بسیار
 میکند اما چون کایر طریقت موقوف بر مرئی است که قاهر حالت مرید باشد و
 آن مقصود هزاران طوفان گیر و عجب و خود بینی خصوص بعلاقه سلطنت پیدا
 می آید منصب فقیری و سلطنت منحصر در ذات خود میداند و بفقیر استحقاق پیش
 می آید بهتر آنست که برای سیر بسمت شهره بشتابند و نزاع با این مردم موجب
 تشتت خواطر فقر امیاشد تغافل بهتر است و دیگر آنچه در باب طلب شجرات
 سلاسل و خرقات و تبرکات و احکام دیگر نوشته بودیم جواب آنها علی التفصیل است
 اعتمادی خواهم فرستاد جمله آنکه مردمی که محض سواد قرآن دارند و معلوم نخب
 بهره ندارند باید که صورت درویشی درین مردم چه قدر جلوه نموده است اگر
 بریاضات شاقه بقهر نفس اشتغال دارند که میتوان طالبی فریفته ریاضت و عکله
 حال و وجه سخاوت ایشان باشد چه مضائقه میتوان اذن داد بے نوشتن مثال
 و اگر طریقه ریاضت ندارند و چندین سخاوت ندارد هم با و اذن نباید داد که او
 بطل است و بگریه هم در صحبت او خراب میشود و خواهد شد اما آنکه عالم باشد بخدمت
 فقیر شدن او میتوان اذن داد بلکه مثال هم نوشته باید داد که چون عالم است
 در صحبت او عدالت رواج نخواهد گرفت و در درویش سخاوت عجیب هر است نیمه
 حال اوست بارے اگر خواننده نیست ضیافت روح نمیتواند کرد ضیافت جسم خود خواهد

و اگر منصب متبخت نخواهد رسید بمنصب خاریت خود سر فریز خواهد شد اینهم بجای
 نفع خواهد رسانید چون بر قاصدان جرم نمیداشد که ملاحظه خواهند رسانید
 شجرات سلاسل نوشته نشاء الله تعالی بوقت نوشته خواهد شد باید دانست که
 سلک قادریه که از جانب حضرت شیخ محیی الدینی قدس سره دارم این سلک مثل
 بر سلسله قادریه سهروردیه و همدانیه و کردیه و نوربخشیه و سلک نقشبندیه جدا خواهم
 نوشت اولاً و آخراً ابو الفیض لائق خلافت است بر اے او بهتر کی بفرسند که از طرف
 شما با خلافت چشمتیه و قادریه داده آید والسلام +

مکتوب چهل و هشتم شیخ الاسلامی شاه نظام الدین و الدینا سلمه الله تعالی
 از درویش کلیم سلام محبت انجام مؤدت انقسام مطالعه فرمایند امروز که در محرم الحرام
 ۱۲۸۰ هجری مرقوم میگردد که میان شیخ نور محمد خادم شما از اولاد حضرت محترم
 بهاء الدین ذکر یک کتابت شما آورده اند و حقائق فحوی منیقه حقائق باشه از کتابت
 همه معلوم شد چون این مرد در تها بجد ستگاری شما سر بلند بود و احوال بسیار نقل کرد
 موجب شکر الهی گردید الحمد لله که حال درویشانه شما در اکثر امور اسلف بیانا الحمد لله
 و المنة که در اعلاء کلمة الله می موفور مبذول است مرقوم بود که در حین وضع اعلاء
 بیشتر است به نسبت آن وضع لے برادر بهر حال مقصود ایصال فیض فقیر محمدی است
 بهالیاں بهر وضع که بیشتر این کار سر انجام یابد باید کرد و دیگر خوب کردید که چند گاه
 در خجسته بنیاد توقف کردید خصوصاً رعایت خاطر خاطر خواجه نور الدین از حلیه و وصل
 که در قبا پوستان این قسم فانی الشیخ شاید کم بهر سد سلام فقیر هم خواهند رسانید
 الله تعالی الیتاں را بقاء اتم رسانیده باقی بخود دارد دیگر بخیرت عاشق صادق

فانی از خود بحق محقق شاه محمد جعفر و شاه یار بیگ سلام رسانند شیخت پناه سوزند
آنقدر طلب ایشان توجیبات شماست که در شرح نیاید اگر لطف شما مددگار ایشان
بے کار بے مشکل آسان خواهد شد چه بجاے سفارش است مصرعه کفر و کفر خود

روشن بنده پرور بی داند و السلام :

مکتوب چهل و نهم - شیخ الاسلامی شاه نظام الاسلام و المسلمین و الدین از درویش
کلیم سلام مطالعه نمایند روز که ۲۶ شہر شوال است مرقوم میگردد که نوامیس
مکررہ قبل ازین نوشتن در جواب مکتوبتے کہ در آن مذکور اشتیاق خلیفہ وقت
بود رسید - مکرر آنکہ خوب کردید کہ زفتید کہ صحبت ایشان بامیچ درویش آنقدر گیرانفتاد
مشہور است کہ شیخ عبداللطیف انقیاد داشته اند و باب او میفرمودند کہ ما حسن ظنی
پیش شیخ عبداللطیف نداریم پس عزیزان دیگر معلوم کہ حسن ظن ہم آسجا تکلیف است
باقی چون سخن سرود و سماع شما ایشان رسانیدہ اند و خلیفہ بشرع دار و مشائخ
سر بنہ ہم در لشکر از حج رسیدہ اند بہتر آنت کہ مجلس سرود و سماع موقوف دار
تا ہیجان مخالفان نشود ملا ابو الفیض راسخ الاعتقاد در خدمت شماست لیاقت آن
دارد کہ اگر اجازت نامہ در سلسلہ چشت با و نوشته آید بایک ہستار سہ گز فقیر چون در مجلس
از مجالس سابقہ از و آزرده شد و اوحق پے نفسی بجا آورد بے اتماست خاطر و
شرخروئی او در جملہ پیر ہستے تبرکاً پو شنا نیدم اما این پیرا ہن پیرا ہن تبرکاً بود نہ
پیرا ہن اجازت کہ بے اجازت نامہ نمیشد و این موقوف بر شماست چنانچہ اشارت
خواجہ نور الدین کہ مکرراً خلاص مرزید نیمہ آستین تبرکاً بدست شیخ محمود با ایشان
فرستادم شاید برسد و السلام :

مکتوب پنجاہم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الاسلام والمسلمین شاہ اہل دنیا والدین
از درویش کلیم سلام مطالعہ نمایند امروز کہ سارا حرم الحرام است مکتوب میگردد تا ممکن
باشد اذن سولے اہل علم بیگریے نباید داد اگر قابل این باید دید یک نوع اذن
باید داد کہ دل شکستہ نگردد و کجارد در منزلت نباید رفت شما مثال خیر بجاار نباید داد
وامراد عمیلاریم از علماء گذرانستے کہ قادر بر کتابت عربی باشند و صرف و مخور ادرست
تا از خواندن این قدر بس است والسلام #

مکتوب پنجاہ و یکم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الملتہ والدولتہ والدین والدین
سلامتہ تعالی از درویش درویشاں خاکراہ ایثاں کلیم سلام بہجت انجام
سطاعہ فریاد الحمد لله والمنة کہ حالات مستوجب شکر است مشنیدہ شد کہ شما از
بنگاہ بر خجند آمدید اہلاً و سہلاً و مرجہا بکم خوب کردید حالات اینجا مفصل خواہید نگاشت
ما احتیاط خواہد نوشت کہ بعضی میگفتند کہ بنانے قاضی محمد اکرم قاضی این شہر بودنا
نور محمد درویشے نوعل ورا شاعت راگ داشته آخر الامر رجوع او بمعبوت مرید اللہ نام
تخلص دارا علی الت شد و آنجا بعد ہتک حرمت بتوجہ گرائید ز ہزار صد ز ہزار کہ کا
اسما را شین نیاید والسلام #

مکتوب پنجاہ و دوم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الملتہ والدین والدین سلمتہ تعالی
انفاقیاست درویشاں کلیم سلام محبت انجام مطالعہ نمایند و سہ سال داعی ترقی
طامری و بالعی تمہ وواتند خواجہ عبداللطیف برسزنامہ کتابتے نوشتہ بودند کہ شاہ نظام
حیدرآباد شریف برونا ما از نزد سیدن کتابت از جانب شما دل نگراں بود معلوم
شد کہ ہنوز بجائے مقرر نشدہ بلے مجلس افتاء المد تعالی باحسن وجوہ مقرر خواہد شد

چند روز اقامت شاد و اورنگ آباد مصلحت است اقامت بکنید در زمان قضای محمد اکرم
 شایر مدینه نام مردی مردوستی که راگ بیارمی شنید اعلا میگردد بود و کار بناختی
 دروشی کشید بارے ازین مردم خدای تعالی در حفظ و حسن خویش نگاه دارد که راگ را
 در خلوت باید شنید که این فتنه از هجوم عام مبنی گردد شنیده باشد که در زمان دولت
 مشیخت حضرت نظام الدین سلطان المشائخ ایشان را نیز اعلا میگردد در محکمه قضای
 حاضر ساختند و رفت آنچه رفت کل کذاک انما یبعث من مداخلة الاجانب فعلمکم الاحترام
 عنہما وانتم اعلم النافی رعایة ہذا الامور والسلام

مکتوب پنجاب و سویم شیخ الاسلامی شاہ نظام الحق والدینا والدین از فقیر کلیم سلام محبت
 انجام مطالعه فرمایند امروز کہ ۳۴ شہر ذیقعد ۱۲۳۰ است برے عبدالمدخان در شولاپور مرد
 طالب علمے را میفرستند اگر چه زونگبنامی و بی تعلقی و توکل مزه خاص دارد من ذاق ذاق
 و کتم یذوق کتم یذوق - شمارا با مردم دکن ارتباط ازلی است استقامت این قوم خدمت خود دانید
 بکنید کہ آن رسیدگی چه بود و این خانہ روی سپست مرد چه سخن بنده بیگویند ما شنیده ام
 کہ میخواهند فیروز آباد را مصرف فقر کنند قبول بکنید و مرسلت مشائخ را ملوک دادند و قبول کردند
 مکتوب پنجاب و چهارم - شیخ الاسلامی شاہ نظام المللہ والدینا والدین از درویش درویش
 خاکراہ ایشان سلام محبت انجام مطالعه فرمایند و قطعہ کتابت مرسل بود در عین انتظار
 رسیدند حقیقتها معلوم شد آرسے در سیر نفع بسیار است ہر چه درین باب بنماہر شاخواہ رسید
 عین صواب خواہ شد مؤید لایکہ لا اثمونہ ضیاء الدین متوجہ لشکر بادشاہی شد و شنید
 باشند کہ میان بہار الدین را صد و پنجاہی منصب مقرر شدہ لے برادر منصب ما و شافق
 کوشش کنید در اعلا کلمتہ اللہ و جہد کنید کہ مردم از حسیض نفعت برآمدہ بر فرد حضور

والسلام علیکم وعلیٰ من لدیکم

مکتوب پنجاه و پنجم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الملئہ والدین والدینا از فقیر سلام خواند میاں محمد شاہ با افغانان جمہور قافلہ شیخ سوند ما ملقب رسید کمال الدین وغیرہ رسید میاں محمد شاہ بزرگ زادہ ہجیر اندھمہ لیاقت دار ز خوب کردید کہ ایشان را اجازت ہم دادید اگر مستقر بر آئیں کار نشینید اعلیٰ کلمتہ اللہ خواہد شد و دیگر میرا بوطالب نیز رسیدند یک آثار نبات و خواہ کل کلاب و نان ہدیہ آوردند جو ان گرم معلوم میشود این قوم این قدر کہ بدروازہ فقراء بشوق روز نہایت شوق است و عشق کہ ہمیا کردہ شد از درویشی سکنہ غریب خانہ سے پرسیدند کہ آنجا حلقہ ذکر میشود او گفت نہ باری پرسیدند کہ روز جمعہ مجلس آغا میشود یا نہ او گفت نہ عزیزان کہ در خدمت شما تربیت سے یا بندہاں طریقہ ایجابی خواہند نمیدانند انکوں دماغ کم ماندہ است والسلام

مکتوب پنجاه و ششم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الاسلام والمسلمین والدینا والدین از درویش کلیم سلام سطا لہ فرمایند نوشتہ اند کہ حکما متفق اند بر این کہ یک دوراہ نگاہ دارند بر اولیٰ من اعتماد بر لغتہ حکما نخواستہ اند کہ اگر در خود جوش این کار دریا بند می توان قیاس کرد کہ از غلبہ شہوت بہت خون در جوش می آید و فاسد میگردد و اگر در خود مطلقاً اثر سے از غلبہ شہوت نیا بند معلوم میشود کہ نشاء آن غیر غلبہ شہوت است اگر فی الواقع از شہوت باشد پس کسالہ زوجہ اختیار باید کرد و الافلا من چندین باب بشما نوشتہ ام و شما متوقف ماندہ قیاس کردیم کہ شاید محتاج نخواستہ بود و دیگر مغلطی نمائید کہ درین روزہ ما داعیہ زیارت حضرت مدینہ در دل جوش می زند اگر چه اسباب آن موجود نیست اما قبل ازین ہم بے اسباب این دوست میرآمدہ بود انکوں ہم دل میکشد کہ سرو پا بر نہنہ شدہ جانب مدینہ روان شوم باز والد اعظم

عمر مساعد نماید که اگر برادر بر ما بنور آیم و شمارا به منعم معنی نذر و باید که شما خود را جریده به بر ما
 رسانید و اگر برادر احمد آباد روم خود وقت رجوع باید که شما به بر ما بنور رسید هر طریق بسبب
 کثرت سکون سحرکت دل میکشد و اگر شما هم با اتفاق متوجه حرمین شریفین شوید سیر عاشقان
 کرده آید اما ارتباط دها بسرم آنقدر است که شما یزید این معنی کمتر میسر آید و المقصود قطع التعلقات
 و الرزایل لاقطع المفازات و المنازل و الوصول الی اللہ الی المکتة لیکن زیارت و زیارت
 قبر شیخ رحمة اللہ علیہ لطفی دارد و السلام؛

مکتوب پنجاب و ماہفتم - شیخ الاسلامی شاه نظام الحق و الملة و الدین سلمة اللہ سلام سنون
 مطالعه فرمایند الیوم ۲۱ - بیجہ الثاني است مرقوم میگردد که احوال بجه مقرون است شین
 شد که حقتالی عزت شاه شمارا ولایت و مصرے عنایت فرموده که نام او منظر الدین کرد و عجب است
 که ما این چنین اخبار راحت افزا از خارج بشنوم و شما در ایصال اخبار ستر و کتمان بکار بریدین
 چنین نخواهید کرد حال نام فرزندش و نام پدر او بنویسند عجب ترا آنکه کنون شنیده شد که فرزند
 دیگری تولد شده باید اگر این معنی تحقیق شد تفصیل بنویسند و دیگری بی بی شرف النساء که دختر طلال
 فقیر است شادی ایشان کردیم فضیلت و کمالات دستگاه شاه محمد هاشم که کنون در سلسله
 عالیہ چشمه داخل شده اند این نسبت مقرر کردیم و تفصیل حال عمومی الیه آنست که بزرگان
 ایشان از شهرها اند که شهرسیت در دکن شاه حسن پدر ایشان مرید شیخ عبد اللطیف بودند
 که بادشاه ایشان اخلاص داشت شدند ایشان را اذن و اجازت آله آباد داده رخصت
 آله آباد نمودند ایجا محمد هاشم بهر سید چون هفت سالگی رسید در گذشتند حال خانقاه و روضه پدر آنجاست
 متبرک - این فرزند به تحصیل علم مشغول شده بدو بی آمده هفت هشت سال در مدرسه دہلی
 مشغول شد تا بعضی مردم از ایشان فارغ شدند چون بسیار صالح و فقیه فقیر زاده بود این عقد

مستحق شری الفاضل خود بدین شوق دارند اما قصد اربعین و صلوة دارند و ہوا المراد
 مکتوب پنجاہ و ہشتم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الملہ والدینا والدین از فقیر کلیم سلام
 مطالعہ فرمائند در ہر کتاب شمار مزے و ایامے بدین معنی میباشند کہ عزیزان حقیقت آنجا
 چہ قسم نوشته باشند و حضرت متغیر گشتہ باشند لے برادر لے جان جہاں لے تمام ایماں
 و بان من کمر نوشتہ ام کہ ہرگز این خیال برادر درون خود را ندہند اول آنکہ ہرگز
 کسے نوشتہ و اجاا اگر احمقے موافق و مخالف بنویسد دل من در حق شما آنقدر مطمئن است
 کہ نوشتہ آن مہول ہرگز تصرف در مزاج فقیر نتواند نمود خاطر جمع دارند و این سبب نوشتن
 ہزار بار تصور نمایند این چنین شیخ سوگد با از زبانی شما اظہار نمودہ بود بنا بر آن طواریطیل الدلیل
 در دفع این خطرہ نگارش یافته بود و مصحوب شیخ سوگد با ارسال یافته متضمن آنکہ من بعد این
 چنین خطرہ را در دل را ندہید و نہ نوشتہ باشید کہ کسے چنین و چنان نوشتہ باشد
 این قدر یقین تصور نمایند کہ نوشتہ سبکس در حق شما موجب تغیر مزاج این عاجز نخواہد بود
 العدا اللہ سجدت سلالۃ الاحباب دوست بلا سیدین ستا و نور الدین محمد خواجہ سلام برسانند
 سر و ارخان و سیدخان در طریزہ خوب ہستند و اخلاص نیکو دارند از آمد و رفت مقصر
 نیستند سید محمد شاہ یعنی کمال محمد در ملاقات کابل بہت اما اخلاص دارد و باطن مقصر
 نیستند و السلام

مکتوب پنجاہ و نہم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الاسلام والدینا والدین از دیویشہ
 کلیم خدام فقہار سلام مطالعہ نمایند امر وز کہ ۸۰ شہر شعبان المعظم است قلمی میگردد قبل
 انہیں نوشتہ بودید کہ باران ملاقات بادشاہ میخواہند اما این معنی قبول خاطر نیست بناء
 علی ذلک مر قوم میگردد کہ ہرچہ آنجا بخاطر شمار سیدہ عین صواب بہت کہ محض عنایت

ذوالمنن است ز بهار قصد این امور که موجب امانت خرقه درویشان است کنند
 که این صحبت پابنده نیست ایشان طور شاه عبداللطیف بر پانپوری را اندک معتقد بود
 دیگرست و شبها اینها اگر بهر طریق آئنده آید منع نباید کرد و اما خود نباید رفت و اگر صحرا یا مسجد
 یا جاسے تبر کے قرار یابد آنهم خیرے نیست تسمع باللہ بعد بخیر من ان مع انا و آنچه بخاطر
 میرسد این است و شما بمقتضی وقت ہر آنچه خواهید کرد نیکو خواهد بود سلام ما بہہ ایوان
 خود جدا جدا رسانند :

مکتوب شصتم - نظام الاسلام و المسالین و المالہ والدین از فقیر درویش کلیم احمد سلام
 مطالعہ نمایند و اشتیاق ترقی بداج و مراتب خویش تصور نمایند درین روز ہفتون
 آنست کہ کلمہ چند بتفصیل نوشتہ آید اما محرم است قلم عذر خواہ این داعیہ است
 کہ تا پردہ مفارقت از پیش صورت برداشتہ شود و این سرکنوں در معرض اظہار آید
 اگرچہ ارواح را از کینہ گرج حجاب نیست اما اخبار ناسوتی خیرگی دیدہ بصارت می آرد چہ توان
 کہ ازین چارہ نیست انشاء اللہ در مواجہ حریف چند نذکور خواهد شد مرزا عبدالرحیم و مرزا
 احمد بیگ بریں بے بیج لطف نمودہ مرزا احمد بیگ را در کار خود گرم تر از مرزا عبدالرحیم
 یا قسیم ماہر دو محبت ذاتی بشمار دارند دیگر معروض آنکہ شمار بہار الف ز بہار قصد این
 طرف نشانید کہ از دولت عظیم محروم خواهید ماند حکم آنست کہ در لشکر خد متگاری طالبان
 حق نمایند و این سعادت خود شمارید و جہد کنید تا مردم بسیار از حقیقت غفلت بر اوید
 معرفت بظہیل شمار سندا و این طریق نادر را شائع کنید کہ فیض یا بندو گرمی باطن شما
 در فوج فوج طالبان سرایت کند و السلام :

مکتوب شصت و یکم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الحق والدینا والدین از درویش کلیم

سلام مطالعہ نمایند امر و ذکر ۲۱ شہر ربیع الثانی است مرقوم میگردد و مصلحت آنست کہ
 چند گاہ جائے راستقر خود سازند و توطن اختیار کنند و مجرد و منفرد بگذرانند و برائے توطن
 شہر بہر ہا بیور در جمیع خوبہا است خوب است ہم گذر مردم ہندوستان و ہم گذر مردم
 دکن و ہم گذر حجاج بیت الحرام و اکثر رویشاں درین شہر بودند اما تکیہ بر لب آب اختیار
 کنند و از نظام پورہ نام نہند و دیدن امر و سلاطین چون نیست چہ است چہ باک کنوں
 رخصت است باہر کہ خوابید ملاقات کنید و مجلس را اگر خواہید بر ملا سیر کنید اما دہر کا نسبت
 خیر پیش دارند مصرعہ از آل گناہ کہ نفعے رسد بغیر چہ باک ؛ و قصد کنید کہ مخلصان شمار
 سیر دنیا پرستی بر خیزند و کسے را کہ داعیہ ترک دنیا و از نواد خلوت نشستن پیش آید غنیمت
 شمارید و درین امر حیران ہر وجہ مدد فرمایند و یاراں را ترغیب تبرک دنیا و احترام سوا بساکنید ^{والسلام}
 مکتوب شخصت دوم شیخ الاسلامی شاہ نظام الدینا و الملتہ و الدین سلمہ اللہ تعالی از درویش
 کلیم سلام مطالعہ نمایند ۲۴ ذالحجہ است پیش شما میاں بہاؤ الدین شرح ملا خاندہ بہر طریق
 ارتباط و افراد اگر مہمت باین کار تہ شود کہ این بیچارہ بوجہ من الوجوہ آب و ناں برسد و
 این عبادت متعدی است نہ لازم حافظ شیرازی میفرماید بیت
 چو قصد بادہ کنی جرعہ فتنان بر خاک از آل گناہ کہ نفعے رسد بغیر چہ باک ؛
 اگر رجوع بخلق بامر دنیاوی پیش محققان گناہ است اما چون برائے غیر باشند جواز دارد و السلام
 مکتوب شخصت سوم کلیم شیخ الاسلامی شاہ نظام الملتہ و الدینا و الدین سلمہ اللہ از درویش
 کلیم سلام مطالعہ نمایند امر و ذکر جمعہ ۱۷ رمضان المبارک است مرقوم میگردد کہ کتابت رسید
 مشعر بخیر امور و صلاح کار بود شکر ایزدی بجا آورده شد مرقوم بود کہ دوسہ روز بر توکل نوشتہ
 و در خانہ بیچ بچہ نشد آخر قرار بر محبتن افتاد اسے برادر خوب کردید کہ در خانہ بختید مقصود فقیر

این نبود کہ در خانہ بیج نہ پنختہ باشی بلکہ مقصد این بود کہ بعضی فقر اجنبی وضع اختیار
 کردہ اند کہ از فتوحات بر طعام پنختہ گفتا کردہ جنس دیگر را قبول نکرده اند و این وضع برائے یک
 خوب است کہ بر نفس خود ہر قدر کے کہ اجبار تو اند کرد و راست اما در صورتیکہ نفس چند کے
 وابستہ این کس باشد قہر نفس مختلفہ باہولے مشتتہ مشکل دریں صورت ہم وضع خود نگاہ بند
 در وائرہ قسمت اوضاع جنین باشد والسلام ۴

مکتوب شخصت و چہارم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الدینا والدین سلمہ المد از فقیر کلیم
 عافاہ المد سلام محبت انعام مطالعہ نمایند مکتوب محبت اسلوب مدتهاست کہ نہ رسیدہ چشم
 نگرانست لے برادر یک کلمہ المد کہ از زبان بندہ از بندگاں برمی آید ثواب آں از مرکب
 خاک تا محب فلک اعلم بریشود پس طوبی لمن قال وطوبی لمن قال قال
 لہم جزاء اولی اول من قال ہیں ایئمہ صواب برلے خود و برلے تمام سلسلہ مشائخ خود کہ
 جمع کند ببادشاہی سلیمان برابر نیست پس رحمت خدائی تعالیٰ بر شما باد کہ این سلسلہ را جاری
 کردید و شکر اللہ سعیکم و این ہمہ افتادگان حسیض غفلت را با وج حضور رسانیدید و
 ارواح مشائخ با خود خوشنود کردید بالفرض اگر کسے گنجے با و لا و شیخ بہ بخشد آنقدر رضامندی
 جناب ایشان در آں نباشد کہ در احیاء سلسلہ ایشان باشد قدر و کن من الشاکرین
 شما در کار خود سرگرم تر باشد کہ ہمیکس بر شما شائق نتواند بود مگر آنکہ کار شما بجزد و السلام ۴

مکتوب شخصت و پنجم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الحق والدینا والدین سلمہ المد از درویش
 کلیم سلام خوانند لے برادر احیاء سلسلہ عجب کاریت خیر جاری است کہ تا ابدالآباد خواهد ماند
 و این مزخرفات دنیا جمع آوردن اسباب فانیہ آخر معلوم کہ با کہ و فاکر کہ با کند طریقہ خود
 انشاء بایکرو اما بنا اہلان نباید آمونخت کہ نعمت شما خورند و شکر و سچرال گذارند شنیدم کہ میر عبد اللہ

از ملاقات خلیفه پیکر و آنگاه صاحب نعمتال میگردید عجب است آری این قسم در حق
می باشد و السلام *

مکتوب شخصت و ششم - شیخ الاسلامی شاه نظام الدین والدین از درویش کلیم الله سلام
خوانند شهور آنکه محب صادق و یار موافق خواجہ نور الدین محمد که تمام محبت شما میخواهند از
حجتہ بنیاد عرضہ یابن درویش نوشته بودند و درخواست محبت شما نمودند از بنجان نوشته
می آید که همچون این عزیز را باید که امتیاز داده در تربیت باطن ایشان کوشش بسیار نمود
براتب تصور برزخ و برزخ البرزخ با ایشان بوجه احسن نشان باید داد و هدیه متوجه باطن
ایشان باید بود و در جذب و اعطاء جمعیت سعی باید کرد که تا ترقی نموده با حصی درجات فائز
شود من بعد کرم و لطف خود را از هیچو مقبلان در بیع نخواهد داشت و بهر پیر این مقبولان
این دوست را باید ساخت و محبت خود باید پرداخت و باحوال ظاہر و باطن او باید پرداخت
و السلام علیک و علی من لدیک *

مکتوب شخصت و هفتم - شاه نظام الملک والدین سلمه الله تعالی از درویش کلیم سلام مطام
نماید درویش را باید که اخلاط بسیار در نامان نماید و بجای اهل دول طواف نماید که اختلاط ملوک
رونی ایمان میبرد و بر تقدیرے که ملوک باعث بریں امر گردند با اختیار خود زود آری اگر زود
و تعدی بر بند برود که عند الله ما خود نخواهد بود و اگر باد شایسته را توفیق آنکه طغری نامه اعمال
خود نعم الامیر علی باب الفقیه سازد بگذرد تا آن سعادت من از لی باین دولت مشرف گردد
چنانچه رفتن بجای اینها من ندارد و همچنان اگر بختن ازین طائفه نبی ندارد و لاکه اگر کسی
ازین طائفه نیاید گویند و اگر بیاید فهو الاحری بحال الفقراء درویش صاحب تکلیف که بر مشی
ارشاد رسیده باشد تنفر و گریز آن خوش آئنده نیست و اگر تکرار آمد و رفت آن موجب ظلمت است

گو تا گوں باشد بطریق سیر بطرف رحلت نماید اما اگر انصرار مالا یطاق بین سید المرسلین و السلام
مکتوب شخصت و ہشتم - شاہ نظام الدینا والدین سلمہ اللہ از درویش کلیم سلام مطالع
نمائند سرور و وسع محجب اقتضائے وقت اگر موقوف دارند جائز باشد یا برائے سیر طرف
روانہ شود بادشاہ فدویت کہ برائے درویشاں می نماید با بیچ درویشے نکرده و نخواہد کرد و بیچار
معذور است منصب سلطنت و فنا ہم کم جمع شوند دیگر از بلبوسات خود نیمہ آستین برائے
خواجہ نور الدین فرستادہ شد برائے ملا ابوالفیض ارشاد نامہ چشتیہ با یک دستار اگر چه
بفرسیند بشرت کونین مشرف خواہد گشت کہ خرقة خرقة خلافت خواهد بود اما اورا بسبب استقامت
خاطر او کہ شکستہ بودیم یک پیر بہن تبرکاً لا خلافت دادہ بودیم اما از خرقة خلافت تاخر فرما تبرک
از زمین تا آسمان تفاوت است والسلام :

مکتوب شخصت و نہم - شیخ الاسلامی شاہ نظام الاسلام و المسلمین از فقیر کلیم سلام مطالع
نمائند مکتوبات رسید چند گاہ اورنگ آباد اگر کم داری کہ امر و جمعیتے دارد کہ شہر نامے دیگر
ندارند و علیکم بالسواد الاعظم نیز مقتضے ہمین است و طریقہ سفارش و صدارت خوب است
کہ البتہ نفعی بخلق میرسد دریں باب مزید تاکید دانند و خلافت عظمی کہ مکتوب مستحل باشد
خبر باہل علم کہ قادر بر تجارت عربی باشند نہند و خلافت صغری کہ زبانی باشد علی اقتضائے
الاحوال باصحاب شوق دارباب سخاوت بدہند بقوت شوق و سخاوت میتواند آدمی را کاپر
برد و عورات را چرادست جمعیت نمایند ہمیں را ہم معمور دارند و شخصی از اہل حال و وجد
اگر صلحت باشد در لشکر شاہ عالم بفرسیند کہ مرد آنجا بشما تعلق دارند طریقہ مجلس در پیش
بدارند و طریقہ ذکر با بکلیہ از دست رزہ اند بخیر یاد حق سبحانہ تعالیٰ الذخیر استغراق در مراقبہ
وامرے دیگر مباد و السلام :

مکتوب ہفتادہم۔ شیخ الاسلامی شاہ نظام الحق والحقیقت والدین سلام خواندہ اور
 کہ ۴۴ شہر صفر حرم اللہ بالخیر والظفر است کتابت شما و کتابت خواجہ کاسرگار خاں و خواجہ
 نور الدین رسید مکتوب شما مضمون این داشت کہ حقیقت چشم معالجه و استصواب اجازت ثبوتات
 و مضمون مکتوب خواجہ نور الدین آنکہ چشم من فارے چشم حق بین حضرت پیر و سنگیر باد
 ازین سخن این کلامی حروف نوشتہ گریہ سرشار مستولی شد کہ در شرح راست نیاید و مضمون
 کتابت کاسرگار خاں تاکید بیج حویلی بود و السلام فقیر شما اینجا بیج یک از قبیلہ راہ محبت ندانم
 و اگر راست پرسید قبیلہ ہم ندانم بہر حال محفوظ ام کہ قبیلہ دارم کہ الاقارب کا العقارب السلام
 مکتوب ہفتاد و حکم لسان الذاکرین خیال العارفین نظام الاسلام والدین والدین متع
 الاسلام والمسلمین بطول بقانہ از احقر خادم فقرا غرق بجور گناہ کلیم اللہ سلام محبت
 القیام مطالعہ فرمایند بعد از انکشاف آنکہ ۱۱ شہر ربیع الثانی ۱۱۰۷ محب الفقرا محمد قائم ^{منہ}
 شریفیہ و ملاطفہ لطیفہ رسید چون مخبر از احوال خیر آل شما بود در احتہا اینجا مید نوشته بودند کہ
 بعضی طالبان راہ حق بنگ و شراب میخورند نمی آیند داخل کنیم یا نہ مکرر نوشته شدہ است
 کہ داخل کنبید کلیہ آنست کہ غیر معتقد را داخل نباید کرد اگر چه سیدزادہ باشد و سولے آن
 ہر کس کہ با عقاد باشد آن را داخل کردہ آید و در کتابت محمد مراد خطیب عید گاہ مسطور بود
 کہ شخصیہ جاسے مرید شدہ است و ذکر و فکر از شیخ یافتہ و طالب اینجا شدہ تلقین ذکر بچشم
 یا نہ لے برادر چون از شیخ خود خالی است ہر نہ در و نقش کنید بر جا نیست و اگر از شیخ خود
 مشغولی دارد و درین صورت اگر شما بطور خود ترمیم میکنید تربیت شیخ او منافع و لغو
 مے افتد مرعین و حکیم مخالف کشتہ میشود و کتابت محمد قائم مرقوم بود کہ در ویشاں
 دعوت میکنند فقیر ہرگز نمیرود و برادر من فقیر شما نیز ہرگز بخاتم بیج فقیر نمیرود و نی طلبد

نھی وقت و کلاؤنٹ اگر در طہر ترک سنت است اما در حقیقت عین سنت است کہ دعوت
 مسنون آنست کہ برے خدایتعالیٰ باشد نہ برے گفتن آنکہ سخنانہ من فلاں درویش مشہور
 ہم آمدہ بود دعوت این مردم از قبیل ثانی است والہ اعلم بالصائر والہسائر والسلام
 مکتوب ہفتاد و دوم شیخ الاسلامی شاہ نظام الاسلام والمسلمین والدینا والدین سلمہ
 تعالیٰ از درویش کلیم سلام مطالعہ فرمایند بمیقہ گرامی رسیدم قوم بود کہ حافظ فتح محمد کتیب
 رسانید و از عید شروع در مراقبہ شد جزاکم اللہ تعالیٰ لے برادر مردم توران قاطبہ بہر شہر
 حضرت نقشبندیہ و طور ایشان طور مراقبہ بود اگرچہ قبل ازین در توران مشرب کردیہ کا ذوق
 بسیار بود درین دو سلسلہ ذکر بجایت کنند اما امر و شرطیقہ نقشبندیہ بسبب آنکہ انقیاد
 دارند بسیار شائع است شماراچوں ہمہ طریقہ موجود است از طور مراقبہ چہا برگیانہ باشند بہر
 مردم درین طور نیز کردہ باشند وحقا کہ اقرب طریق است و در برنگی این سلسلہ شبہ نیست
 و در پس ثنوی و غیر ذلک ہم وضع خوب است ہمہ یاران سلام رسانند خاصہ بمبیاں
 یاریگ سلام محبت انجام رسانند و بگویند کہ عمدہ در سلسلہ ما پیر بہ سنی است اگر تو انید بکنید
 و درین کار غلو نہمائید کہ ہمہ فیض مبسوط ہمیں فنا فی الشیخ است ہر چند در شیخ فنا بہ بیشتر
 پنہ نوشتہ بودید کہ حیانا اگر ملاقات بخان مہود شود حرف تکبیہ بلکہ در ماہہ و سالیانہ مصلحت
 وقت باشد خواہم گفت برادر من در باب تکبیہ و خانقاہ اگر بگویند رواست اما صرف در ماہہ
 و سالیانہ چیزے نیست این عجائب است کہ بعتہ بے ترقب و ترصد و انتظار یک مرتبہ از خزانہ
 غیب چیزے بفرسند و جالے کہ ماہیانہ و سالیانہ میشوہ از عالم توکل بعیدے افد و گدازان
 بفقر و فاقہ نے نے بلکہ بعیش تمام و فضول مالاکلام خوب میشوہ نام نوکری و چاکری خوب
 نیست کہ در تعیین نوعی از بومی چاکری ست و منافع وضع خود گاہ گاہ شما یا یاران دیگر چیزے

کہ سے گیر بنیائے لذیذے نماید و باوجود اینہے اگر مصلحت وقت باشد چارہ نیست بعد
آنکہ جو ملی خوب خاطر خواہ میسر آید و رچو کپ اورنگ آباد - قریب چوک اگر یک خدمتگار نگاه
دارید بہ نسبت آنکہ بسبب پردہ او اندکے از هجوم عوام پناہ جستہ با حضرت محو مطلق با فہم
اوضاع خواجہ نور الدین محمد در دست یہاںے فنا فی الشیخ بہ خلفائے شام مرتبہ فوقیت دارد
اگر علم عربی ہم ضمیمہ او شود عالی ازین مرد روشن شود و این منصب بچاہ دارد سنگ راہ
فیض عالمیاں شاید گشت والا در ہمہ اوضاع بے بدل بہت عادت الد جاری بآن شدہ
کہ وہاںے طالبان بمرشد کیہ شغل منصب داری باشد از عیب است و بالعدالتوفیق اگر چہ
ویناے این مرد ہمہ دین است - دیگر معلوم باشد کہ اولاکے طالب علم کہ عبارت عربی را
درست تواند خواند اجازت بدہید و اگر علم ندارد اما سخاوت دارد کہ ہر کس آئندہ در وندہ را
خدمت توں کرد و زردوست و طامع نباشد این قسم را ہم اجازت توں داد و اگر علم ندارد
و سخاوت ہم ندارد اما در قومی و جذبہ تسلط دارد این قسم را ہم اجازت توں داد و چندین
مشائخ چناں و چنین گذشتہ اند ہاے این کہ مرید شما باشند و خلافت از مشائخ دیگر
دارند چناں لطف ندارد و السلام :

مکتوب ہفتاد و سوم - اے برادر بدانتہ دنیا فانی است با کہ وفا کرد کہ ما با کند ہمت معطف
باین ہرگز نباید داشت و آن گروہ کہ معطف این کار اند آہنہارا اندکے معذور باید داشت
کہ لوکا الحمقاء خسر الدنبا واقع است نصب العین ما و شما ہمین است خود اعداداں
باید بود و مردم را برین رقبہ صلاح باید زد اگر خطاب و نیوی مارا نباشد گو مباحث حقیقت
میر محمد جعفر کہ خلیفہ شما اند ہمن بنویسند کہ من از نام این مرد شادم و اگر وضع و فقر و فاقہ می شنوم
امید شیوع بسیار شیوہ کہ شیوع فیض کہ در دنیا است آن شیوع نیست خمول فیض است و السلام

مکتوب ہفتاد و چہارم۔ اے دوست دنیا جاے نفس پروری و تن آسانی نیست
باید کہ بہت در اعلا کلمۃ اللہ باشد کہ چنانچہ از عالم قاف تا قاف پُرسیدہ از ایمان باطن نیز
پُرسوند و اقرب عند اللہ و رسولہ آں کسے روز رستخیز است کہ در افتائے نور باطن
ایمان سماعی است سعی درین کار بمرتبہ سیری کسے راز سیدہ و خدای تعالیٰ مرسا و
کہ حقیقت این کار روز افزوں باد و بگو آنکہ آدمی از دست شیطان و نفس میتواند خلاصی
یافت اما از دست زن مشکل تو اں رست بہت در را و خدا کہ نہ زنان اند با آن را نہ زنان ہیں
زنانند پختنہ فرزند سعادت مند ابو سعید جلال الدین حامد در احسن اوقات بیسر آید و مجلس سر
بتکلف آراستہ شد مردم اندر وں را مہمہ سراپا و درویشاں را دستار ہا رعایت نمودہ آمد
المال و البنون نہینت الحیوۃ الدنیا و الباقیات الصالحات خیر عند ربک مقام اولی
مکتوب ہفتاد و پنجم۔ شیخ الاسلامی شاہ نظام الملۃ و الدنیا و الدین از عاجز بے ہیج عمر
ضائع کلیم اللہ سلام مطالعہ نمایند امر و ز کہ ۱۳ ارجمادی الآخرین ہست مرقوم بسلام الفت
رقم میگردد کہ شما چراما را فراموش کردید اگر گوئید کہ من بسیار رقمیہ می نویسم اما کمتر آنجا میرسد
گوئیم قرنیہ بر عدم ارقام قائم میشود زیرا کہ در رقمیہ نوشتہ می آید کہ دل از ذکر و فکر و تربیت
فقرا ساکین و از مجلس نگاہداشتن برخاستہ است چون ذکر مولیٰ عز شانہ این حال داشتہ
باشد ذکر یا عاجزاں معلوم کہ چہ گنجایش داشتہ خواهد بود لے برادر خود را و عمر خود را فدائے
محبتِ الہی بایک کرد و روز بروز در ترقی مدارج عشق بایک کوشید و عذر و حیلہ سازی ہیج
کار نئے آید۔ آنا فنا از شوق قدم بیش باید برد و بجاہدہ عمر گرانایہ بسر باید برد و بردر ملوک
نباید رفت و آئندہ ہر رقم کہ باشد اورا منع از آمدن نباید کرد و اوقات خود را بمراتبہ حال
در جمع الحجج و در انبوه خلایق نباید پرداخت و فیض دینی و دنیوی بجالم رسانند و ہمہ

حلاوت و عیش خود را فدائے آن بندگاہاں باید کرد و در آن باید کوشید کہ اکثر اہل دل
دل از دنیا سے دوں کندہ میل بطرفِ عقبتی پیدا کنند و السلام :

مکتوب ہفتاد و ہشتم - شیخ الاسلامی نظام الملکہ والدین سلمۃ اللہ تعالیٰ از فقیر کلیم
سلام خوانند مکتوب شما مدتی است کہ دیدہ را سرور نہ بخشیدہ لے برادر خدای تعالیٰ
و خواہد کہ میں عاصی پرمعاصی را بفضل و کرم از انجہ درو امتعاد توجہ الہی باش زنگہ ہار د
و این عاصی مے بینہ کہ ہر چند موش در سفید شدن ترقی میکند دل در سیاہ شدن
نیز ترقی می پذیرد کار از دست بیچ نمی آید موت مشرف گردید دست خالی میروم تاچہ پیش آید دست
خالی خوب است از انجہ دست بنامرضیات آغشته باشد در آن کوشید کہ صورت اسلام
وسج گردد و ذاکرین کثیر ترقی در دنیا و آخرت آمرزش نبارد چون مردم را ببیند کہ منوجہ
دنیا و اہل دنیا و اسباب دنیا باشند در آن کوشید کہ مردم از دنیا با آخرت متوجہ شوند و السلام
مکتوب ہفتاد و ہشتم شیخ الاسلامی شاہ نظام الحق و الحقیقت سلام مسنون مطالعہ نمایند کہ مکتوب
پے در پے نوشته باشند چشم انتظار در رہ مکتوب شماست و ندانید کہ مکتوب بسیار نوشته ایم
حال آں گرمی نامندہ است ما ہر روز مشتاق تر از روز اولیم مصرعہ از دم سردی مجموعہ مع
از کا فوریت - و نوشته بود کہ بعضی مردم ناخواندہ ادعا خلافت نمودہ دست بر دم میدہند
اگر چہ بے برکت درین فدویاں مسموع میشود از آں خیر سے بدہند و الا تغافل نکنند کہ آثم نشوید
مکتوب ہفتاد و ہشتم عارف معارف الہی گنجینہ اسرار نامتناہی بلغ الہی مراتب ارجال
و احسن طور فی الحال و فی المال از فقیر کلیم سلام مطالعہ نمایند کہ تمنا کہ مشتمل ذکر احوال و
منع شاہزادہ ملتکہ ذکر جہر را و باز پس فرستادن و مدارا کردن شمار لے منع شرارت رسید معلوم
گردید کہ شما حسن سلوک بادشاہزادہ کردید لے برادر باد و بتمندان و بادشاہان بلکہ سایر خلق معاف

نیامده است مصرعه باد و ستان تلمط باد دشمنان مدارا به همه منظم صفتی دانسته بخلی کریم
 پیش باید آمد و آنچه از احوال خیر مال اخوان الصفا و خلان انوشاه ضیاء الدین محمد و شاه
 فقیر اندر مرقوم بود همه معلوم گردید ای برادر شاه فقیر اندر اینجا هم سرے باین عالم مجاز و
 ومن تغافل میکردم زیرا که داعیه خلافت و صدر نشینی و ایصال چیز بکافه مومنین در مباح
 او نبود و عجائب از شاه ضیاء الدین مینماید که خلفا اجاسه نشینان مسند پیغمبر اند این گروه
 ممکن بغایت می نماید و اند الهادی الی سبیل الارشاد مصرعه صد بار توبه شکستی باز آید و
 نوشته ام و اکنون بازمی نویسم که حلقه همه ما هم کرده باشد و صفت آن آنست که با همه
 یاراں حلقه باید کرد و از نور صبح و بعد عصر و آنکه مرغوب باشد تربیت او او را مقابل باید
 و همه چشم بندند و شما پنجم دل متوجه خلافی شوند شما آنکه مقابل نشسته بقوت ذکر قلب در قلب
 همه قلوب تصرف کنی تا بخودی و عین نماید و بعضی را شوق پیدا آید اما همه باید که تعظیم او
 بکنند و متوجه بقلب باشد اگر از خارج کسی حفظ آن بقیاری کند روا باشد و درین حلقه
 آن را اگر بخودی بیشتر و بیشتر باشد پس سر آمد و هر حلقه اوست بدیار ام این درود شریف
 نوشته فرستاده شد بسم الله الرحمن الرحیم اللهم صل و
 سلم علی محمد تعینک الاقدام و المظهر الا تو لا سمک
 لا اعظم بعلة تجلیات ذاتک و تعلقات صفاتک علی الله کذلک
 و اثر این آنست که بعد مرور کرد و صحبت پیغمبر شود انشاء الله در ویش بے خویش محو یار
 ازین احقر سلام مطالعه نمایند و ترقی در فانی الشیخ از اہم تار ب و اعظم مطالب شمارند
 عورت را نیز دست داده باشند وقت مرگ معلوم نیست که کجاست مر و آنست که بخدا
 رفت بسامه که آن روز زن باشند و بمانند که آن روز مرد باشند و السلام

مکتوب ہفتاد و نہم۔ شاہ نظام الحق والدین سلمہ اللہ سلام مسنون مطالعہ نمایند۔
 غرضہاے داعی بسیار بر ارسال این حروف است بشما سفارش شاہ حقایق آگاہ محمد اصل
 است کہ بالفرض و التقدیر مصدر تقصیرے شدہ باشد کہ موجب کدورت و غبار خاطر شریف
 شدہ اکنون این مرد خود را مہذب الاخلاق ساختہ و ثنائی تکی تمام بہم رسانیدہ لایق
 نوازش است بلکہ خلافت نامہ در حق این عزیز زور و روانہ سازند و بہر جا کہ حکم فرمایند پدید آئند
 الاقدام در آن موضع نشستہ با اتصال نعمت مشغول شود و السلام †

مکتوب ہشتادم۔ عارف عالم عاشق ماند ذات شاہد صفات عمدہ اصحاب وجد وجود
 آسودہ ارباب عین شہو و شیخ الاسلام و المسلمین شیخ نظام الدین متح العارفین بوجد و حجب
 از درویش فی فی خاکبایے درویشان کلیم شاہ جہاں آبادی سلام مطالعہ نمایند و ثنائی
 خود شناسند بعد ہذا و قطعہ کتابت بمعرفت میاں مظہر فرستادہ بودند رسید مضامین
 معلوم گردیدے برادر خدایے تعالیٰ خلاق جمیع کائنات است و تفاوت درجات در فوارج
 کائنات پیدا است خلق کائنات من تفاوت بیان اختلاف مفعول است و ہما تری
 فی خلق الرحمن من تفاوت بیان عدم اختلاف نفس فعل است پس ہر گاہ اختلاف در فعل
 حق تعالیٰ متحقق شدہ اختلاف تقدس کہ در پیش یک شیخ ساعتی نشستہ باشد آنقدر بعید
 نیست شاہ اسد اللہ و شاہ ضیاء الدین را بر احوال اینہا باید گذشت و خود را بر آنکہ
 امور اید باید سپرد و لم بسیار میخواد کہ یاران شکر را بگذارند اما از آنجا کہ در شکر مشیت قدر
 یافتہ اند و زرا آنجا کوتاہ نمیتواند دید یاران چہ از کتابتہاے یار و چہ از اخبار کتابتہاے
 دل آن غم پیوند حاصل شدہ آدمی کہ اگر بالتصفیہ و تزکیہ نباشد آدمی نیست فیکف مرآب
 علیار اجزمی۔ شما ہرگز متعرض بہیچ وضع اینہا نشدہ متوجہ اعلاء کلمتہ الحق باشند و اللہ

متم نوره ولو كره الكفرون اگر وضع شما موافق طریقت و شریعت و حقیقت است هرگز کلمه
 ناحق هیچ یکے مزیل رونق نخواهد شد و الا محل زوال است دیگر شمار اذن دار شاد و بعیت پاران
 خواه جوان خواه پیر داده ام و مگر رایین معنی نوشته ام حالا منتظر ام دیگر نباشند و ولتمند انرا
 که دست بعیت میدهند توقع از ایشان نخواهد داشت که ایشان همچو صبح و شام بخیر مشغول باشند
 ارادت حقیقی بعضی را میسر است اگر ازین طائفه ارادت مجازی دارند اکتفا بر توبه دارند
 و تکیه بر پیر اما ازین مریدان که تحقیق بالتقلید و عزلت اختیار کن چنانچه عبد اللہ خاں راشیدی
 انرا ترجیح است و باید که بسیار دوست داشته باشید و دیگر نوشته بودید که قبول نیاز مندان ممکن
 لے برادر عمل سنت آنست که آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ و اصحابہ وسلم ہدایای مسلمانان محافظ
 قبول میکردند بنده ہم قبول میکند زیرا کہ درین استحکام و داد است و ایضاً آنحضرت عیال شہید
 و فقیر شما ہم معیل است و دیگر مکرر نوشته ام کہ شما چون نیت گرانی خاطر کسے دارید نیکو است مگر فتنه
 باشید و ایضاً شما مجرب اید شاید محتاج ہم نباشید اما عیال مندر و بد دیگر دارد قول حکیم سنائی
 قدس سرہ مؤید فضل شماست شعر زر کہ ستالی و نیفتائیش - بہتر از آنست کہ ستائیش
 یا قول النبی و فعلہ صلی اللہ علیہ وآلہ و اصحابہ وسلم و کل امر مانوسے در دعوت عمدہ دعوت
 شیخ احمد بونی است کہ امیر خسر و علیہ الرحمۃ او را ترجمہ ساخته اند و سراج السالکین ہم خوب است
 و دیگر از شنیدن وضع مجلس سر و دلبے شور و شغب دل بنایت را حتمند شد نعم ما فعلت مصر
 ببانگ چنگ مخونیکہ محسب تیز است - دیگر ہمہ یاران خود را سلام فقیر رسانند بر وجہ خصوص
 و بہرہ یاران عوام خود سلام فقیر رسانند و چه عموم من کان خاصا لک فهو من خواصنا
 و من کان عاماً فهو من عوامنا شما ہمہ را بکار خود گذاشته و صلح کل نموده بارشاد و خلافت مشغول
 باشید اگر جماعتی طاعت ظن کند چون شما خوب باشید سور نخواهد کرد و السلام اللہ سبحانہ

عزیزانه جمال فقیر محمدی نظر بعد نظریه و لمحه عقرب ملتحمه در چشم سویدای قلب حقیقی زیاد کنایه
 و ماضی امر استبشوق که عدم امکان مزید است بتأیید قوت قیومه نظامه رسا نادیمتکه که ^{مطمنش}
 در آموذ بود بنظر درآمد اگر چه آثار سرعت در بعضی ابیات لایح بود اما بغایت دشمنین افتاد بر او
 فکر آں دارند که این هستی موهوم ز دیده اعتبار بر خیزد و این حول که بر دیده عالم نشسته و نصیب
 العین گرفتاران تعینات گردیده از قوت باصره حق بین بر خیزد و تکمین در ماسوی باید کوشید و
 دیده دل بر از رویت اعتبار نماید پوشید تا محویت و تیش نصیب عاشق نیست عارف نیست
 در آن بخش که از اختیار و برابر باشی در آنکوش که از مقر بان باشی صحو بعد الموهنهایت است
 والسلام علی من الضحی السمع وهو الشہید

مکتوب هشتماد و حکم شیخ الاسلامی نظام الحق والدینا والدین از فقیر سلام خوانند و مشتاق
 خود دانند شاه ضیاء الدین بر لے فقیر از بادشاه حویلی مکهزار و دو درعه بازار خانم که شتم است
 بر یک ایوان دو حجره و یک چاه و یک چاهچه گرفتند چون عمارت درو بغایت کم بود مبلغ هفتصد روپیه
 خرج کرده دیوان خانه ترتیب دادیم تمه با تمام سمت یا بد که عالمیاں از آن بهره در باشند و
 بهره مجتبان و معتقدان خود که دست بیعت داده و آنکه حسن عقیدت بے بیعت دارند سلام فقیر
 بهر فرد جدا جدا رسانند و چون اسامی عاشقان آہی بخاطر حاضر نیست تفصیل نیز در خست السلام
 مکتوب شتاد و دویم راحت و حمد من این رقعہ را در عین مجلس سرود که اثر دوام خلق و را گ
 بود نوشته ام دوستان را ہر جا حاضر باید داشت و گوی مصلحت آن می نماید کہ شما ہم متاہل
 شوید بہر تقدیر این سنت را ہم بجای آرید و قبول ہدیہ سنت است شما چاہد ایا قبول نمیکند دور و
 مزاج متنروح و متاہل گردید درین وقت رد ہدایا خوب نیست بلکہ مضر سے پارچہ دستار و چاؤ
 و نیمہ آستین باشجرات فرستادہ شد بر سانا و با تمام سنت باید کوشید تا عالمیاں از آن بهره

باشند بهمه مجال و معتقدان که دست بجیت بشما داده اند سلام این فقیر و یاران اینجا بخیر است
شما و اصحاب شما سلام میرسانند *

مکتوب هشتاد و سومیم نظام الملة والدین والاسلام و اسلمین زمین الله تعالی بوجود شریفه
سکاک الفقراء الی یوم الدین از فقیر کلیم سلام خوانند و بهمه حال مشتاق خود دانند الحمد لله که
این نقش خاطر خواه نشست و قرعه فال توفیق ایصال فیوض الهی بنام آن نیکنام روند
ذک فضل الله یوتیه من یشاء والله ذو الفضل العظیم شکر این نعمت هر از شما بیش
باید کرد اما سے بر درسی مبذول آن سازند که فیض با کثر مردم متعدی شود هر که فی الجمله صلاحی
داشته باشد از و در بیخ نذرند و در بند آن نباشند که او تارک دنیا باشد که کای خود تاثیر خواهد کرد و سماع
در خلوت اکثر بایاران مخصوص خود شنیده باشند که امر و ز قدر را گسناخ نمی شناسند و او را
بر عایت نمی کنند *

مکتوب هشتاد و چهارم محب حقیقی مشیخت پناه حقایق و فضائل دستگاه مولانا شیخ نظام القلوب
سلمه الله تعالی از فقیر درویش کلیم عنوان عنوان صفی سلام مفتوح کلام مطالعه نمایند و بهر حال
مشتاق ترقی مدارج کمال و تزیید علم و حال خود شناسند از دنیا رستن بعقبی رسیدن است
و از هر دو برخاستن بخدا نشستن صدقی آنست که سجده صحبت داشته باشد نه بخود - ز خرقات دنیا
سرگز اعتبار ندارد مبتلاست او نیست مگردول و مبتلاست او نیست مگر مجنون و مغتول اما دنیا که وسیله
عقبی باشد آن نه دنیا است بلکه آن عقبی است دانست آنکه دانست و ندانست آنکه ندانست باید که عبرت
عالمیای بوده قصد در ایصال خیر و تمبیه غافلان بسیار که شنند اما تمبیه از آگاه خوش است از قبیل
اما صدق الناس بالبر و تلسمون انفسهم نباید بود *

مکتوب هشتاد و پنجم - شیخ الاسلامی شاه نظام الملة والدین ثبت الله علی الحق و الیقین از درویش

کلیم سلام مطالعه نمایند هر روز سبست و یکم ماه شوال است مکتوب میگردد که مجازی احوال ظاهر بخیر
 است اما این گنہگار ریش سفید کرده و صورت گناه گشته آنچه نمی باید از آن تهیدست است و
 وقت فراق نزدیک رسیده امیدوارم غمناست فاخته بر خوانند که خاتمه بالخیر حاصل شود و الله سبحانه را
 محبت و عشق آسان گرداند که همه راهها پزیر آفت است مگر راه عشق و اخلاص این راه هدیت است بحسب
 آنچه مردم در عمرهای نوح در ریاضت شاقه یا بند در یک دم عشق با اخلاص میبندند ایشا به ارباب التعمیم هم
 مکتوب هست تا دوششم مولانا نظام الدین از درویش کلیم سلام مطالعه نمایند بند کتاب بنام رسیده
 و مضمون معلوم گردید سخن در باب فقر رفته بود که برادر محبت خدا را لباس کار نیاید در صفای باطن بذر
 و مراقبه دوام حضور باید که شکی نیست مسلم و وحدت وجود جلوه گر شود در وحدت شهود تصدیق
 امر خلاف نفس امر است و حیث باشد که عمر گر نمای صوفی در طلب امر خلاف نفس امر صنایع شود باید که
 و بر خرد و تفرید باطن و ظاهراً که شید و ریاضت را وظیفه خود سازند و آمد و نشد با مردم دنیا که کنند
 که بسیار مضر است و بجزو محبت نمودن مردم را اذن و ارشاد دهند تا در معنی فقر پیدا نشود و چون پیدا
 شود اگر از عالم ظاهر نصیب داشته باشند اذن بدهند و اگر مطلق عاری باشند بکار خود مشغول باشند و اگر
 بیت جائے دیگر کرده باشند تا تلقین ذکر کنند که برادر تلقین ذکر و مراقبه موقوف بر اعتقاد است
 اگر اعتقاد بر نوبت تلقین ذکر و مراقبه و اکساب بکنند اگر چه کافر مطلق باشند که اعتقاد آن ابد است
 و تربیت خواهد کرد و بے اعتقاد را هرگز راه ندید و حضور و تلقین نکند که بسیار مضر است و السلام
 مکتوب هشتم و نهم شیخ الاسلامی شاه نظام الحق، الدین سلمه الله تعالی ازین درویش سلام
 خوانند از لشکر باین اعظم شاه پنج شش کس دید و او شدند اما مجال خود گرفتار بودند صاحب من از
 دیدن بادشاه چندال نفع بمردم نخواهد رسید که از مکاتیب فیما بین - مکاتیب فیما بین به از ملاقات
 است نوعی شود که راه مفتوح شود و دیگر معلوم باشد که محبت الجوار محمد حنفی بیک که حامل کتاب فقیر اند

مدت پنج شش سال آنجا ماند همیشه خواہاے نیکو دیدند و مناسبت خود بار و اح حضرت خواجہ
 قطب الدین و حضرت سلطان نظام الدین بسیار یکن آما تو فوق بیعت نیا فتنہ ہر چند میر عبدالرزاق
 با ایشان ایما نوشته بودند آخر ہجو ما عاجزان در نظر ایشان نیامدند انوں بفقیر بلجی اند کہ سفارشی بنا
 نظام الدین بنویسند بنا بر آن نوشته می آید کہ ایشان را البتہ البتہ داخل سلسلہ جتہ کہند کہ
 این مرد ہمچنین ضائع نشود و السلام۔ دیگر واضح باد کہ مرتبہ فقر پیش خدا و رسول خدا بیشتر از
 مراتب جمیع طوائف است چہ ایشان را اہل الد میگویند و این اخافت چہ شرف بخش است غلی ہذا
 کہ شما خود را تکبیر ہمیں طور سپارید و اسم طالب علمی کہ مایہ غرور و تکبر و غرور و خود بینی است از خود بردار
 بلکہ تغیر لباس ہم کہند کہ مبادا طالب علمان چون لباس شمارا لباس طالب علمان بنیند شمارا
 فریب داده از راه خدا بر او دنیا بزند و ارشاد خلائق در بیخ نذرند و جہد بلوغ نمایند کہ مردم در سلاک
 شما داخل شوند و ہم مرتبہ فقر رسند و محبت دنیا از دل ایشان سرد شود و در سماع و وجد بزرگت گذرند
 و شیطنت باطنی آنها بکلی بر جانیت مبدل شود و از کار و افکار شائع سازند اما اہل و بنا اہل
 این حرام است۔ الحمد للہ کہ میر عبدالرشید داخل این سلاک شدند اما باید کہ تسلیم باشند و سیادت
 و فقیر زادگی گذاشتہ خاک قدم فقر شوند و از اول ابجا شروع نمایند و للعاشق المسلمین ما یتجسس
 ان حوی بایزید خاں با خلاص تمام بجانب شما متوجہ اند در امر دین و دنیا کے ایشان متوجہ باشند و السلام
 مکتوب ہشتاد و ہشتم۔ شاہ نظام الاسلام و الحق و الشرع و الدین از فقیر سلام مطالعہ فرمائید
 کتاب شمار رسید و رح بود کہ سید محمد شاہ کہ از کابل ندر رسیدہ اند خلافت سید مذکور بر جا است
 کہ اسلاف ایشان بزرگ و درویش بودند و ہم فی الجملہ علمی کہ برے خلافت ضرور است دارند ^{تقدیر}
 خوب است اگر مجدد برے ہمیں کار میشوند سلسلہ جاری خواهد شد و دیگر عزیزے فلاں جا خانقاہ ہے
 بطول و عرض کیصد و سبت و پنج ساخته امیدوارا جازت است اگر فیضی باور رسیدہ است

بدیند منتظر اندین اور بے اذن ارشاد این ہم از ریاست و امانت اوست و قاضی ابوالبرکات قاضی
 قوی است او کہ در باره او سفارش نوشته البتہ قابل این کار شناخته باشد حامل رقیمہ محمد ذاکر
 فرمان روست دار و توجہ فرمایند کہ حاصل فرماں در دستش بیاید شاہ ضیاء الدین باز بدلی
 آمدند اللہ تعالیٰ جمعیت دل بدہنگد طری شالی کہ محمد جعفر فرستادہ بود مدرسید و السلام۔
 مکتوب ہشتاد و نہم کعبہ ارباب ارادت قبلہ اصحاب سعادت آستان ہدایت مقتدرے عرفان
 درویش نظام الدین مقتدرے اہل عشق باد خاکیاے درویشاں کلیم اللہ سلام میرساندے
 درویش بدانکہ رفتن نجائے دولتند ان میں نذر و نعم الامیر علی باب الفقیر و پیش الفقیر
 علی باب الامیر حدیث صحیح است من خصت این معنی ندادہ ام و نخواہم داد و اگر اور انفس
 شیطان یاور نیست پس چرا بخدمت شامنی آید سیدانید کہ پیش فقر باد شاماں رفتہ اند و
 سعادت دانستہ اند غازی الدین خاں نوکراست از نوکران بادشاہ اگر احیاناً او فقیر نہشت
 من اجازت خانہ دولتند ان شمارا نخواہم نوشت باقی ماند مقدمہ فتوح اگر خواہید بگیرد بہ بیت
 و اگر خواہید بگیرد اظہار الغنا عن الناس و الافتقار الی اللہ تعالیٰ لے عاشق صادق
 بدانکہ رجوع خلائق و کثرت مریدان خود را گم نخواہید کرد کہ انچہ در دنیا قیمت دارد عشق الہی
 کہ بے ریا باشد قیمت دارد باقی ہمہ تسویات نفس است باید کہ روز بروز عشق الہی افزون شود
 ہرگز ریا و عجب را دخل نباشد و فروتنی و شکستگی زیادہ شود و بہاے عمر گر انما یہ بخیر باد۔ دیگر حالات
 معمولات شما از خط شامی ظاہر بود احتیاج تکرار نیست بارے ہمہ حال بحق مشغول باشند و سلام
 حقیقی ہمیں وقت باید دانست باقی اسم و رسم است آنکہ مشغول بحق است مشائخ سلاسل باد
 مشغول و آنکہ از حق مشغول است مشائخ از مشغول عمدہ یا بودن است مصرعہ مرار و روزے
 مباد اندم کہ لے یاد تو نیستیم یاد او ہماں وقت است کہ یاد دیگرے نباشد۔ بیت

مقتیدان تو از ذکر غیر خاموشند | بخاطرے کہ توئی دیگران فراموش اند

رسالہ اور بار و اشغال احتیاطِ تمام وارد بست ہر کس فرستادہ بشود ما عزیز اعتباری رسد
بعد از اکتساب فرستادہ خواهد شد توقع کہ اشیاں نیز و رخصائے این امر از نظر اغیار استہام تمام
مرعی خواہند داشتند اللہ تعالیٰ بخوار و آفندہ کہ بخود وارد +

مکتوب نو دم - برادر محمد نظام الدین سلام محبت انجام مرفوع باد پیوستہ دل نگران خجیرت
شماست از ریشہ آگاہی امید کہ گاہے نا آگاہی نرود دنیا و ماجراے دنیا سہل است خوشحال
کسے بیدار دلاں کہ درین غفلتکہ ہستیار اند ہر جا کہ طالب خدا را بنید آبروے مارا بر خاک قدم
وے نثار کنید ہر کہ از حال ما استطلاع از اسلام خواند و السلام

مکتوب نو دو حکیم - الحمد للہ رب العالمین کہ ناسئہ نامی آل صاحب ستر سامی حضرت نظامی ^{عزیز} ہا در
روز مجلس جوش و خروش عاشقان گننامی رسید از خندان آن عریضہ و از سوزش حامل آن اعنی
انوی دلیر خاں صد حصہ رنگ عشق دو بالاشد ہزاراں شکر آہی بجا آورده شد کہ الحمد للہ و المنہ
کہ نفس گیر کہ محتاج درویشاں بگی این است باں برادر بوجہ احسن و اتم رسیدہ کہ اثر آن میں
عزیز یعنی دلیر خاں نمودار و قبل ازین انوی ابراہیم خاں رسیدہ بود ز امداد معطوف ہا مو
دیگر ہم داشت این مرد خود از عشق بر کالہ آتش بود اللہ ہم زد و لا تنقص سوز دل سینہ
دلیر خاں کہم تحفہ نو و رسانید کہ این غنیمہ برآں باید جزا کم اللہ عنا خیر جزا و السلام - دیگر
آنکہ مثلاً اگر خلوت گزیدہ بجلوت گراید اگر صوم داشته باشد افطار کند و اگر افطار داشت صوم
اختیار کند بیمارستان و بند بیخانہ مارا سیر کند اہل ابتلا را در یاد و در مقابرتے رفتہ باشند
تا اینہمہ بر شوق آرد و اند کہ نہ جایگاہ جزا ست پس یاد گیر دواز غیر او پرواز نقل است کہ پد مجنون
کعبہ برد کہ حلقہ و رکبہ را مجنون بدست گرفتہ دعا کند کہ حق تعالیٰ اورا از دیوانگی خلاص دہا و حلقہ

کعبہ را در گرفت و دعا کرد کہ خداوند مرا بطریق این در معظّم بہر دم محبت لیلی زیادہ دہ و این
جملہ مضمون را شاعرے دریں دو بیت آورده ۵

پے دعاے فراغت ز عشق مجنون را	بکعبہ برد پدر با صد آہ و واویلے +
گرفته حلقہ کہ یارب بحق این خانہ	بہر دم سوے لیلے زیادہ دہ میلے

چوں در مجاز این رنگ باشد حقیقت را از عدم این رنگ ننگ - آرے بعضے عرفا را حضور
گاہی این قسم دست دہد کہ کار از ذکر جہر و خفیہ برے نیز دو در ہمہ حال مراقبہ دوست یہ باشد
این خود نعمت است پس درین صورت ترک مراقبہ چینی دار و ملک دوام مراقبہ شعار باید ستا
مکتوب نود و دوم شیخ الاسلامی شاہ نظام الملتہ والدین سلمہ اللہ تعالیٰ از درویش کلیم اللہ
سلام مطالعہ فرمایند امر و زکرمہ اربع الاول است قلمی میگردد مرقوم بود کہ جانہ غلام محی الدین
پیرزادہ قصداً ارتباط است کہ حال بیماری چنانست اسے درویش بدانکہ خبر عشق الہی انچہ است
اگر چہ شکر خوردہ تست زہر خوردن است مقدمہ ہر کار عشق پروردگار باید داشت پس انچہ
معین عشق الہی باشد محمود باشد و انچہ درویش معنی مفتون و نامحمود پس در اکل و مشارک ملائکہ
و مجالس و داخل و خارج در ہمہ مطمح عشق الہی باشد و انچہ بہر نیت عشق الہی باشد امید خیر و برکت
از دست و انچہ درویش نیت نیست ہمہ شہر است پس چوں این مقدمہ مگذشت بدان کہ
زنے کہ موجب اطمینان عبادت گردد و از خدایت او خدمت مولانا منقبض نباشد مبارک است
وزنے کہ سبب تشویش جان صوفی زیاد گردد و در عبادت مولی و عشق او نقصان پذیرد
نامبارک پس تفحص باید کرد و زنے باید خواست کہ ہمہ آرام و طاعت باشد نہ ہمہ غصہ و غضب
و قہر و سبب آرمی ما امتحان کردہ ایم کہ زنان مساوات مے جویند و شیطان پیدا میکند ز ہزار
از جنین زنان مے در راہ خدا کہ رہزنان اند + آں راہ زنان ہمیں زنان استفت

قلبك وان افتاك المفنون مقدمه هر گاه باید داشت اما اگر از فقیر استفسار میکنند باید
 این درویش آنست که درم خرید باید سهم رسانید و آزاد باید کرد و در نکاح باید آورد و نجوف
 آنکه دار الحرب موجود نیست و الاخریدن کفایت داشت و اگر برین صبر نتواند کرد زنی که مهرش
 از دوه درم شرعی متجاوز نباشد باید خواست که در شوق فی الجمله خیر است اما زنان قبیله بزرگ
 قیامت انگیز اند ذاق من ذاق فهم من فهم اما شنیده ام که میان محمد علی موجب این تشویش
 شما شده اند و میخواهند که جائے که خود کشند شده اند در میان قبیله شما را نیز میخواهند هر چه باشد
 اما وضع خدا پرستی و بے نیازی از دست نزو در نها بسیار پیدا خواهند شد اما عشق و محبت الهی
 و بے نیازی از عالم عدم وجود است و الاختیار هم که دیگر آنچه نوشته بودید که لذت ذکر و
 فکر الهی مانده است نعوذ بالله من ذلک نعمه ماے درویشی ملاقات و دوستان
 و هجوم خلائق است استغفر الله ربی من الحور بعدا لک و مراد در پیش است
 بجزایه تعالی رو نمودن است غفلت درین کار بسیار تو بیخ تا زیانه از مرگ و اموات نمود
 بتازگی در یاد حق ساعی باشی این نفس بیت المال آسایش طلب است برگز آسایش
 رواند آید و در طعام قلت و در خلوت کثرت همیشه خود را بجد خوان طریقت بنشیند و شوق
 ذوق مشغولیها کنید و از صحبت مرده دلال اجتناب کنید که اینهمه سرایت صحبت ایشان است
 که دل بی یاد و ذکر مولی بیاساید و السلام
 مکتوب نو و وسوم عارف معارف گنجینه اسرارنا قنایه نظام الاسلام و الدین از درویش
 کلیم الله سلامی که منبعت از فرط رحمت و بیانی از وفور رفت است بر خوانند و بهمه حال مشتاق
 ترقی درجات خود شناسند الحمد لله و المنه که آل نوحه عمر این بے سرو برگ مقبول و لهاست
 اگر بر همین طور امتداد کشید و خاطر کشایش مردم و هجوم عوام و خاص به روشد امیانه فیض

فیض خدا گویا از شود مصرعه قبول خاطر و لطف سخن خدا داد است - مگر مکاتیب مرقوم بود
 در وصول آنها تردید است که شما سیر بیا بطور داریدا ما این طور سیر سلوک خوب است و مقبول
 خاطر منور وقت انزو او گشته نشستن نیامده فی الحیرت برکت واقع است یا ان شما بعضی
 صاحب حال شنیده شنید آنرا که حالش مقام شده باشد و از علم ظاهری چاشنی داشته باشد
 و لباس صوفیانه پوشیده در گوشه بیخ توکل نشیند خط تلقین اگر بنویسد جائز است و این امر
 مفوض برای شما است در هر که لیاقت این امر برینند جائز است بهیند اما علم ظاهر و توکل دو رکن
 است برے کمال و تکمیل این امر جلیل القدر از دعوت بر که سماعی است بسراج السالکین را مطالع
 کفید آنچه بر ترک جلالی و جمالی نباشد و قریب الوصول و سهل الاصول باشد گویا تقسیم اوقات و
 توزیع مراتب خلوت و جلوت همه معلوم شد لے برادر مصرعه دل که روشن شد کتاب و دفتر لے
 در کار نیست : گاه چنینی و گاه چنان چیزے نیست و خواجہ نور الدین نوشته بود که سفارشی بر
 فقیر در باب انعام محبت خود بخوبیست حضرت مرشدی بنویسد این سفارش همراه کتابت خواجہ
 مذکور نوشته خواهد شد بلکه حاجت سفارش نیست باید که در اعطاء محبت خویش دریغ نذارید که بسیار
 اهمیت دارد و شما او را خواهند نوشت که برای محبت من تصور بر رخ بسیار کرده باش که محبت
 از تصور میخیزد آنچه از دم عبادت حافظ فیروز عرف فقیر اندایا گرفته بود لے برادر خلق
 کالانسان من تفاوت بعضی و بعضی چنان هر کس بقدر محبت خویش بقبض میرسد ازین باب
 با چکس نکرار نکنند که در برابر بلکہ تک مرید دل را با هم میرسد باقی وبال حال مصرعه بهر یک گل
 منت صد خارے باید کشید والسلام

مکتوب نود و چهارم - شیخ الاسلامی شاه نظام الدین از درویش کلیم سلام مطالعه نمایند
 در باب شاه اسد الدین آنچه حقاً میگویند سوائے سکوت جواب نیست که کلام الحقیقاً قطبوی و لایق

و علی تقدیر روایت باید گفت حال فقیر الدخاں از سه حال نیست یا مذکر است یا مؤنث است یا
 خنثا و شریعت امامت مذکر تجویز کرده اند این بدیهی است که مؤنث و خنثی نیست پس مذکر الایز
 امامت چرا نباشد و کسی را که امامت در شریعت درست باشد در طریقت نیز درست باشد را ندیم بر گرامست
 و عدم کرامت این مرخاج از بحث است فرائض و ولایت خاص فرسے از افراد نیست و قال
 اهل التصوف التذلیس من تلبس لا یلبس من وسوس فقد باء بغض الله لغو ذب الله
 شما این کار زنها ز کرده باشید اگر از حسب نسب من بزرگی و بندگی مضائقه است پیش خدایتعالی خوب بود و بدی خیر است
 مکتوب بود و در پنجم شیخ الاسلامی شاه نظام الاسلام و المسلمین و الدینا و الدین متع الله العاقبین
 بطول بقائه از خاکپای درویشان کلیم سلام مطالعه فرمایند معلوم نمایند که فقیری چیزی نیست و دیگر است و شیخی
 چیزی نیست و دیگر پیش ارباب عرفان آنچه قیمت دارد بے هیچ بودن قیمت دارد و باقیم و رسم است اگر اسباب و شکر
 جمع شود و آل تبار و امتحان حضرت حق است مغرور نباید بود در قفا و بقا باید که تبا و بقا کار دارد و
 هیچ و ایضا بے تکلف باید بود اما بر هیچ شریعت باید رفت جامع باید بود در شریعت و طریقت و حقیقت آنچه در شریعت
 راسخ نیست ناقص است بلکه طریقت و حقیقت معلوم که حقیقی ندارد و مراد آنست که جامع باشد میان شریعت و طریقت و حقیقت
 اے برادر و تفاوت مراتب فقر اگر امروز خواهی دریایی بجانب شریعت و نگاه کن که شریعت معیار است
 عیار فقیر بر شریعت روشن گردد و مثلاً از یک شیخ ده مرید صاحب کمال پیدا میشوند و هر یک بجهت استعداد
 خود وضعی اختیار کرد و شیخ در حق همه ظن نیکو میدارد و همه چنان بخلق اگر خواهی که قبل از در آمدن
 روز قیامت که پرده از روی همه کار بر گیرند از مرید معلوم نمائی که ازین ده کدام یک بقرب پیش
 خدایتعالی تقرب دارد - نگاه کن که ازین ده مرید کدام یک بشریعت آراسته است انشاء الله تعالی
 روز قیامت هم پهاں کس پیش قدم و بلند مرتبه خواهد بود بعضی مریدان بسبب ایت حوصلگی بعضی
 اوضاع ناشایسته اختیار میکنند و از بقایای نفس است هنوز عن اصله متماصل نشده و این مصرع

مشہور است مصداق میگردد مصرعہ بدنام کنندہ نکونامی چندہ از غائب بر شاہ نظر نمیکند
و بسبب این فرج کج از اصل راست غافل نمی نشیند اما طبائع عوام برین قیاس بغایت در چر
کہ اتحاد طریقت پیر و مرید امر شایع است حاصل سخن آنکہ خود بعشق و عاشقی باید ساخت و بمجال
جنگ میخنت نباید پرداخت الحمد للہ اوضاع ایران باطله محمود است و اگر از یکے احیاناً و قومی واقع
شود اغماض نظر باید کرد معلوم آنکہ مضمی ما مضی کنوں یاراں را باید کہ با یکدیگر فانی باشند جنگ
مناسب طریقہ نیست بر شاہ و زرے فقر کہ بغایت جنگ است - اگر یارے دماغ و کبر و خودی میکند
اولاً آنکہ او یار نیست و ثانیاً آنکہ فقیر ہم نیست مگر عارف بخند اگر عارف شود فقیر را با شما بسیار خصوصیت
شما چہر نامہ مہربان میداند اگر من بر شما مہربان نباشم و در دنیا کہ ام نور دیده دارم کہ برو مہربان
خواہم بود و در مکتوب شما درج بود کہ مردم در حق شما چیزها میگویند کہ کتاب شنیدن ندارم کشتہ منییم
لہذا تاملین یعنی اخفا نام شما میکنم لے برادر مردم در حق فقیرانچہ میگویند فقیر از آن ہزار درجہ
بتر است من عفو کردم شما ہم عفو کنید اما برای خدا تاملین نکنید کہ قال اصحاب المتصوف
التدلیس للہدین تلبیس بلین اگر در حق من در حسب عرف دارند معلوم حسب دارم ملای گدای
صدقہ خوار عالم چہ بزرگے خود چہ نیم اگر در حق من حسب عرف دارند معلوم بزرگزادہ متمیز از اجلان
و از زوال ہستم چہ بایے بد بروہ است و اگر چیزے میگویند کہ نفس الامر است چہ بلکہ شاد است کہ کسے
در نفس الامر خوب باشد و مردم او را بد میگویند و اگر چیزے میگویند کہ در نفس الامر ست پس چہ جا
بد دماغ شدنت کہ حق میگویند و راست لے برادر چون شمار قبولیت پیدا شد مردم بر لے آزار
خاطر شما کہ ما ہجو عزیزے بزرگی را داغ کردیم این قسم کلمات آرزو بے دماغ نشود لے برادر در طریقہ
بند مرتبہ آنکہ فانی در شیخ بیشتر باشد و قبول بر قدر فاست اگر قبول خدا و رسول و خلق میخواہید در شیخ
فانی شوید والسلام +

مکتوب نود و ششم احوال آنال مولی المولی مولانا شاه نظام الدین والا سلام و السلامین
 والاحسان سلمه المد تعالی از تفریته که موجب التزام شریعت و طریقت و حقیقت باشد مفتون
 و مخطوط باد اسی برادر این نامه مراد ستور العمل خود شناسید و در حکم آن احتیاط نماید که فرودگذاشته
 در آن مدخل نباشد که موجب فراط و تفریط نگردد و حد وسط از دل بروی نرود آن احکام را
 بدفات نقل میکنم رحم المد من اتقی لسیح و هو شهید اولاً آنکه مقصود ایصال خیر است و خیر
 عبارت از فناء مساویات از جمیع المساکی الی بقا بحق تعالی و قیام المساکی فی حجج محبة المد
 معنی باید که همیشه در نظر باشد و شرح این را درین رقعہ توانم داد تا نیا آنکه در ایصال خیر امر
 مرعی نگردد که مد نباشد بلکه نفسہ باشد که غول خمار این شراب دما را از روزگار دور و پیش خواهد
 بر آورد و دیگر آنکه تخریب اس چنداں اعتبار ندارد و یا در او آخر هر چه که پوشند پوشند و خورد در دوزخ
 حظ و نصیب نباشد اما این که صوفی را از لباس فقر ننگ عاری آید عجب است که شمار ننگ آید
 آنکس که شمار پیش او میرود اگر شمار ننگ می آید عجب فقیر آید و اگر او را ننگ آید جبر پیش او میرود
 و ترک صحبت این قسم مردم چرا نمیکند تا آنگاه از دحام خلایق مستوجب شکر الهی است هر چند
 از دحام زیاد شود شکر الهی بسیار بجا آید که هر کس قدر قیمت خود نیک بینیاند که بچشم آرزو
 و رجوع خلایق محض فضل و کرم اوست ازین ننگ نشوید این دولت همه را میسر نیست را بجا
 آنکه چون کسی بعیت نماید بجز بعیت اذن ارشاد ندیند و بر خود قیاس نکنند که آن لفظ اند
 عالم دیگر بود خامساً آنکه چون قابلیت بکثرت ذکر و مراقبات و مشغولیات براسے خلافت است
 اگر علم ظاهر داشته باشد مبارک است آزمائش بنویسند و الا بگویند که بکار خود مشغول باشد رسا
 اینقدر دستگاه باشد که جدا یا با فخرے چند گذران تو انید کرد و همچنان با مردم بگانه بگانه گذران
 و آنچه مفتوح برسد با آن فقیر ما همراه صرف نمایند و روزی که رسد آن روز را قیمت شمارید که

در فقہ و فقاہت تاثیر سے عظیم است فہم من فہم سابقاً آنکہ مسئلہ وحدت وجود را شائع پیش ہر آشنا
 و بیگانہ نخواہد بر زبان آورد و بلکہ بعضی مریدان کہ استعداد فہم داشتہ باشند بر فزادہ احوال باید گفت
 اگر فہم انبیاں بآہستہ قبول کرد زیادہ واضح باید گفت والاہما نقدر ز زیادہ است تا منہ آنکہ یا وضع
 ملاقات باہمہ و تمدن اختیار کنید یا قطع ملاقات بہمہ اما بعضی ملاقات و بالعصی منافات چیز سے
 نیست تا سعادۃ صلح باہند و مسلمان سازند و ہر کہ ازین دو فرقہ کہ اعتقاد انبیا داشتہ باشند ذکر فکر
 و مراقبہ و تعلیم او بگویند کہ ذکر بخاصیت خود او را بر بقہ اسلام خواہد کشید و با غیر معتقد اگر رسید زیادہ
 باشد تعلیم نباید کرد کہ رابطہ معنی بر اعتقاد است لے برادر مشیخت تبعوعیت را میخواہد تا بعبیت را ممکن
 تابع باشد و اہل دول را نباید گفت اگر چه اخلاص ہم داشتہ باشد کہ در تابعیت بروضع خود و روشن
 بینانہ دیگر آنکہ مجلس سر و بطور یا میکنند ازین معنی بسیار مخطوط شدیم خوب میکنند کہ در مجلس علانیہ
 شہرت است اما اگر گرمی بہت و مقصد گرمی است و اگر تقاضای وقت علانیہ باشد آنرا ہم از دست
 دیگر آنکہ با مخلصان صحبت تعلیم و ادب و ہیبت نگاہ دارید کہ صحبت انبیا با اصحاب چنان بود کہ
 برادر مشغولی با خدایتعالی مقصود است و آنکہ مقصود غیر این دولت عظمی و سعادت کبری است
 آن مدعی است فقیر حقیقت نیست کہ اطلاق فقیر برو سے مجازیت من وجوہ شیخ علیہ الرحمۃ
 معتقد علیہ این امر بودہ اند اگر عزیزے از یاران من برین نقطہ نہ آیتد گویا یا برین نیست اما چون
 تعبیر مقبول است اگر بعد سفاہتی و لغزشے پائے توبہ در میان آید اللائب من الذنب کن کا ذنب
 لہ عذر خواہ اوست ہر کہ از یاران خود از دن و ہند مبالغہ در حیا سے سنت - و اما بت بدعت خواہد
 مکتوب نود و ہفتم شیخ الاسلامی شاہ نظام الحق و الشرع والدینا والدین سلمہ المد علی
 زوس الطالبین از در رویش کلیم المد بصبرہ عجیب نفسہ سلام مطالعہ نماید ملاحظہ نمائید رسید
 مضامین مکاتیب معلوم شد آنچه گفتگو سے شاہ ضیاء الدین و مرزا یار بیگ و محتاق دیگر

که مرقوم بود بوقوع انجاسید موقوع و صواب نمود. اسے برادرانیک تخم بر چندین پیدا میشود و هر یک بنوعی
 در تنگے همه یکسان نیستند آنچه مرقوم بود که یاران میگوبند که با شغلها بسیار رسیده و بشاه صنیاء الدین ام
 این حروف مسموع نیست چه فقیر همه معمولات خود را نسخه انگشکول ساخته آن را بهر سه کس رسانیده
 بیک و تیره. و قطع نظر ازین بر تقدیر تسلیم از آن کم شغل عالمی را روشن کردید و یاران با وجود آنهمه
 کثرت اندو اشتغال عالمی را بدظن کردند پس این قلت از آن کثرت است و آنچه مرقوم بود که صحبت
 باد و لئمنان نمیتوانم داشت الحق صواب این است دیگر چون دو لئمنان صحبت میکنند از ایشان
 مترصد و مترقب و جد وصال نشده باشند که اینها گرد افکار فرنگی زدند که فتناء شوق و حالمت و وجد است
 اینها را معذور باید داشت و تکالیف و سفارشها سے شاقه اگر از وسعت ایشان خواجه باشد نباید داد
 و اوقات را معذور با ذکر و صبر و مجلس سماع دارد و وقتی را مقرر کند که در آن مراقبه مینموده باشد و وقتبندی
 یاران را حاضر میمانند باشند ذکر چه بر بے مبتدی است و مراقبه بر بے نهی شایع اکثر اوقات مراقبه
 باشند و حضوری کرده باشند مقرر آن برادر باشد که ملاقات امر او و سلاطین اگر بر بے نفس خود
 باشد یا برای جیفه دنیا باشد لعنت خدا بر او باد که این کار شیطانی است نه رحمانی و اگر بر بے آن باشد
 که بر بے غریب عاجزی نفع تواند رساند خود عین سلطانی و رحمانی است اگر خود بخانه امیر و سلطان
 میرود یا راه خط و کتابت مفتوح سازد که در سلف و خلف این معنی بود و سچکسین منکر نشود این سخن بجا
 دقیق است فهم من فہم و غفل من غفل و این سلوک را هم قابلیت باید مصرعه نه هر که سر بر آید قلندری
 مکتوب بود و هشتم. آنچه از انجاسی بعضی اولی که بوسیم فساد اعتقاد منتصف اند نوشته بودید عجیب
 غریب نمود و چه اعتقاد این مرد موجب تعجب غرائب که این گروه مجهول اند بر مفاصل اعتقاد زینهار
 این گروه را مرید نباید دانست در اصول این مامیه مقرر شده که ولایت منحصر بر ائمه بود پس توجه نشان
 بمشائخ بغرض از اغراض مینوی خواهد بود و لیس لا هذا اطلاق اسم ارادت درین گروه مجازیم

متعارف نیست بلکه حقیقت مجبور است شما باین گروه یاری و نعم سلوک می کرده باشید و هرگز
 فکر نداشتید در میان نیارید و اگر تفصیل حکم سوال کنند با ما گفتن تبصره صحیح است امری سعادتمند نباید کرد
 این در صورتی است که آمد و رفت او مستمر نفع بنده از زندگان خدای تعالی باشد و اگر مردک لاخیر باشد
 بنوعی مجبور از مجلس باید ساخت و با دیگران صحبت تبریت مهادت و وصول به مراتب روشنی باید
 کرد الحاصل باد و لکن در مدد در معاش باید کرد و عاجزان را مدد در معاد در رقمه مکتوب بود که اکنون
 طعام بخت قبول خواهم کرد هر قدر که باشد این خوب است و طعام بخته ذخیره نتواند شد خواهی بود
 از خجسته بنیاد عرضیه مشتمل طلب محبت پیر ارسال داشته بود و ما چون طلب و محبت شما بود بسیار
 خوش شادم که استعداد بلند دارد قابلیت او از طلب و معلوم میشود و سفارشی خواسته همین سفارش
 آنست که بمراقبه تصور صورت و تحقیق خود در نشا و فرمایند که محبت را زیاده کند دیگر آنکه آنچه اطباء
 میخواهند که شما را در دفع باده و دنبل دلالت باز و واج و نکاح میکنند باید دانست که از دواج
 اگر چه نافع است همچنان اذیت بیشتر بسبب نفع ناممکن باشد اصلاح دومی بفسد و حجاب است
 و جلالت و تنقیه از هر قسم که باشد باید کرد و اگر چه نکاح هم تنقیه است اما خالی از بلا نیست حضرت
 بشرحانی را قدس سره پرسیدند که نکاح سنت است چه ترک کردی گفت **شغلنی الفرض**
عن السنن جمعیت فقره از فقر الفرض است بر تقدیر این که ضرورت داعی باشد و الفرض
بمعنی المخطورات و اهی درم خرمایه به از خاتون مدمنع و بعضی وصف کنند که این خاتون بخت
غریب دار و هرگز اعتبار نباید کرد شکسته لب خاتون رتبه برابری و سویت پیدا میکند و حسب
باید میگردد و آری گاه باشد حسب تفاق همچنین خاتون افتد و این نادوست و بگیا خلاص با
شیخ خود هر که دارد و راز میچ نیست و السلام اصل در این است که چون فقیر شہرت پیدا
میکند عیب جو یان و عیب بیناں برے آزار خاطر او فکر با میکنند و میخواهند که رونق بازار او

برو و اس مغز از کاوش اینها محقر شود این نمیدانند و الله متعمد نوده ولو که المشرکوت
 سلطان نظام الدین اولیاء را مردم بر سر منبر و شتام میدادند و حضرت سلطان جیو در آن
 مجلس حاضر می بود و روزی کار از حد گذشت بعضی یارای شکایت بخدمت حضرت آوردند که
 زیاده ازین تاب نداریم که ذم حضرت بر سر منبر بشویم با کشته خواهیم شد حضرت فرمودند که قوم مبارک میگویند
 ما عفو کردیم شما طفیل عفو ما نیز عفو کنید و این رباعی بر زبان مبارک رانند - رباعی

هر که مار را رنج سازد و رختش بسیار باد	هر که مارا یار نبود ایزد او را یار باد
هر که خار سے انگند در راه ما از دشمنی	هر گله که باغ عمرش بشکند بے خار باد

اگر نیکیم از شما ایم و اگر بدیم از شما ایم اینقدر میدانیم بر یقین که مستحق امانت بسیار ایم لیکن شکر
 خدا میکنیم که مردم رحم کرده امانت کم میکنند دنیا و ایل دنیا و حطام دنیا و کار و بار دنیا معلوم در راه
 بدل مال و جاه و جان باید کرد این عادت مستمر است بیت ما بحی الله و السهول معاً من
 لسان الوهمی فکیف تا برے غیرت خود شیخ محمد را بنام دیگر یاد نباید کرد و دیگر سپر کور در شهر
 و آمد و بخانه مشایخ رفت و نذر های نیک گذرانید بعد روز چند ماه بدست خط زری فرستادند
 صد خواهد بود در آن وقت بروی آفت ضبط اشتها شده بود نفس مرا خوش نیامد که خود دنیا بدوز
 بفرسید قبول نکردم گفتن شما و تعب ما نذر قبول کنیم انشاء الله تعالی چون شما فرح حاصل شود
 قبول خواهیم کرد بعد از آن فرح حاصل شد خود آمد اما معنی را درت رو نیافتم اینقدر هست که ظن
 فی الجمله وارد و السلام *

مکتوب نود و نهم - نظام الاسلام و المسلمین را از رویش کلیم الله دعا و سلام برسد انتها
 آنکه یک قطعه کتابت بمضمون آنکه چند قطب طعام اعظم شاه فرستاده و شما قبول نکردید و براس
 در رویشاں نیز قبول نکردید - و منع ذکر جهر در مسجد - حق این است که شما هم خوب کردید و او هم خوب
 کرد خوبی شما ظاهر است که طعام نظمه خوردن چه نافع است اگر چه فقر برے مصلحت قبول
 همچنین چیزها کرده اند بعد از آن بصاحب مخصوصه داده اند که بر وصال حرام میشود و خوبی او

آنست که علماء ذکر جهر در مسجد منع کرده اند وقت شام اگر مردم بنوازل آوایند و غیر ذلک مقید نشوند
 پس در نیوقت ذکر جهر چو آسیبا باشد صد کس یا دو صد کس باید کرد اکثر علماء در اصل ذکر جهر در نماز
 دارن آنچه جائز است و در مسجد جامع بوقت نوافل با اینهمه مردم و سبب منع علماء آنست که نماز فضل از
 ذکر مجرد که ذکر عام است و صلوة خاص چه در نماز ذکر است و در ذکر نماز نیست پس از ذکر بیجا
 وقت مصلیاں پریشان میشود بنا بر آن ذاکران جهر را منع باید کرد که وقت آنها پریشان نکنند و
 شمار آن بس نبود که در زمان غازی الدین خان مغلی صفوی را در زرد بے همین ذکر جهر در مسجد
 ذکر جهر در خرابه و ویرانه باید کرد و نه در معموره خصوص در مسجد دیگر بدانند که بادشاه هند و ستان
 از اولاد امیر تیمور است و امیر تیمور ارات بخدمت شاه نقشبندیه داشت این تورانیان قاطبہ
 و کلمہ جمعون فسکاکے سلسلہ نقشبندیہ اند و هیچ سلسلہ دیگر را وزن نمی نهند عجب است که
 شمار این سلسلہ هم رسیده است و شما جاری نمی سازید و رواج نمی بیند فعلی نداشتند و بد
 فقیر آنست که غلو در سر و سماع خوب نیست که این امر مختلف مینماید و غلو در مراقبہ خوب است
 که متفق جمیع سلاسل است پس بعد از نماز فجر با جمیع یاران تا وقت اشراق مراقبہ باید کرد و
 بعد از مغرب تا عشاء مراقبہ باید ماند وقت ظهر و عصر اگر توفیق باشد باز مراقبہ باید کرد و روز
 تمام روز مراقبہ باید ماند و مجلس فکر منحصر در شب جمع باید داشت و مجلس سماع در یک روز از ایام
 هفته مقرر باید ساخت و یاران را ذوق و شوق چنانچه در ذکر جهر و سماع میشود همچنان ذوق و شوق
 و محویت و بیخودی در مراقبہ هم پیدا گردد **۵** تو سباش اصلا کمال این است و بس + روز و گرم
 شو وصال این است و بس - بیشتر اوقات در مراقبہ باید بود حلقه مراقبہ و سنج از حلقه سماع
 باید کرد و مشورعت را احکام باید نمود حضرت خواجه قطب الدین بختیار کاکلی بغایت مشغول بمراقبہ
 بودند ایام در مراقبہ بزرگان کامل را حالتی بهم رسیده که بگیاگان فوت پنداشتند قصد
 تجنیز و تحفین کرده اند تا با نژاده روز بیہوش محض مانده اند این بود ما سماع و سرود پیش
 این مراقبہ بخوبی نمی از در یاران اہل علم را درین تفسیر حدیث و عبادات و فقہ در میان علم

وعصر و بعد از صبح بگویند و اهل شوق که اندک بعلم آشنا باشند درس لمعات و لؤلؤح و امثال آن
 بهر حال مراتب تکمیل به از مراتب تلویح است و آخر شبها بعد از نماز تہجد بمراقبہ نشستن باند
 ذکر جہر کہ مشوش خلوت اللہ باشد کہ مراقبہ احتمال با ندارد و بحالت ذکر جہر آرسے در بیابانہا گذرند
 لطفے دار و دورسین شہاد سلوک و سیر مشائخ اللہ مطالعہ باید کرد خاصتہ تذکرہ الاولیاء شیخ فرید الدین
 عطار و نغفات الانس مولانا جامی و منازل السائرین و رشتات نقشبندیہ و امثال ذلک باقی
 ماند ملاقات و دوستان مسنون آنست کہ ہبہ ملاقات باید کرد و اگر دل نمیخواہد اختیار است ترک کنید
 این ہم طور است بزرگان چنین ہم کرده اند مقصود من ازین تطویلات آنست کہ اغراض خواہر
 و عام را بر شیخی شما جانا باشد یا نہ را کہ خلافت بدینہا بگویند بہارقبہ بزرگانہ کہ از فحوائی سخن
 و رقم ایشان علم و کمال ایشان معلوم خواہد شد و حقیقت باطن نیز و السلام علی عبادہ الذین ^{صطفی}
 مکتوب صدم - بخدمت شہانہ نظام الدین و الدنیا سلام فقیر رسانند و این سخن ہرگز بربلا کتبہ
 کسی مذکور نگردہ باشد کہ ما قائلیم باخفاء آن الاعلیٰ من القیٰ السمیع و ہوشہید و صلی اللہ علی سیدنا
 محمد و آلہ جمعین و اینچہ مرقوم بود کہ اگر ذات بحت در دیدن نمی آید پس حیات عشاق عبت است
 لے درویش حیات عشاق عبت نیست حیات او بر لے عدم دید با سومی است و چون این امر
 عظیم حاصل شد ہمہ مراد و رکنار او ہنہا دند و آنکہ محبت را بصورتے و تشبہی و تنزیہی تصور
 کنی افادات بحت نامذ و اینچہ مبعوث تست ہچو تو است ہر جہہ باشد این اصل را مقرر دان
 و برگفتہ بچیزدان قباحت شناس بے صفت و بے رنگ بے قید بود و بے کیفیت کیت باشن ^{و السلام}
 مکتوب صدم و حکیم - درویش نظام الدین مقتدای اہل عشاق با دخا کبایے درویشان
 کلیم اللہ سلام سیر ماڈلے عاشق صادق با آنکہ از جوع خلایق و کثرت مریدان خود را گم
 نخواہی کرد کہ در دنیا قیمت دارد عشق آہی کہ سیر باین قیمت دارد باقی ہمہ تسویلات نفس است
 باید کرد کہ روز بروز عشق آہی افزون شود ہرگز ریا و عجب را مدخل نباشد و شکستے زیادہ شود و سوا
 دو خادم ناشی را نگاہاں آید و اینچہ از غیب رسد از و نصیب خود خواہد و خود جدا کنید و باقی کہ

فاضل باشد آنرا وقت شام ہر قدر عزیزاں کہ وارد شوند پیش آہنبا باید داشت دروشی کہ خلوت خانہ
نہار و زندگانی ندارد و اگر حق پر رسید چنانچہ در زن کردن بے آرامی است همچنان بوجہ صحتی
آرام است والسلام

مکتوب صد و دوم - شیخ الاسلام و المسلمین نظام الدین اعلیٰ المدور رحمۃ فی مراتب التوحید
و اتصال طریق العشق و التفریذ از خام درویشان کلیم سلام موصول است لے دروش
عہما لمن در اعلا کلمۃ الحق و ایصال فیض من الہدای الی الہدوی و بالمد مقصر نخواہند بود
بدست کہ ہر سلسلہ شامہ سیدہ مرقوم بود کہ از پیرکانہ متوجہ بشما میخوام کہ شوم لے دروش سجد الہد
کہ مصلحت این کار شما نیکو میدانید کہ ہر چه بیگویند خوب خواہد بود اینقدر باید کہ نیت فاعل بر فعل خیر
یہ باید کہ نیت المرغیر من عملہ دنیا و اسباب دنیا بیج در بیج است ہر چه بلے حق است خیر است
باقی ہمہ شر شہرت و قبول خلق اعتبار ندارد خدا تعالیٰ بیج مسلمانی را باین بلا مبتلا نکند مرقوم بود
کہ ذکر جہر با یاراں در خانہ موضع دیگر میکنم لے دروش بیجو در ذکر مولیٰ باید شد کہ بیجو دی شامہ
فقہ قفاست بعد از آن بقفاست در ہر ذکرے و شغلے و مراقبہ کہ بیجو یعنی شود در حساب ستاد
این فن بیکار است لے دروش طریقہ عجیبہ دیگر است میخوام کہ آنرا بخلق رسانند فی الواقع
بہن در است امید کہ معمول شما افتد و عالمگیر شود آن انیسیت کہ بعد نماز فجر حلقہ کنید ہر چند
زیادہ مردم باشند بہتر و فقیر و غنی و عالم و جاہل ہر کہ باشند داخل حلقہ شود و مراقب نشین و چشم
فراہم آرد و شمانیز چشم فراہم آرد و از چشم دل بقوت اسم ذات متوجہ دل مقابل باید شد کہ فیض
زیادہ ہمیر سلاز آجا معلوم میشود المقابلہ خیر من المقارنہ و گاہ گاہ توجہ اصحاب ہمین اصحاب بسیار بایدند و
بصورت اسم ذات دل خود تصرف باید کرد کہ این فتح جہر دل مقابل کہ تہربت او منظور و مختار افاقہ
این تصرف ر مقابل بحضرتی دل او خواہد شد مثلاً کسیکہ صفائی دل بسیار دارد و بہوش و بے خود
شدہ ہفتد و غلطان غلطان شوق و بقراری نماید باید کہ اہل حلقہ بآن نیرد از ند و بگذارد
کے ہر چه خود بکنند اگر کسے خارج از حلقہ رعایت حالش بکنند رواست و کسیکہ صفائی قلب

و محب یقینی الصادق المصدوق فی الشوق النایح الحجب الذوق نظام الدین بلینچہ از کاتب الہود
 و سلوک طریق و داویافتہ و بان معاملہ نمودہ و مالک آن امر گشتہ با دانست کہ از روی شفقت و
 علی اعباد اللہ مستحقان این طریق رسانند نشیر طبیکہ عنوان ظاہر خود را از رسمہ شریعت و بدیضیا
 مزین داشته باشند و مراد است ابناء دنیا نہ نماید و انزوا و تجرید و تفرید بشعار خود نماید کہ اگر این چنین
 یابند آنکہ بر من اعتماد نمایند و من اللہ النصر و علیہ التکلان و لا حول و لا قوۃ الا باللہ العلی العظیم
 التماس آنکہ چون اندیشہ سالک از هجوم خطرات مستغرق گردد و بلا حول گفتن و معوز تین حجاب
 کمی نہ پذیرد و از معالجہ آن در مانجیہ علاج کند امید کہ از روی شفقت معالجہ سربج الا تردین
 باب زدہ نکالک عطفوت گردانند۔ جواب تجدید وضو کند و اگر غسل میسر شود بہتر و در رکعت نماز
 او کرده سبزی بہ نهد و این معادریک نفس یک مرتبہ اگر تواند سہ بار بخواند یا مقلب لقلوب و
 الابصا لثقل علیٰ ذینک یعنی ای بر گردانندہ دلہا و بصر با ثابت دارد دل برابر دین خود چوں
 خطرہ بر مرکب نفس سوار شدہ در دل جولان میکند اگر انس نفس بدارند کنند بسیار کم شود
 و اصل انبیت کہ مولوی قدس سرہ میفرماید بہت پور بند و سوسو عشق بہت و بس + ورنہ کہ
 و سواس را بہت است کس + والسلام +

مکتوب صاحب و پنجم۔ شاہ نظام الملئہ والدین و الاسلام و المسلمین زین اللہ تعالیٰ بوجود
 شریفیہ سالک الفقراء الی یوم الدین از فقیر کلیم اللہ سلام خوانند و بہمہ حال مشتاق خود ہند
 الحمد للہ کہ این نقش خاطر خواہ نشست و قرعہ توفیق الصیال فیوضات الہی بنام آن نیکنام
 در گاہ الہی زود، ذلک فضل اللہ یؤتیہ من یشاء واللہ ذو الفضل العظیم شکر این نعمت را
 مرا از شما بیش باید کرد اما بسے برادر سعی مبذول آن سازتہ کہ فیض با کثر مردم متعدی شود
 بہر کہ فی الجملہ اصلاح داشته باشد باز و در بیخ ندارد و در بندہ آن نباشند کہ اللہ تعالیٰ تاثیر خواهد کرد
 مرا محمد رحیم بیگ یک کلابی کلاب درہ ملاقات این بے بیخ نمودند اند کہ از حلویات نبات بہتر کا
 دادہ شد جوان سعادت من از شغل احمد بیگ بیشتر از مرزا رحیم بیگ بنظر آمد و اللہ اعلم عند اللہ و اللہ

بایاران خود در خلوت مخصوص خود شنیده باشند که امر و زقدر راگ مشایخ معنی شناسند و آداب
 رعایت نمیکند و تصدای این طرف نکنند بلکه در لشکر این طریق ریشاخ سازند و بمردم رسانند و السلام
 مکتوب ششم - الحمد لله والسلام علی عباده الذین اصطفی ابا بنی محبت الله حقاً و محبت الفقراء حقاً
 و محبت غیر هم فی الله حقاً مولانا نظام العشق و الشوق والدین از فقیر کلیم السلام خوانند و پیوسته
 ناظر احوال خویش دانند کتابت سافنی باند که هر سول بود دست شیخ عبدالقادر رسیده بجهت انجام
 باید که کتابت پله در پله بنویسد و موقوف بر چیزیست ندانند خبر آمدن شام از اجعفر بیگ میگفت ما علوم
 نیست که اکنون چه بنظر رسیده اگر قصد همراهی میاں شیخ جیو بنیارت حر بن النسرین باشد و چه
 وارد و اگر اتفاق نیفتد خود این طرف بیایند الله تعالی با خود دارد و آنقدر که بخود سازد و السلام
 میاں محمد تقی از کم صحبتی شما هیچ تفاوت نکند بحال ایشان متوجه خواهند ماند و السلام
 مکتوب س و هفتم - فضائل و کمالات دستگاه عوارف و معارف پناه مولانا نظام الدین و
 الدین مخصوص سلام فقیر خاکی است در ویشاں کلیم الله اعجاز شرح شوق آنکه معلوم شد که
 شمارا منصب در ویشی از دیوان حضرت و ارباب لطایف که اکال ملک حقیقی است عنایت گشته
 دلیل برین آنکه از فضل الهی شمارا محبت دنیا و اهل دنیا و اهل آن نماند اللهم زد و لا تنقص لیکن
 کار استقامت دارد اگر شمارا استقامت دهند کمال فقر داده باشند بجماله الوقت این دو کلام وقت شب
 نوشته شد از دلج موجب تشویش است در آن آب و تاب و قات و صفائی باطن و طمطراق و استغنا
 نمیند الا ماشاء الله تجرید ظاهر و سبیه تجرید باطن است هما آنکه اگر تجرید ظاهر را از دست نباید
 و اگر ضرور و لا بد باشد که به هیچ وجه از گزیرین باشد و اهی اختیار باید کرد قالوا البکوحین من الشیبه
 زیرا که آنها تعلم شیئاً من الفنون الموجهه للاضاعة اوقات الفقیر الصوفی و اما الشیبه فبها تقود تجریدی
 اضاعتها و اگر او میسر نماید برای تعفف اگر از دلج کنید باید که دفتر کسے باید خواست که در اصلت نتجا
 معروف بود در ربند دنیا وی یکدر چه کم که آسودگی درین است فقیر شما در اول تحصیل علم از دلج
 کرده بود قبیل از فرائع علم از این بار فایز شده اکنون دایمی خریدیه آزاد کرده در عقد نکاح شرعی

می آرد که آرام یافته ام عیاش عیب است عیب فرزند عیب پدر است بعد تجربه عقد خواهند بست و
 مناسب شان شما نیست و در کنیز اگر قدرت نباشد که بیم غوغا خواهد شد بخلاف آنکه قبیلہ کلان
 مصرعه مردیت بیازمای و انجمنی زن کن - آزمائش همین راه خوبست بعد از آن خود احتیاج شریعی
 نمایند مگر اندکے محبت و عادت کسی از حر آنرا نخواهد یعنی بنیند که مادر اسمعیل چه بود و مادر حضرت
 زین العابدین چه بود و مادر امام باقر چه بود و مادر امام جعفر صادق چه بود همه در مخرمیده بودند و السلام
 مکتوب صد و هشتم محبت اطوار خواجہ دیار ام از یاد حق با برام تمام باشند قبل ازین نمینقه رسال
 این طرف نموده بودند یکے از دوستان شاه نظام الحق والدین رسانید و ازین طرف جواب
 مکرر رفتہ قاصدان نامہ بر راجہ لوال کرد و السلام

مکتوب صد و نهم در جواب مکتوب سید محمد درج شدہ شہو آنکہ بحکم اصیفا لزم چون باین فیض
 کہ طریق عشق و محبت است فایض گشته اید باید کہ در ترقی این کار بکوشید و ازین قطره دریایا نوشید
 الحمد لله علی ذلک کہ ارت آبا کرام بآن وارث علی الاستحقاق اندکے از بیش رسیده بکوشش استیفا
 سہہ تو انکورد و السلام عصر دلا بسوز کہ سوز تو کار بار دارد و الدنیا بوم و لنا فیها صومہ بہر پنج کہ سبگذرد
 شاو باید بود کہ اگر ہوا میسر کرد از آن سوز و از ما بند شوند لاشکایں ترک ہوا تلخی دہ است
 لیکن از تلخی بعد حق بہ است و المد بخورد و اللسان مندا انسان منہ ایاہ و السلام

مکتوب صد و دہم درویش عبدالرشید معلوم نمایند کہ مینا حقیقت طریقت است و مینا طریقت شریعت
 آنکہ در چشم و جمال شریعت بیش بود طریقت و حقیقت تم و اکمل بود و علامت حصول بدرجہ حقیقت
 انیست کہ روز بروز آنا فنا ساکت و در شریعت قدم راسخ گردد و این ملحدان کہ شریعت را از دست
 کلام لاطائل ملیانہ بسبب گدالی و لغتہ چرب نموده بہ قشر عاں طعنہ بے حقیقتی مینرند تعزیر کردنی اند
 کہ سہہ توحید اینیاں بے معنی است و بے لطفی قالی است بحال ز بہار در صحبت مہنیں حقا نخواہند
 و کلام توحید از ہجو بیذنیان نخواہند شنید آنرا کہ آنا فنا در شریعت توفیق رفیق گردد لمحہ بولمحہ و لفظہ بلفظہ
 حال شگرف کہ مقبول کتاب مد تعالی و سنت رسول المد علیہ وسلم پیدا پد و و از اسوی المد ما و لوی

اگر سخن او و فعل او دیده و شنیده حال و مقال باید ساخت بدانکه کنه غیب لغیب تعالی شانہ مدرک
 بیخ بنی و ولی توان شد انبیا، و رسل و اولیا، کمل و عوام و خواص اشرف و ملک در عدم ادراک این مرتبه
 برابر آمد و بخیر کم اند نفسیہ اند رفوف بالعبادہ غفا شکار کس نبود اوم باز چسبید، بلکه اینجا همیشه یاد است
 است و اوم راه صدیق اکبر ازین مرتبه خبر می دهد که العجز عن الادراک اما الله طلبی است ادراک رایی
 مرتبه پیش محققان عدم ادراک است و بس بعضی از کمال تحقیق سخن بجای میسازند و نامد که کنه ذات بر علم
 حضرت جل شانہ و غیر بانه ہم نیست زیرا که کنه ذات اطلاق اصلی دارد و علم لامحاله اگر چه علم مطلق باشد هم
 لازم آید و مطلق حقیقی برداشت احاطه نمیکند اگر چه این احاطه هم مطلق باشد زیرا که خالی از احاطه نیست
 پس چون اطلاق کنه ذات از علم حق بیرون باشد از علم ملک اشرف معلوم کس نمیشود که کنه آن یا کجاست
 اینقدر هست که با نیک جرس سے آید میدانی که آن با نیک جرس حدیث آن با نیک جرس شیون تنزیلات
 و انبیا حضرت وجود مطلق که در مراتب کیانی و اہمی این سخن را نیکو دریاب که خود مبارک اصل کار است
 اگر گوئی وجود مطلق هرگز درک نمیشود و آنچه در چیز ادراک می آید نیست مگر حادث و صورت ذهنی - و آنچه ترا شنید
 اوست همه حادث است پس چه معنی دارد فعل ایشان شہود ذات و تجلی ذات و محبت ذات معرفت ذات
 لے درویش معنی این کلمات نیست که چون سالک از امور درایت ذات غایب بود این غیب شہود ذات است
 و عدم شناسائی و اوری شناسائی ذات لیس قاعده کلیہ نمودم فقیس علی ہذا القیاس نہ آنکہ چیزی محسوس و
 معقول و منظور و مذہون معلوم سالک میگردد و شہود و تجلی او و معرفت او و شہود ذات و تجلی ذات و محبت
 ذات و معرفت ذات تعالی اندہ عما یقولون علو اکبیرا لے جا اں انچہ در جن تو آمد ترا شنید حسن گفت
 افتصدان ما تفتنون نشنیدہ مگر چون این مقدمات معلوم کردی و بالا جمال کہ تفصیل آن درین متن مذکور
 بدانکہ سالک در مراقبہ عبور با نوار افتد و استادہ شدن قانع بر آن شدن از کمال فطرتی است بلکہ نفی آن
 کردن و توجہ بحضرت غیب ہوتی گفتن نشان سعادت - یا صورت در میان است خواہ صورت ارواحی یا صورت
 مثالی یا صورت انشائی یا صورت لطیف یا صورت کثیف یا نورانی یا غیر ملون یا ظلمان یا مہر یا غیر ذلک
 یقین بدان کہ ترا نصیب از محویت و محاق و طمس نام نشدہ آری اگر سبب جدا کیف ری کہ آنجا طمس محض و

و پس بخت باشد و آنم که بهره مندگشتی و تفصیل این مرتبه در سایر مراتب گوی که یانی باید شناخت خصوصاً
 در حضرت انسان که جامع جمیع مراتب و شئون است و بالبد التوفیق کاغذنامه با تمام رسید و السلام
 مکتوب صد و یازدهم - شاه فقیر بعد سلام معلوم باد که شمار تو که بهای عمده بهم رسیدند اما قبول نکردی
 و طور توکل و فقر را از دست ندادی خوب کردیدی باید که وضع را بهر حال انجام تا لب گور باید کرد و اینکه فتوح
 رسد آن فتوح لایزال از غیب هر چه رسد بے عیب است غرض از حق تعالی اگر باینخواست آن باید خواست
 که هرگز باینخواست تا خواسته در میان است میدانی که چه در میان است سخن از وادی دیگر میگویی و السلام
 مکتوب صد و دوازدهم شاه علیم بعد سلام معلوم باد بهتر آنست که در خان بیخ نه بخت باشد و چون خصمت
 این مورد میان آید در آن نقابت و اسامی اصحاب سلسل بدست خود نوشته و سه پارچه و الاخره قادر و خرقه
 چشمت و نیمه آتین بقتنند و چادر قدریه است - و دیگر همچنین سنت مشایخ جاری شده که قسام قسام میدانی
 بهم میرسد بعضی بطوسی بعضی بطوری - و دیگر اختلاف است همه رحمت است اگر موافق شریعت و طریقت
 باشد و الاعمال و السلام علیکم و علی من لدیکم

مکتوب صد و سیزدهم مقبول ابل بعد محمد علی سلمه بعد دولت محمدی در ترقی و تزیید باد اغراض استماع جریان
 و گرمی یاران شب یازدهم بر ماه زنده داشتند و مسکین خزین نهایت خوش ۵ لے وقت تو خوش که
 وقت ما خوش کردی و حق تعالی قرض شما او کند که تقه توکل بخورد که تقه توکل فرزه خاص دارالامانکه این
 دولت بدست آید کارخانه محبت و عشق جاری داند و اگر در یاری تربیت بنیند اجازت داده باطراف اکتفا
 بفرمایند که علم عشق محیط کائنات گردد و السلام

مکتوب صد و سیزدهم حقایق و معارف آگاه شاه محمد علی سلام خوانند الحمد لله که وضع شما مقبول ابل الله است
 سلام را جاری داند و اجازت از مستحق اجازت در بیخ نازد بهترین اوضاع توکل است انشاء الله استیم روزی
 خواهد شد غلام محی الدین را توکل بفرمایند و مستقل در داشتن ۲۸ صفر که روز مجلس وفات حضرت شیخ سحیحی المدنی
 است و باینده شما از دم کرده و باینده انشاء الله ایشان را هم سباب میسر خواهد شد و حال فقیر نیست که بچه چپ
 بر کف دست چپ خوب نمی نشیند و از قوی راست وقت رفتار لنگه میکند سن بهفتاد و نهم رسیده چند

دے باقی اگر باشد در یاد مولیٰ که اولیٰ است بگذرد و السلام
 مکتوب صد و چهارم - باعز اخوان الصفا و خلان الوفاق شیخ محمد علی رسانند او بجانہ تعالیٰ اجل نشانی
 از قرض مخلوق ربانی بخشیدہ با دای قرض خود تو فینق خیر رفیق سازد و گوشہ تو کل فرہ دیگر دارد و در این
 سیرت فیض بیشتر از بیشتر محیط عشاق میگردد الحمد للہ کہ درین صورت ہمہ فیض شیوع دارد اللهم زد
 لا تنقص بہمہ یاراں سلام رسانند و بفرزندال نیز سلام برسانند :

مکتوب صد و پانزدہم حاملاً و مصلیاً و مسلماً برادر دینی محمد علی سلام مطالعه فرمایند خلافت نصیبی است
 و دنیا مضمونہ حضرت صمدیت است بیخ نبی بدینانہ آونختہ است تو ابان ایشان را باید کہ نہ آویند و بزنی
 فقرا و طباس فقرا عمر گذارند و ہمیشہ در اعلا کلمتہ اللہ کہ از پیران من عن سیدہ کوشش نمایند و درین بار
 جہاد نمایند و این کار سهل بخ انگارند و منتشر در معمرہ عالم سازند کہ رضاء الہی درین است و اصلاح
 مفسدہ فرزندان آدم نمایند کہ انبیا معجوت برسی ہمیں کاربوده اند اوقات را مضبوط دارند تا مریدان را
 بسط باشد و براضیت و مجاہدات امر فرمایند و از زریل تخلی فرمایند و بفضائل موجب تجلی التماس آن برادر کہ نہ
 تہیہ ترک کہ خدمت این درویش بسیار کرده مرسل گشت مراحہ قدر مقدار هست کہ تہیہ مرا خواهد بود صحبت
 اغنیاء ہم قابل است اگر این طور اختیار کرده اند اجتناب از صحبت این مفتون نیاباید کرد و اجراء سلسلہ
 نماید ببت عرس حضرت شیخ ۲۸ صفر مقرر است ہمیشہ کرده باشند در شہر سے نشینند کہ بسیراہ باشند
 تا آئندہ و رونندہ از شما چیزیے بارسانند و السلام :

مکتوب صد و شانزدهم برادر دینی میاں محمد علی سلمہ اللہ تعالیٰ بہت تراز لنگرہ عرش سیزنہ صغیرہ
 دانست کہ درین آنگہ چہ فقاد است و حق تعالیٰ فرصت دہا کہ طریقہ توکل سپری و خود را بدروازہ حق بدو
 اگر خوف قرض است مگر در خانہ او کمی است کہ بدو باجی گیری ادا نخواہد شد کہ طالب دنیا است باجی است
 چہ قصور و مطالب آن چیز افتادہ است و حق بجانہ تعالیٰ از زور یکہ اورا فریدہ است یک گاہ لطف با و کرده
 باجیاندا ز ہمار کہ دروزا زہ توکل را محقر نناسی ہمہ حاجات ازین باب روا گیری یقین ثنائی اجراء سلسلہ توکل
 از آن میشود کہ در صیغہ نوری اگر بعضی در صورت باگیری با حق متحقق بودہ لیکن اجراء سلسلہ سپری مزیدی

خوب در صیغه توکل فقیر زاده محمد حامد محمد فضل الله و محمد احسان الله سلام میرسانند:

مکتوب صید و هفتادم مجتبیای در سندات محمدی عاشق برای لهای عاشقان الهی طبعی صادق و واقف اسرار
 خفی و جلی شیخ محمد علی از درویش سلام خواننده برادر کوشش فراد که فیض این سلسله عالمگیر شود و گروه
 غافلان را بجلقه ذکر و مراقبه بدر و از عرفان برسان که این خیره معرفت بهتر از دوازده گنج دال است که بعام
 سانی چون از بار و رض فایغ شوی گوشه توکل لباس فقیر بیوش که این موضع بهتر از وضع نوکری و چاکری است
 حقیقت آن فقیر از شیخ احمد معلوم خواهد کرد و حفظ اوقات بذکر و مراقبه همیشه عرس نازدهم لازم وقت است
 مانده نشود هم بدان خود سلام فقیر رسانند و حامد سعید و محمد فضل الله و محمد احسان الله سلام میرسانند:

مکتوب صید و هشتادم بنام جامع مکتوبات الحمد لله که خیریت آن دوست جانی از اکبر آباد رسید باید که تار سیران
 بمکان استقرار از منزل و مراحل بیابانها آگاه سازند که اکثر جای المکتوب نصف الملاقات مقرر است
 اینجا تمام الملاقات خواهد بود ای برادر دنیا که در تحصیلش ایمان دوست و و بچکار آید آنقدر مصروف نشود که دل بر باری
 و از حلیه فلا پرستی عربان سازد و اینچنین دنیا مبارک برای هیچ دشمن مباد و دنیا آنست که با حفظ دین زمین
 اما آن مد اگر تمام مال مراتب بند میسر نیاید و در زمان تحصیل این هم نباشد که از تغافل بلند از کاسبین
 افتد که گرچه در تعبیر جسم فایغ از دل نیستیم + دست در گل دارم اما پاسبی در گل نیستیم +

مکتوب صید و نوزدهم - اعزاز از شیخ احمد درویش سلام خوانند صحبت درویشان تاثیر نفس ایشان یک
 لمحہ بیک عمر کافی است بیت هرگز نمیرد آنکه دلش نده شد عشق + ثبت است بر جریده عالم دوام ما +
 پس آنکه مدتی حق صحبت بسر برده از خلاف صحبت مقصود نباشد پیش آنکه دلش صحبت آگین شده
 و روز نزدیک مساوی است و لطیفه قلبش با بلوار محبت الهی شب روز حاوی ما را هر دم پیش خود تصور
 نمایند و خود را پیش خود یکدم تصور نمایند ای خواجه اگر در خانه کس است صد حرف مجویک فایغ است السلام
 مکتوب صید و بیستم اعزاز الاحباب فی عشق الاحد عشر الاصحاب شیخ رحمة الله عليه السلام و اما کم حین کان بداهة
 الشوق سید الحمد لله که مخیر وصل مامل بود چون نعمت فایغ از فرغ بر شما که شکر این نعمت فایغ شناسست از بر سر
 و صرف همت است از هر غیرت بسوا و تعالی و تقدس باید کرد و دنیا را یکس از سر می که عبور هم کرده بودند و نند

ودل را از آن وانچه در اوست از زخارف کسید شمارند و یکی معلوم شد که تا شیخ عرض حضرت را منبر بفاصله و شستن
 جزا که آمد نماز اجزا حنا به اوقات گرمی را گرمی داشته باشند که در پیش آنچه دارد همین وقت دارد مباد که ازین نقد
 مفلس افتد امور دنیا برای فراغ وقت و وقت برای امتناع آخرت آنکه در بند تقصیل دنیا مانده و ازین به آن طرف
 هم میسبون اقم میسبون منعا و الله لبس بشرو به انفسهم اولئك هم الخاسرون
 این دو کلمه بیه اصحاب احباب است و در خانه اگر کسی است یک حرف بس است در بصری الاول حقیقی را
 افضل خویش درستی که شصت و شتم بود فرزند بی عنایت کرد نام محمد و لقب و فضل الله و کنیت او ابو الجهد
 کردیم سلام این علاج را نام بوالدین بزرگوار خود رسانند و دعا در حق او فرزندان التماس از که بر عشق ز سیم و در عشق
 میریم و در زمره عاشقین مشهور شویم و بخدمت حافظه عبد الله حیو و محبت الطاهر شودت آثار عبد الحی و شیخ
 عبد اللطیف و نزدیک بدل غلام جعفر و مهر کیش محمد جعفر و دولت دوستان من شیخ محمد و محب محبوبان
 و رگاه میان محمد علی و طالب فقیه و فقیر عبد الحق و صادق و در صدق مخدوم و دوست یک نگ
 الفخاں و جمیع یاران که با او این نایا و کنند سلام محبت انجام نمودت استیلام رسانند
 مکتوب صد و بیست و یکم اغر قلوب الاله الا الله ارشد هدایت طریق موصلا الی الله شیخ احمد محمود العاقبت
 در پیش سلام سنون بهر اوجه مشغول ریچوانند نیتة الشوق که مر سول بود موصول گشت دل عشق منزل را
 فرحتی اندازه حاصل گردید معلوم شد که بعد از تعب بسیار و بیخ بیخار بمقتضای ان مع العسر و ان مع
 العسر روی آرام و طمانیت از حجاب لغیب نمایان شده و مشوق آن فرح بعد از شدت چهره مقصود از نقاب نصیب
 گردیده حقیقی جمیع باطن که مرکز حالات آدمی است از دایره شتاب ثبات بر آورده سوید آجان مال
 گرداناد و جمیع صویبه علاوه و جمیع معنوی ساخته نور علی نور کند و ای برادر آنچه میکند تلهف بر آن نیت
 آنچه میکند و در تاسف بر تقدان آنست بایه دل مشغول باطن فی الله بایه ساخت خورد و خواب گردنخواه
 شد و گردن شد چه ستاره همی این گوشه بسلام یاد آورند بنده خاالت مصطفی حامد سعید و محمد فضل الله
 و اہبات بانبات و سایر اہل خدات سلام میرسانند
 مکتوب صد و بیست و دوم - حق جمیع صویبه و معنوی از لطف و کرم خویش ما دسا لهاست که در گردانیت با

مکتوب صد سبت چهارم - خوارق فتوحات غیبیه خوارق فیوضنا لاریه مبل علی حق منزل قدوة الاخوان سینه
 الخمان اغراضی اجمیاد مکتوب شریف بعد سالها که جمادی الثانی ۱۲۰۰ هجرت افزا گشت الحمد لله علی انک
 ما در سال جواب رنگ نداریم اما اگر قاصداں نهادن در نزد مکتوب نرسانند و اگر رسانند تخلف در وعده
 نمایند باز خبر نگیرد این طریقه علاج بود که اعرفه دیگر توفیق انخواط در سلک بجا و نیاز دلی برادر این سلک حضرت
 شیخ یحیی قدس سره است هر که ارادت نمی آرد با قطع سعادت میرد ارادت صفت مرید است نه صفت پیر اگر
 کسی گوید مثلاً که من مرید زیدم و زید گوید که مرید من نیست زید کاذب باشد و او مرید زید باشد و اگر گوید که مرید زید
 نیستم و زید گوید که این مرید من است زید کاذب باشد زیرا که ارادت صفت مرید است و از حال خود خبر میداد
 قول و معتبر است پس اعرفه که دم ارادت میرند در قول خود ایشان صادق اند این دم قدیم جدید را
 قبول کردیم ان عهد الله کان مستوکا ازین عهد پرسش خواهد شد طاقیه و امنی مع الشجرات داده
 باشد و افکار و مراقبات که بشمار سیده باشد بتوفیق الهی آثار و نتائج ظهور خواهد کرد کسانیکه از پیرانیه و نبوی
 انتقال بسوفیه کنند بنایت عزیزان که من تشبه هو ما فهو منه هر معاصد حال ایشان هم پیران قدیم و
 جدید من الصالحین الصالحات همه را سلام رسانند برخی از حال خود گویم سبت چهارم جمادی الثانی مولد فقیر
 و شیخ تولد فقیر غنی است تا امروز نهم شهر جمادی الثانی است سال عمر مفتاد و شست است چهارده یا پانزده
 باقیست که شروع سال نهم خواهد شد آرزو نفس و حج المفاصل با فواظ شده که دست چپ زانوی باریک است
 و هر دو پا آسایده اند و چهار ماه است که صاحب ششم درین روز رنگ ننگان با استعانت چندی زانودون نخ
 میتوانم رفت تا زبیه تمیم نشسته میخوانم همین روز مشورت حکیم معیل قصد خوردن چوب صینی دارم المد سجاد
 موافق آمدن آن در فرزند آن سه فرزند و سه ختم موجود اند حامد بحسب سلوک مشغول است محمد فضل الله ساله
 دوازده سیپاره قرآن حفظ کرده محمد احسان الدین پنج ساله مکتب شده بخواندن سج مشغول است اما سه ختم یکجانبه
 محمد ششم ولیم بی بی راجع نام دارد و دیگر بی بی فخر النساء برادر زاده خود و دهم سیوم زین بی بی مشهوره بی بی
 مصری چهارده ساله است اما حال جائی نموسب ه و السلام غلام داود با یاران قدیم و جدید سلام میرساند
 شاه ضیاء الدین و جلال الدین هر دو خلفه با قوت شدند با روح گذشتگان فاتحه خوانده شد غلام حضر عرف

میان صاحب الف خاں شیخ عبداللطیف و حافظ عبدالمد و محمدرم و شیخ محمد و شیخ عبدالوہاب
 و فقیر محمد و علاؤ الدین بہہ راسلام سنانہ و محمد باقر و قاضی احمد ہواہی باسماۃ بہہ راسلام رسانند
 مکتوب صید و لبست و پنجم حقایق آگاہ معارف دستگاہ شاہ حافظ عبدالمد ہواہی حضور سرور باشند۔
 مکتوبات شتمل بر اسامی طالبان رسید ہر کہ باخلاص باطن پیدا کرد ماہمہ را قبول کردیم شما صحبت باور یافتند
 و وکتولی در قریح آنجا موجود اند ہر طالب را موافق حوصلہ آن بہ نیابت ذکر می و شغلی بفرمایند و دست
 شما بہ نیابت دست ما شمرند و صحبت کنند و ذکر و بطایقات و انانہ را متفانچہ ہوشانند و از حالت غریزان
 ہمیشہ می نگاشتنہ باشند کہ ذکر و مراقبہ چہ قدر تاثیر کرد ۲۸ صفر عرس شیخ بیچلی مدنی قدس سرہ مقرر است
 بہہ یاران را چہ قدیم چہ جدید ختم قرآن یاد و دیاد ذکر باقری طعام و سرود با ہم نشستنہ میخوانند و باشند و السلام
 مکتوب صید و لبست و ششم - عزیز دہار و ان تن ہامیان عبدالحی سبحان محفوظ باشند و روز یک
 در محلہ محبت یکسان است حقیقت جامعہ انسانہ را ہر جا کہ تعلق است از بہر بی تعلق است معلوم نشد
 کہ تعلق محبت باقیست یا فانی اگر باقی این حریت و اگر فانی آن حریت ہ
 مکتوب صید و لبست و ہفتم - اعزاز شادمانی شیخ عبدالحی سلام خوانند عجیب کہ درین بار خطمی از شما رسیدہ
 پریشانی و حیرانی اگر کسہ دار و درین روزگار از جمعیت دانند کہ مردم آنجای کہ زیر ریات عالیات دزدگی
 میکوشند اکثر پریشان اند پریشانی عیب نماندہ بلکہ جمعیت عیب گشتہ العذت اذا عصمت طابت و درین
 روز با جلوہ گراست عمری و طلب نیا گذشت و حاصل عمر آنچه در خود می بنیاد انصاف بہ کہ فناء عمر و طلب
 دنیا بہتر است یا در طلب لی بہتر - اما کجا دیدہ ہیندہ کہ حسن این سخن میناید و آشفتنہ این سخن گردد و ہر
 دنیا بگذرد چہ نغز و معقول گفتمہ اند گفتمہ دامن توفیق باگرد تعلق بر نہشت - آفتاب محبت از سر دنیا گذشت
 مکتوب صید و لبست و ششم - برادر عزیز عبد اللطیف از درویش درویشان سلام خوانند الحمد لہ کہ
 صحبت شما موثر شیخ عبدالمد افتاد من مس سن سنہ فلہ اجر با و اجر من علمہا چون اخوان شیخ حاجی
 بعبدالمد و مردمی قصد تو بہ اند معلوم شد شکر ازید بجا آورده شد کہ از صحبت شما جامعی بقبض تو بہ
 عرس شیخ خواب کہ ویدہ اند بسیار مبارک آمد ہمہ احتلان نظر لقیق را تا کید نمایند کہ ظاہر شریعت را آراستہ دانند

و باطن عشق مولی پیراسته سازد عرس حضرت یحیی المدنی قدس سره ۲۸ صفر مقرر است ہمسر

نظم قرآن یا ذکر در دو یا مجلس سرود و طعام دانسته باشند +

مکتوب اولبت و نهم محمود یارخان با و صلکم المد تعالی براج العباد از زکلم المد بالمحیط الاولی و امر صحبۃ
الصادقین فی محبتہ المد علی ہوا السنول من نیبا بالمقبول مکتوب شمار رسید الحمد لمد کہ حصول ما مول
بر طبق اہل دوستان صورت گرفته رجا کہ در حفظ دل عاجزان خواهد کوشید کہ دل شکستہ فتمت
وار در حضرت او کہ بیج درستی آن ندارد و استاد از عاجزان و شکستہ دلال فتح فتوح غیبی و شیخ

فواج لاریبی است و شیخ احمد از یاران باختصاص تمام باید کہ مختص باشند با از اوضاع ایشان
راضی ایم وصول رقمہ تازہ منشاء توجہ تازہ است بند ہای حضرت او حامد و محمد سلام میرسانند

مکتوب صدوسی ام شیخ عنایت المد صدر حقتعالی شرح صدر اسلام حقیقی کناد بحکم الاذن لغو قبل
العین ایماناد و کلمہ برے ربط معنوی نگاشته بودند رسید چون ارادت صفت مرید است عقیدہ
آن طرف کافیت درین کار جیت ظاہر رکن این کار نیست +

بیت گرد در بینی با مستی پیش منی + در پیش منی بے منی در بینی + فضل صحبت ظاہر است
و آن موقوف بر ملاقات صورتی بنا بر این کار بر فنا فی الشیخ است نقد کہ ربط باطن قوتی کار گیر از و اسلام

مکتوب صدوسی حکیم محمد صادق بود و فقیران و اثناعشر شد شیخ محمد سلام محبت انعام خوانند
رہزہ کہ در اونگ آباد جانفاه شاہ نظام الدین برے این طرف سپردہ بودند الحمد لمد بخیر رسید

جزاکم المد خیر الجزاء۔ اما از فحوائی امام نام نفرے کہ بمیان محمد علی ارتباط داشت و محمود یارخان
آنرا قاصد ساختہ بدلی فرستاد بر ما مصیبتہا گذشت ۱۴ شوال منکوہہ میان شاہ میر فوت شد

۱۹ ذیقعد منکوہہ میان محمد ہاشم فوت شد ہر دو دختر نمازی و میک بخت بودند دختر ثالثہ را بمیل

رحیم الله برادرزاده که خدا ساختیم و دختر رابعه ما میخواستیم که بمیال محمد هاشم نسبت کنم اگر در عمر بسیار
 کلاں خورد اندام و فاضل است و صالح و مرید و خلیفه من است درین مدتها مبلغ سیصد
 روپیه خرج شدند - و درین شادی سیوم قریب هزار روپیه خرج شد لاچار دختر چهارم و پنجم
 مانده اند ^{انچه} خدا می تعالی خواهد فرستاد شمار این هر دو خواهد بود و السلام فقط ^{نمشت}

صحت نامه مکتوبات کلمبی

تعداد	کتاب	خط	صحیح
۲	۴	عاصی	عاصی
=	۵	اذل الخلیفه	اذل الخلیفه
۳	۱۴	سند یک هزار و یکصد و چهل و یک	سند یک هزار و یک صد و چهل و دو
۴	۱	۱۰۴۱ سنه	۱۰۴۲ سنه
=	۶	زینب الحیوة	زینت الحیوة
۵	۳	زندانی	زندنی
=	۱۶	۰	حضرت ایشان بجزرت خواججه شیخ محمد اعظم خشتی
۱۰	۳	رساند	رساند
۱۳	۲	حوضه	حوضه
۱۴	۸	بیهوشی	و بیهوشی
۱۵	۵	بیادشاه	بیادشاه
۱۶	۸	سماغ	سماغ

صحیح	غلط	صفحہ	صفحہ
اندکے مطالعہ کتب	اندکے کتب	۱۲	۱۷
کلیم	کلام	۱۳	۲۰
کلیم	کلام	۳	۲۲
میخوامیم	میخوامم	۷	۷
منیقہ و ملاطفہ	منیقہ و ملاطفہ	۱۹	۲۳
کہ دل از ذکر	کہ از ذکر	۳	۲۵
شدہ باشند	شدہ باشند	۴	۲۶
بمجرد	بمجرد	۷	۲۸
وہر کہ	کہ ہر کہ	۵	۳۲
قدس	قدس	۱۰	۳۰
ابن عم	ابن عم	۸	۳۵
کہ ایشان	اگر برایشان	۱۴	۳۰
مغفمات	مغفمات	۱۹	۳۸
معنی	یعنی	۶	۳۱
تارک	تارک	۱۹	۴۷
سنت	سنت	۲	۲۸
رو	زو	۱۰	۵۷
نمایند	نمایند	۱۵	۶۱
خیر	خیر	۹	۶۲
دیگران	دیگران	۱۹	۶۳

صحیح	غلط	صفحہ	صفحہ
دروینا	دوونہ	۱	۱۳
سرود و سماع	سرور و سماع	۱۳	۶۵
نقشبند یہ لیب	نقشبند یہ لیب	۸	۶۷
برہمہ خلفائی	برہمہ خلفای	۴	۶۸
نصیب العین ماوشما	نصیب العین ماوشما	۱۶	۶۸
نفس پروری و تن آسانی	.	۱	۶۹
توانید	تواسد	۱۷	۷۲
در قصد	قصد در	۱۷	۷۵
ہم	تم	۱	۷۸
بے	ے	۱۹	۷۸
امید آنکہ فیض	.	۱۹	۸۱
بعضہ جنین و بعضہ جناں	بعضہ و بعضہ	۱۵	۸۲
کراست	کراست	۳	۸۳
فردی	زوی	۴	۸۳
جمع	صحیح	۱۰	۸۳
و باقی	وفی	۷	۸۳
ہمین است	ہمین است	۶	۸۷
تربیت	تربیت	۱۸	۹۲
خواہد بخند	خود بخند	۲۱	۹۲
باہوش	اموش	۱	۹۳

اشتہار

بحیثیت مجموعہ صاحبان مطابع و تاجران کتب نزدیک و دور کے التماس سے کہ یہ کتاب موجب قانون بستم شدہء داخل ہی رجسٹری ہو چکی ہے اسلئے اطلاع دی جاتی ہے کہ کہنی صاحب بدون اجازت راقم قصد طبع نفرمائیں اور جب قدر جلدوں کی خریداری منظور ہو اس تیرہ سے طلب فرمائیں فوراً بھیجی جی جائینگے قیمت فی جلد کاغذ سیرام پوری مع محصول ڈاک چیمہ آنہ اور ولایتی کاغذ پر مع محصول ڈاک نو آنہ۔ شہر والوں سے آدہ آنہ کم لیا جائینگا فقط

المشتر سید محمد قاسم علی کلیمی غفرلہ دونوبہ دہلی۔ کلاں محل

